

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**BURSA'DA MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARI VE MÜZİK
ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK
UYGULAMASINDA SESİN KULLANIMINA İLİŞKİN
UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

**Danışman
Yrd. Doç. Nesrin BİBER ÖZ**

AYLİN AKMAN

**BURSA – 2004
147954**

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Aylin AKMAN'a ait BURSA'DA MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARI VE MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETMENLİK UYGULAMASINDA SESİN KULLANIMINA İLİŞKİN UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ adlı çalışma, jürimiz tarafından Güzel sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı; Müzik Eğitimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan.....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye (Danışman).....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye (Danışman).....
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

İmza

Üye

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

ÖZET

Bu araştırmada insandan yola çıkararak, mzigiın insan yaşamındaki yeri ve önemine, eğitimin tanımları ile genelden özele sanat eğitimi, müzik eğitimi ve tarihi, örgün eğitim kapsamında genel müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi, müzik ğretmenliği eğitimi, temel eğitim, müzik dersi ğretim programları, ses eğitimi ve tarihi, ses eğitiminin müzik eğitimindeki yeri ve önemine, insanda sesin oluşumunu ve üretimini sağlayan sistemlere, şarkı söylemeye ilişkin temel davranışlara değinilmiş ve ilgili kaynaklardan alıntılara yer verilmeye çalışılmıştır.

U..G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Programındaki Bireysel Ses Eğitimi ve ğretmenlik Uygulaması dersleri, bu dersleri destekleyen diğer derslerin ğretim programları, ders içerikleri ve tanımları incelenmiş, ses ve sesin kullanımı; şarkı söylemeye ilişkin temel amaç ve hedeflenen davranışların uygulamada, müzik ğretmenliğinin gerekleri doğrultusunda müzik öğretmenliğine nasıl ve ne lde yansıdığını, varsa aksayan yönlerini saptamak için, müzik öğretmenleri ve müzik ğretmeni adaylarına kişisel ve mesleki bilgileri içeren sorulardan oluşan anket uygulanmıştır.

Toplanan verilerin özümlenmesi sonucunda, Bursa'da müzik öğretmenleri ve müzik ğretmeni adaylarının aldıkları Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında ses ve sesin kullanımı, şarkı söylemeye ilişkin temel amaçlar ve hedeflenen davranışların kazanılmasındaki yeterlikleri saptanmıştır. Bu bulgular doğrultusunda Bireysel Ses Eğitimi programlarının, ses ve sesin kullanımı, şarkı söylemeye ilişkin temel davranışların uygulamadaki durumları açısından daha etkili olacağı düşünülerek yeni öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ses, Ses Eğitimi, Müzik ğretmenliği, ğretmenlik Uygulaması

**ULUDAG UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF FINE ARTS EDUCATION / MUSIC**

**EVALUATION OF PRACTICES REGARDING USE OF VOICE, PRACTICAL
OF TEACHING THAT MUSIC TEACHERS AND MUSIC TEACHER
CANDIDATES IN BURSA**

(MS. Thesis)

AYLİN AKMAN

September, 2004

ABSTRACT

In this research first of all taken charge of human being and touched on the importance of music in people's life, the arts education from general to private with the definition of education, education and history of music, general music education and professional music education in the contents of permanent education, education of music teacher, fundamental education, music lesson instruction programmes, voice training and its history, the importance of voice training in education of music, system of processing of voice of human, basic attitudes regarding singing and taken place quotation from connected sources.

Studied on Individual Voice Training (Education) and lessons of teaching practice. other lessons education programmes which supported by these lessons in the programmes, contents of lessons and definitions in the licence programmes of Uludag University Department of Fine Arts Education / Music, applied inquiries including questions about individual and professional knowledge to the music teachers and candidates to specify voice and use of voice how effects music teaching according to proper teaching in using basic target and aimed attitudes regarding singing and specify deficiencies if present.

In the consequences of analyzing of the data established in the content of individual voice education lessons that music teachers and music teacher candidates took in Bursa voice and use of voice. basic targets concerning singing and having qualifications of aimed attitudes. According to these data come to the conclusion that Individual Voice Training Programmes are more effective regarding voice and use of voice, basic attitudes about singing and occurred new suggestions.

Key Words: Voice, Voice Training, Music Teaching, Practical of Teaching.

ÖNSÖZ

İnsanlığın müzikle çağlar boyunca süren iletişimi ve etkileşimi sonucu müzik bir eğitim aracı olarak kendine bir eğitim alanı oluşturmuştur. Müzik eğitimi, eğitim programlarımızın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. İlköğretim ve ortaöğretim müzik öğretim programları incelenmiş, genel müzik eğitimi kapsamında, müzik eğitiminin temelini ses eğitiminin oluşturduğu görülmüştür. Ses eğitiminin genel amacı; müzik öğretmeni adaylarına, sesini, müzik öğretmenliğinde hedeflenen davranışlar doğrultusunda kullanabilme becerisi kazandırmak olduğuna göre, bu araştırma; Bursa'da uygulama okullarındaki müzik öğretmenlerinin ve bu okullarda öğretmenlik uygulamasına giden müzik öğretmeni adaylarının aldıkları ses eğitimi ile kazandıkları bilgi, beceri ve davranışları müzik öğretmenliğine nasıl ve ne ölçüde yansıttıklarının değerlendirilmesi ve sorunların belirlenerek çözüm önerilerinin sunulması amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmada beni yönlendiren danışmanım sayın Yrd. Doç Nesrin BİBER ÖZ'e (U.Ü.G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi), bu çalışmanın farklı aşamalarında yardımcı olan sayın hocam Prof. İsmail BOZKAYA'ya (U.Ü.G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı), Öğretim Görevlisi Ayhan HELVACI'ya, yüksek lisans birinci yılda şan ve şan öğretim teknikleri dersini aldığım, birikim ve kaynaklarından yararlandığım sayın hocam Prof. Suna ÇEVİK'e (G.Ü.G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi) ve yardımlarını aldığım arkadaşlarım Işıl KIZILIRMAK ve Cem PEKÖZCAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Bursa, 2004

Aylin AKMAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii

BÖLÜM 1

GİRİŞ	1
-------------	---

BÖLÜM 2

BULGULAR VE YORUMLAR.....	36
2.1. Müzik Öğretmeni Adaylarına Uygulanan Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	36
2.2. Müzik Öğretmenlerine Uygulanan Anket Sonuçlarının Değerlendirilmesi	62

BÖLÜM 3

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	84
KAYNAKLAR.....	92
EKLER.....	95
ÖZGEÇMİŞ.....	96

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1.1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	36
Çizelge 2.1.2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Dağılımları	37
Çizelge 2.1.3. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliği Mesleğini Tercih Etme Durumları	38
Çizelge 2.1.4. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Eğitimine Başlamadan Önce Ses ve Sesin Kullanımına İlişkin Birikimleri Sağlama Durumları	39
Çizelge 2.1.5. Müzik Öğretmeni Adaylarının Lisanstaki Bireysel (Ana) Çalgılarına Göre Dağılımları	40
Çizelge 2.1.6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde ve Dersin Amaçları, Kazanılması Gereken Davranışlar Hakkında Bilgilendirme Durumları.	41
Çizelge 2.1.7. Müzik Öğretmeni Adaylarına Göre Bireysel Ses Eğitimi Dersinde "Ses ve Ses Eğitimi"nin Önemine Değinme Durumları	42
Çizelge 2.1.8. Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Ses Sağlığı ve Korunması ile İlgili Aldıkları Bilgi ve Oluşturulan Bilinci Yaşamlarına Aktarabilme Durumları	43
Çizelge 2.1.9. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Kazandıkları Dil ve Konuşma Becerilerini Kullanabilme Durumları	44
Çizelge 2.1.10. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Seslerinin Gürlük –Genişlik – Tını Özelliklerini Etkin ve Verimli Kullanabilme Durumları	45
Çizelge 2.1.11. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimine Geçmeden Önce Bedensel ve Zihinsel Hazır Olmayı Sağlayabilme Durumları	46
Çizelge 2.1.12. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Doğru ve Yeterli Soluk Alma Davranışını Sağlayabilme Durumları	47

Çizelge 2.1.13. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Ses – Soluk – Söz Bağlantısını Kurabilme Durumları	48
Çizelge 2.1.14. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Doğru ve Temiz Ses Üretimini (Entonasyon) Sağlayabilme Durumları	49
Çizelge 2.1.15. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Sesli ve Sessiz Harflerin Doğru ve Anlaşılır Olmasını Sağlayabilme Durumları	50
Çizelge 2.1.16. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkıyı Müzikal Dinamiklerine (Forte, Piyano vb.) Uygun Söylemeyi Gerçekleştirme Durumları	51
Çizelge 2.1.17. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Söyleme Tekniklerine (Legato, Marcato, Staccato, vb.) Uygun Seslendirmeyi Yapabilme Durumları	52
Çizelge 2.1.18. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Seslerinin Alt –Orta-Üst Ses Alanlarını Doğru ve Etkin Kullanabilme Durumları	53
Çizelge 2.1.19. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Seslerini Hareket – Jest ve Mimiklerle Uyumlu Kullanabilme Durumları	54
Çizelge 2.1.20. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkıyı Doğru, Temiz ve Etkili Söyleyebilme Durumları	55
Çizelge 2.1.21. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkıyı Müzikal Anlatımına Dikkat Ederek Söyleyebilme Durumları	56
Çizelge 2.1.22. Müzik Öğretmeni Adaylarının Açık Uçlu Soruyu Yanıtlama Durumları	56
Çizelge 2.2.1. Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	62
Çizelge 2.2.2. Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Dağılımları	62

Çizelge 2.2.3. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğini Tercih Etme Durumları	63
Çizelge 2.2.4. Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Üniversitelere Göre Dağılımları	64
Çizelge 2.2.5. Müzik Öğretmenlerinin Ana Çalgılara Göre Dağılımları	64
Çizelge 2.2.6. Müzik Öğretmenlerinin Bireysel Ses Eğitimi Alma Durumları	65
Çizelge 2.2.7. Müzik Öğretmenlerinin Bireysel Ses Eğitimi Aldığı Yarıyla Göre Dağılımları	65
Çizelge 2.2.8. Müzik Öğretmenlerinin Lisans Öğretiminde Bireysel Ses Eğitimine Ayrılan Toplam Yarıyıl Ders Saati Süresini Yeterli Bulma Durumları	66
Çizelge 2.2.9. Müzik Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdemlerine Göre Dağılımları	67
Çizelge 2.2.10. Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kurumlara Göre Dağılımları	67
Çizelge 2.2.11. Müzik Öğretmenlerinin Haftalık Ders Yüklerine Göre Dağılımları	68
Çizelge 2.2.12. Müzik Öğretmenlerinin Ders Yaptıkları Sınıflarda Ortalama Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı	68
Çizelge 2.2.13. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Odası Olma Durumları	69
Çizelge 2.2.14. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Odalarında Bulunan Araç Gereçleri Belirtme Durumlarına Göre Dağılımı	69
Çizelge 2.2.15. Müzik Odalarının Fiziksel Konumunun Müzik Öğretmenlerinin Seslerini Etkin ve Verimli Kullanabilmelerine Olanak Sağlama Durumları	70
Çizelge 2.2.16. Müzik Öğretmenlerinin Derslerde Kullandıkları Çalgılara Göre Dağılımları	71
Çizelge 2.2.17. Müzik Öğretmenlerinin Kullandıkları Ders Kitabını, Sesin Kullanımına İlişkin Yeterli Bulma Durumları	71
Çizelge 2.2.18. Müzik Öğretmenlerinin Ders Kitabı Dışında Yararlandıkları Ses ve Ses Eğitimi İçeren Kaynakların Dağılımı	72

Çizelge 2.2.19. Müzik Öğretmenlerinin Lisansta Aldıkları Bireysel Ses Eğitimi ile Ses ve Sesin Kullanımını İlişkilendirebilme Durumları	73
Çizelge 2.2.20. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde İnsan Sesi ve Eğitiminin Önemine Değınme Durumları	73
Çizelge 2.2.21. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Ses Sağlığı ve Korunması İle İlgili Bilgi ve Bilinci Oluşturma Durumları	74
Çizelge 2.2.22. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Seslerini Gürlük ve Genişlik, Tını Bakımından Yeterli Bulma Durumları	75
Çizelge 2.2.23. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Söylemeye Başlamadan Önce Bedensel ve Zihinsel Hazır Olmayı Sağlayabilme Durumları	75
Çizelge 2.2.24. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Doğru ve Yeterli Soluk Alma Davranışını Sağlayabilme Durumları	76
Çizelge 2.2.25. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Seslerini Kullanırken Ses-Soluk-Söz Bağlantısını Sağlayabilme Durumları	77
Çizelge 2.2.26. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Seslerini Hareket Jest ve Mimikleri ile Uyumlu Kullanabilme Durumları	77
Çizelge 2.2.27. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Doğru ve Temiz Ses Üretimi (Entonasyon) Sağlayabilme Durumları	78
Çizelge 2.2.28. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Müzikal Dinamikleri (forte, piano vb.) Kullanma Durumları	79
Çizelge 2.2.29. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkı Söyleme Tekniklerini (Legato, Marcato, Staccato vb.) Kullanma Durumları	80
Çizelge 2.2.30. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Kulak Eğitimi ve Zevk Eğitiminde Seslerini Kullanma Durumları	80
Çizelge 2.2.31. Müzik Öğretmenlerinin Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Oluşturduğu Repertuarı Müzik Derslerinde Ses ve Sesin Kullanımı Açısından Yeterli Bulma Durumları	81
Çizelge 2.2.32. Müzik Öğretmenlerinin Açık Uçlu Soruyu Yanıtlama Durumları	82

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1	Nefes Alıp Vermede Diyafram Hareketleri	23
Şekil 2	Nefes Borusu-Diyafram-Göğüs Kafesi	24
Şekil 3	Gırtlığın Önden ve Arkadan Görünüşü	25
Şekil 4	Ses Telleri	26
Şekil 5	Ses Tellerinin Çeşitli Durumlarda Aldığı Şekiller	26
Şekil 6	Rezonatör ve Konuşma Organları	27

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.g.tz.	: adı geçen tez
A.V.P.	: Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosu
A.B.D.	: Ana Bilim Dalı
A.G.S.L.	: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
A.Ü.	: Ankara Üniversitesi
b.y.y.	: basım yılı yok
çev.	: çeviren
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
G.S.E.B.	: Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Haz.	: Hazırlayan
İ.T.Ü.	: İstanbul Teknik Üniversitesi
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
MS.	: Master (Yüksek Lisans)
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
U.Ü.	: Uludağ Üniversitesi
vb.	: ve bunun gibi. ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Yay.	: Yayınları
Yay. y.	: Yayıncı yok
yy.	: yüzyıl

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Birey olarak her insan, bazı "biyo-psişik" özelliklerle donanık bir organizma olarak doğal(fiziksel, kimyasal, biyolojik), toplumsal ve kültürel öğelerle sürekli bir etkileşim içinde bulunarak yaşamaktadır. Bu etkileşim süreci içinde insan, "toplumsallaşıp kültürlenerek" oluşup gelişmektedir. Bu duruma göre insan, "biyo-psişik, toplumsal ve kültürel bir varlıktır."¹

Biyo-psişik, toplumsal ve kültürel bir varlık olan insan, biyofiziksel temele dayalı bilişsel (zihni), devinişsel (hareketli) ve duyuşsal (hissi) yapılardan oluşan bir bütündür. Bilişsel yapı daha çok "sinir sistemi"ne, devinişsel yapı daha çok "kas sistemine" duyuşsal yapı da daha çok "endokrin sistemi"ne (iç salgı sistemine) dayalıdır. Bu sistemler hem kendi içlerine, hem de birbirleri ile uyumlu bir bütün olarak iş görürler, birbirlerinin işlevini tamamlayıp bütünlerler.²

İnsanlar yaşamları boyunca belli yaş dönemlerinde bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel yönlerden belli değişiklikler gösterirler. İnsan yaratılış gereği, yürüme, konuşma, oyun oynama, soyut düşünme, meslek sahibi olma, yuva kurma isteklerini gerçekleştirme eğilimi içerisindedir.³

Her insan belli bir çevre içerisinde doğar, büyür ve gelişir. İnsanların doğumla beraber bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gösterdikleri değişiklikler birbirini izleyerek ve bu değişiklikler birikerek gelişim sürecini oluşturur.⁴

İnsanın yaşadığı çevre çok boyutludur. Boyutları bakımından "doğal", "toplumsal" ve "kültürel" olmak üzere üç alt bölümden oluşur.

Her birinde kendine özgü öğeler bulunan bu alt çevreler, gerek oluşum gerek nitelik ve gerekse işlevleri bakımından birbirinin tamamlayıcısı ve bütünleyicisidir. Doğal çevre; fiziksel, kimyasal ve biyolojik öğelerden oluşan yapısıyla, toplumsal çevrenin ve giderek kültürel çevrenin temelidir. Toplumsal çevre, kendi olanakları

¹ Ali Uçan. İnsan ve Müzik – İnsan ve Sanat Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1996, s.9

² a.g.e.. s.17

³ Nurettin Fidan.- Münire Erden. Eğitime Giriş, Feryal Yayıncılık, Ankara 1992, s.134

⁴ a.g.e.. s.134

içinde doğal çevrenin öğelerini kullanarak ya da o öğelerden de yararlanarak kültürel çevrenin oluşmasını sağlar. Böylece, toplumsal çevre oluşturduğu kültürel çevre sayesinde, doğal çevre ile olan bağımlılığını bir ölçüde azaltarak yeniden düzenlemiş olur. Görülüyor ki: doğal, toplumsal, kültürel çevreler birbirine dayalı, birbirini etkileyen, birbirinden etkilenen, birbirleri arasında “nedensellik” ve “işlevsellik” ilişkileri bulunan çok yönlü, karmaşık ve birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Bu bütün içinde yer alan “müziksel çevre”, insan çevresinin en anlamlı öğelerinden biridir. Müziksel çevre, ilk bakışta kültürel çevrenin bir ögesi olarak gözükse de, “doğa-insan-kültür” bağlamı içindeki oluşumu ve niteliği bakımından toplumsal ve doğal çevrelerden soyutlanamaz.⁵

Müziğin insan yaşamındaki yeri ve önemi; insanın içinde yaşadığı ses çevresinin bir parçasını oluşturan müziksel çevresine yönelmesi, ona duyarlı duruma gelmesi ve açılması, onunla etkileşim içine girmesi, bu yolla çevresindeki diğer öğelerle iletişim kurması, müzik yoluyla kendini gerçekleştirmesi durumlarında kendini belli eder.⁶

Gelişimini belli bir plan ve program dahilinde sürdüren bireyin, davranışlarında gerçekleşen değişim ve gelişim rastgele değil, planlı ve programlı bir şekilde “eğitim” ile sağlanmaktadır.

Birey: yaşamında müzik yoluyla bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel alanlarla etkileşimde bulunur. Bu etkileşim sonucunda davranışlarında planlı olarak değişim ve gelişim gözlenir. Bu değişim ve gelişim eğitim yolu ile en son sınırına kadar geliştirilir. Bunun sonucunda bireyin yetenekleri doğrultusunda kendini gerçekleştirmesi beklenir.

Carl R. Rogers 1966 yılında eğitime ilişkin görüşünü şöyle dile getirmiştir:

“Görünüşe göre bizler eğitimde yepyeni bir durumla karşı karşıyayız: yaşamı sürdürmek istiyorsak eğitimin amacı değişmeyi ve öğrenmeyi kolaylaştırmak olmalıdır. Eğitim görmüş insan, nasıl öğrenileceğini bilen, kendisini değişmelere uyarlayabilen, hiçbir bilginin güvenli olmadığını, yalnızca bilgiyi araştırma sürecinin güvence sağlayacağını fark eden insandır.

⁵ Ali Uçan, a.g.e., s. 17

⁶ a.g.e., s.18

*Modern dünyada eğitimin amacı olarak anlam ifade eden tek şey,
duragan bilgiden çok sürece dayanmaktadır.”⁷*

“Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir.”⁸

Romizowski, 1986 yılında eğitimi şöyle belirtmektedir:

“Eğitim, amaçlara varmak için kenarları parmaklıkla çevrili bir yolu izlemeye benzer; yolun sağındaki ve solundaki tarlada – tercihen bir harita ile – özgürce dolaşmaktır.”⁹

“Dictionary of Education”, Eğitim sözlüğünde eğitimin tanımına şu şekilde yer verilmiştir.

“Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda pratik değeri olan yetenek, yönelim ve diğer davranış biçimlerini edindiği süreçler toplamıdır. Kişinin toplumsal yeteneklerinin ve üst düzeyde kişisel gelişiminin sağlanması için seçkin ve kontrollü bir çevreyi ve okul etkinliklerini içine alan sosyal bir süreçtir.”¹⁰

“Eğitim, kişinin yaşama etkin bir biçimde uyumunu sağlayan, zaman ve mekan yönünden kapsamlı, süreli ve çok boyutlu faaliyetler bütünüdür.”¹¹

Atatürk'e göre eğitim, kalkınma konusunda en etkili amaçlardan biridir.

“En mühim, en esaslı nokta eğitim meselesidir. Eğitimdir ki, bir milleti ya hür, bağımsız, yüksek bir toplum olarak yaşatır ya da bir milleti köleliğe ve yoksulluğa terk eder.”¹²

“Eğitim: bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır.”¹³

Bireyin davranışlarındaki değişmelerin toplumu, toplumdaki değişmelerin bireyin davranışlarını etkilemesi kaçınılmaz bir olgudur. Zaten birey, içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel çevreyle sürekli bir etkileşim içinde bulunur. Birey ile

⁷ Fatma Varış, **Eğitim Bilimine Giriş**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1991, s.8.

⁸ Nurettin Fidan- Münire Erdem, a.g.e.,s.19

⁹ Fatma Varış, a.g.e.,s.25

¹⁰ Fatma Varış, a.g.e.,s.26

¹¹ “Büyük Laousse”, Interpress Yayın, İstanbul, C:7, s.3550

¹² Hamza Eroğlu, **Türk İnkılap Tarihi**, Savaş Yayınları, Ankara, 1990, s.266

¹³ Ali Uçan, **Müzik Eğitimi**, Temel kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar, Müzik Ana Yayınları, Ankara 1994, s.234

çevresi arasındaki bu etkileşimin, eğitim yoluyla daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir.

Eğitim: kişisel, sosyal ve kültürel değişim, gelişim ve etkileşimini üç zaman boyutu: dün, bugün ve yarın içinde ele alan dinamik bir süreç olduğundan; belirli, sınırlı ve durağan biçimde kalmamaktadır. Eğitim, çağına uygun olarak sürekli bir değişim, yenilenme ve gelişim göstermektedir. Programlı eğitim, bir taraftan bireyin toplumun değer normlarına uyumuna özen gösterirken, diğer taraftan da bireyin istek ve ideallerini, toplumun dinamizmini olumlu bir gelişmeye yöneltecek anlamda olumlu davranışlara dönüştürür. Özellikle genç kuşak, birikmiş kültürü, çağdaş düşünce ve ifade ile yaşama aktarmaya çalışmış ve çalışmaktadır. Bir toplumda var olan eski kültür öğelerinin özümsemişi, bireyin hayal gücü, zihin gücü ve yaratıcılığını kullanarak; bilimsel araştırmalar, kültür öğelerinin özümsemişi, bireyin hayal gücü, zihin gücü ve yaratıcılığını kullanarak; bilimsel araştırmalar, kültür etkileşimleri, yeni teknolojiler, sanat etkinlikleri vb. yollarla, çağdaş dünya kültürünün yeni akımları ile dengeli bir bütün oluşturması çağdaş eğitim ile sağlanmaktadır.

“Çağdaş eğitim” bireyin bedensel, zihinsel, duyuşsal ve devinişsel yönleriyle dengeli birer bütün halinde, en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmelerini amaçlar. Çağdaş eğitimin temel işlevi, çağdaş yaşamın gerektirdiği çağdaş bireyler ve giderek onlardan oluşan çağdaş toplumlar yetiştirmektir. Çağdaş insan, çağdaş birey, çağdaş toplum, “bilimsel” “sanatsal” ve “teknik” olmak üzere bilgi, beceri, görüş ve anlayışa gereksinim duyar. Çağdaş gerçekliği tüm boyutlarıyla görme, anlama, betimleme, açıklama, yorumlama, değerlendirme ve denetlemede bilim ya da bilimsel yöntem tek başına yeterli olmamakta; sanat, sanatsal yöntem, teknik ve tekniğin kullanımı da zorunludur. Gördüğü eğitimde bu alanlardan birinin yokluğu ya da eksikliği durumunda bireyin çağdaş yaşam koşullarına uyum sağlaması pek kolay olmaz. Bu yüzden ki, çağdaş eğitimde: bilim, sanat ve teknik, birbirlerini tamamlayan ya da bütünleyen öğeler olarak ele alınmaya, bireyin eğitimi bu üç genel konu alanına temellendirilmeye ve bu çerçevede gerçekleştirilmeye ve geliştirilmeye çalışılır. Çağdaş eğitim “bilim eğitimi”, “sanat eğitimi” ve “teknik eğitimi”nin bir bileşkesi olarak da görülebilir.¹⁴

¹⁴ Ali Uçan, a.g.e., s.35

Özellikle gelişkin ülkelerde çok yönlü yaklaşımlarda, etkili biçimde planlanıp uygulanmaya çalışılan çağdaş eğitim sürecinde “sanat eğitimi” eğitimin, “fonetik sanatlar eğitimi” sanat eğitiminin, “müzik eğitimi” de fonetik sanatlar eğitiminin dallarından biri olarak kabul edilmektedir.¹⁵

Sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireyin yaratma güdüsünü doyurmaya, estetik gereksinimlerini karşılamaya, beğeni duygusunu geliştirmeye ve içinde yaşadığı gerçekliğe daha duyarlı olmasını sağlamaya yöneliktir.

Bu bakımdan sanat eğitimi, bireyin bilişsel ve devinişsel yönlerinin yanında, özellikle duyuşsal yönünün gelişmesinde çok önemli rol oynar.¹⁶

Küçük yaşlardan başlayarak, bireyi bu alanda geliştirmeye, yaratıcı kılmaya en uygun alan, sanatsal alandır ve bu açıdan “sanat eğitimi, genel ve tümel, eğitim ve öğrenim içinde genişlikle, yaygınlıkla yer alması gerekli bir disiplindir.”¹⁷

Çağdaş sanat eğitimi ise, belki biraz daha somut ve gerçekçi bir yaklaşımla, çağımızın bilimsel ve teknolojik bir çağ olduğunu kabul eder ve bu gerçekten yola çıkarak sanat eğitimi akılcı ve bilimsel temellere oturtur. Yaratıcı, yapıcı, üretken süreçlerin önemi kadar, sanat olgusunun türlü biçimleriyle öğretilbilirliği üzerinde durur: duygusallığın yanı sıra, tüm kişisel özellikleri, yetenekleri ve zihinsel ön plana alır: sanat uğraşlarında çocuğu da, ergeni de yaptığı ve yapıları sözelleştirerek, söze dökerek kavramsallaştırmasını, üzerinde düşünerek yargılamasını, eleştiri ve değerlendirmelerinin akılcı temellere dayanmasını ister.¹⁸

Yaşadığımız toplumda “insan” sanat olgusuyla tamamen kuşatılmış durumdadır. Sanatçı, sanat eseri, sanat etkinliği, sanat izleyicisi, sanatsal nitelik, sanatsal yöntem, sanat eleştirisi, sanatın etkisi, sanatsal anlatım gücü, sanatsal bilgi, sanatsal hakikat, sanatsal yaratım süreci, sanatsal yorumlama, sanatsal imge, sanatta özgünlük, sanatsal çevre, birey olarak insan bütün bu olgularla belli zamanlarda ve belli ölçülerde iletişim ve etkileşim içindedir. İnsanın doğrudan ya da dolaylı olarak iletişim ve etkileşimde bulunduğu sanat kendi içinde alt bölümlere ayrılmıştır; müzik, edebiyat, tiyatro, dans, resim, heykel, mimarlık, sinema. Bu alt bölümler zamanla çağdaş yaklaşıma göre müzik

¹⁵ a.g.e.. s.35

¹⁶ Ali Uçan, a.g.e.. s.35

¹⁷ İnci San, **Sanat ve Eğitim**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1985, s.10

¹⁸ Nihal Kuruoğlu, **Sanat Eğitimi Kurumları ve Yöntemleri**, Ders Notları, Bursa 1999

sanatı, yazın sanatı, plastik sanatlar, görsel sanatlar diye ana başlıklar altında toplandığı görülmektedir.

Tarihin ne kadar gerilerine gidilse de, yine müziğe rastlanmaktadır. İlkçağın en önemli şairlerinden olan Lucretius, müziğin tanrı icadı değil, kuş sesi, rüzgar gibi, doğada oluşan seslerin taklidinden oluştuğunu söylemiştir. İnsana özgü bir sanat olan müzik, insanın dışındaki kuvvetlere maledilemez. Ciğerleri, hançeresi, ağzı ve dili bulunan, akla, hayal gücüne ve iradeye sahip olan insanoğlunun konuşmayı geliştirdiği gibi, müzik yapmaya da kendi organları yöneltmiştir.¹⁹ İşte bu noktada “Müzik şarkı söylemekle başladı” saptamasının uygun olduğu söylenebilir.

M.Ö. 40 - 50 bin yıl öncelerinde “Magdalen” adı verilen çağda ilkel biçimlerde okların yapıldığı, ok yayındaki gerilmiş telin tınlamasıyla iki telli çalgının ortaya çıkmış olması düşünülmektedir.²⁰

İlkel biçimde yapılan okların, o çağda yaşayan ilkel insanlarca günlük ihtiyaçlarını (avlanmak-korunmak) gidermek için yapıldığı bilinse de; insanoğlu var olduğu sürece, aklını ve yeteneklerini birleştirip, bunu etkin bir şekilde kullanarak denemeler yapmış -bazı olayların açıklanamaz rastlantısal uyumu ile-²¹ yeniyi bulma dürtüsüyle içsel sezgilerine güvenerek yanılmadığını görmüştür.

İnsan varolduğu sürece müzik hep vardı. Belki de müzik hakkında bilgileri çok değildi ama güneşi, ayışığını, dağı, dereyi, ormanı, denizi, fırtınayı, savaşı bilirlerdi. Bu insanların da sevgileri, öfkeleri, inançları, yasları ve gündelik çalışmaları vardı. Kendilerine, çevrelerine, doğaya ve tanrıya olan duygularını dile getirmek için müzik gerekliydi. İşte bu sevgi, sevinç, çalışma, çatışma, acı, yas ve inançtan da müzik doğmuştur diyebiliriz.²²

İnsanın doğumu ile başlayan yaşam serüveni ses ve müziği de içinde taşımaktadır. İnsanoğlu yaşadığı sürece, doğrudan ya da dolaylı olarak ses ve müzik ile iç içedir. Bazı araştırmalar, bebeğin doğumdan önce anne karnında ses ve müziğe karşı duyarlılık kazanmaya başladığını savunmaktadır. İnsan yavrusunun anne karnında iken

¹⁹ Ahmet Say, *Müzik Ansiklopedisi*, Başkent Yayınevi, C:3, Ankara 1985, s.875

²⁰ *Müzik Tarihi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara 1994, s.23

²¹ P.B. Medowar, “Genç Bilim Adamına Öğütler” Çev. Nermin Arık, Promut Basım, İstanbul 1998, s.84

²² Leyla Pamir, *Ayşe'nin Müzik Kitabı*, Can Yayınları, 2.basım, İstanbul 1991, s.9

annenin kalp atışlarından etkilendiği. doğumdan sonra bu bildik sesi yeniden duymanın bebek üzerinde rahatlatıcı etki yaptığı ve belki bu yüzden annelerin bebekleri rahatlatıp, uyutmak için genellikle kalplerinin üzerine yasladıkları öne sürülmektedir. Buna bağlı olarak yapılan bazı deneylerde ses bandına alınmış kalp seslerini dinleyen bebek grubunun, sessiz odada yatanlara ve banttan ninni dinletilenlere göre daha erken uykuya daldığı gözlenmiştir. Bu durum insan yavrusunun belki de daha doğmadan önce müziğe ya da bazı müziksel öğelere karşı duyarlılık kazanmaya başladığının sınırlı bir göstergesi ya da kanıtı olarak kabul edilebilir.²³

Birey olarak insan, ses ve müzikle örülü bir ortamda doğar, büyür, olgunlaşır ve gelişimini tamamlar. Demek ki, doğum öncesinde olduğu düşünülen insan - müzik ilişkisi, doğumdan sonraki, büyüme, gelişme, ergenleşme, olgunlaşma ve kendini gerçekleştirme süreçlerinde gittikçe çeşitlenir, zenginleşir ve derinleşir. Bu çeşitlenme, zenginleşme ve derinleşme, kuşkusuz bireyin içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel çevredeki müziksel koşul ve olanaklarla; bireyin bu koşul ve olanaklarla etkileşimini sağlamaya yönelik tedbirlerle; bireyin, alınan önlem ve tedbirler ile sağlanan ortam içinde çevresindeki müziksel öğelerle etkileşme gücüyle; ve nihayet, bireyin içinde yaşadığı çevrenin büyüklüğü ve genişliği ile sınırlıdır.²⁴

Müzikle iletişim ve etkileşim içinde olan birey dinleme, mırıldanma, tekrarlama, oynama, çalma, yaratma, söyleme gibi doğal davranışları yaşarken, müzikle kurulan bir iletişim boyutunun farkına varmayabilir. Bu davranışlar bilinçli ve programlı yapıldıkça birey, müzikle ve müzik çevresiyle daha sistemli bir etkileşim içine girer. Bu davranışlar ve süreçlerin müzikle etkileşimi sonucu; müzikle dinleme, müzikle oynama, müzikle uyuma, müzikle eğlenme, müzikle dinlenme, müzikle yürüme, müzikle yeme, müzikle gülme, müzikle ağlama, müzikle çalışma, müzikle anlaşma, müzikle kendini gerçekleştirme, müzikle ders yapma, müzikle kendini ifade etme, müzikle öğrenme, müzikle öğretme, müzikle eğitim gibi amaçlı davranış oluşturma süreçlerinin olduğu söylenebilir.

Yalın ve özlü anlatımıyla, müzik, “duygu, düşünce, izlenim ve tasarımları başka gereçlerin de katkısıyla belli durum, olgu ve olayları belirli bir amaç ve yöntemle, belirli

²³ Ali Uçan, *İnsan ve Müzik*, a.g.e., s.16

²⁴..... a.g.e., s.17

bir güzellik anlayışına göre birleştirerek. biçimlendirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür.”²⁵

Müziğin sahip olduğu kendine özgü anlatım gücüne konuşulan dillerden hiçbiri sahip değildir.²⁶ Bilindiği gibi müzik, herkesin anladığı evrensel bir dildir. Bu yönüyle müzik, diğer bütün dillerden ayrılarak ayrıcalıklı bir konum ve kullanım alanına sahiptir.

18.yy. dehası kabul edilen Wolfgang Amadeus Mozart’ın eserlerinin; günümüze kadar bütün dünya ulusları tarafından bilinmesi, dünyanın her köşesinde çeşitli konser etkinliklerinde seslendirilmesi, kayıtlarının dünya üzerindeki farklı kültür ve toplumdaki insanlar tarafından alınıp dinleniyor olması, günümüz bestecileri – müzik bilimcileri tarafından inceleniyor olması, gelecekte de Mozart’ın müziğinin evrenselliğini kaybetmeyeceğine olan inanç; müziğin ayrıcalıklı konum ve kullanım alanına sahip evrensel bir dil olduğunun önemli kanıtıdır denilebilir.

Atatürk de müziğe verdiği önemi şu şekilde dile getirmiştir: “Yaşamda müzik gerekmez. Çünkü yaşam müziktir. Müzikle ilgisi olmayan yaratıklar insan değildir. Eğer söz konusu olan yaşam insan yaşamı ise müzik kesinlikle vardır. Mziksiz hayat zaten var olamaz. Müzik hayatın neşesi, ruhu, sevinci ve her şeyidir.”²⁷

Başka bir düşünüre göre; evrenin (görünen ya da görünmeyen her şeyin) temelinde, ses, ritm, ton ya da bir başka adıyla “müzik” yatar.²⁸ Müzik evrenin ortak dilidir. İnsanı önce kendisiyle, sonra da diğer insanlar ve evren ile bütünleştiren en etkili araç ya da en kısa yoldur.²⁹

Amerikalı müzik eğitimcisi Lowell Masan; her bireye okuma yazma öğretildiği gibi müziğin de öğretilmesi gerektiğini vurgulamış ve bunun gerçekleşmesindeki en önemli etkenin ocuk yaşlarda müzik eğitimine başlamak olduğunu belirtmiştir.³⁰

²⁵ Müzik Eğitimi, a.g.e., s.96

²⁶ Gülay Göğüş, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri’ne Giriş Yetenek Sınavlarının Değerlendirilmesi, İ.T.. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi), İstanbul 1995

²⁷ Hamza Eroğlu, a.g.e., s.280

²⁸ Sufi İnayaf Khan, Müzik İnsan ve Evren Arasındaki Köprü, ev. Kaan H.kten – Tuğrul kten, Arıtan Yayınevi, İstanbul 1994, s.7

²⁹ Sufi İnayaf Khan, a.g.e., Kitabın Arka Kapağı

³⁰ Gülay Göğüş, a.g.tz., s.18

Müziğin insanlık tarihinin en eski çağlarından beri, hem çok etkili bir “eğitim aracı” hem de çok önemli bir “eğitim alanı”³¹ olduğu bilinmektedir.

Eğitim alanı olarak seçildiğinde özel koşullar gerektiren ve uzmanlık dalı olarak sunulan müzik, eğitim aracı olarak ise tüm insanlığı saran, kucaklayan bir özelliğe sahiptir. Eflatun’un (M.Ö.427-327) Devlet adlı eserinde insanın ruhsal ve toplumsal tüm sorunlarına değindiği, seçilmiş müziklerle eğitilmesi gerektiğini önermesinden bu yana, eğitim aracı olarak müzikten nasıl yararlanılacağı, ilgilileri her zaman çok düşündürmüştür.³²

Bu amaçla müzik bir eğitim aracı olarak çağlar boyunca değişik kültürlerde hep gözde olmuş ve insanlık bu gizemli sanatın eğitici gücünden yararlanmanın yollarını aramıştır. Nitekim bu alanın terimlerinin ve öğelerinin zaman içinde belirginleşmesiyle;³³ müzik evrende, devlet ya da tanrı katında kanıtlanırlığını ve gerçek yerini bulurken, günlük yaşamımızda da emin ve sağlam bir yer kazanmıştır.³⁴

Müzik Eğitimi, Avrupa tarihinde ilk Yunanlılarda görülür. Yunanlılarda eğitim, zihin eğitimi ve beden eğitimi olarak ayrılmıştır. Zihin eğitimi ve bedenin eğitimi olarak bölünen bu sistemde zihnin ve ruhun terbiyesi müzik ile sağlanırdı.³⁵ Eflâtun (M.Ö. 429-347), eğitimde güzel sanatların kuvvetine inanmış, “Müzik ve oyun gençliğin hakkıdır. Müzik eğlence aracı değil, güzellik ve iyilik eğitiminin aracıdır.” Aristo da (M.Ö.384-322) “Müzik çocukların eğitiminde mutlaka kullanılmalıdır” görüşündeydi.³⁶

Ortaçağın Alman din adamı Martin LUTHER (1483-1546), “Müziği kesin olarak okula sokmak lazımdır. Teolojiden (tanrı bilim, ilahiyat) sonra ilk yeri, en büyük şerefi memnuniyetle müziğe veririm” diyerek çocukların dil ve tarih öğrenmelerinin yanında müzik ve matematiği de öğrenmeleri gerektiğini söylemiştir.³⁷

³¹ Ali Uçan, a.g.e., s.25

³² İsmail Bozkaya, “Çağdaş Müzik Eğitimi ve Temel Özellikleri” Müzikte 2000 Sempozyumu, Haz. Gökten Ay, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001, s. 225

³³ İsmail Bozkaya, a.g.m., s. 225

³⁴ Necati Gedikli, Ülkemizde Etki ve Sonuçlarıyla Uluslararası Sanat Müziği, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1999, s. 144

³⁵ Muammer Öz, “Batıda Müzik Eğitimi ve Müzik Okullarının Tarihçesi” Filarmoni Sanat Dergisi, sayı 146, Ankara 1997, s. 30

³⁶ Halil Bedi Yönetken, Müzik Öğretimi ve Öğretim Metodları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1952, s.1

³⁷ a.g.e., s.2

Büyük Çek terbiyecisi Jan Amos Komensky (1592-1671), “müzik bir sanattır, onu öğrenelim. Siz sevgili Çekler...şarkı söyleyiniz” demiş, çocuğu beş yaşından başlayarak şarkı ve müziği içine alan bir öğretim sistemine yerleştirmiştir.³⁸

Fransız yazar ve düşünür; Jean Jacques Rousseau (1712-1778) müzik öğretimi ile çok yakından ilgilenmiş, kulağın ve sesin eğitilerek ritm ve armoniye karşı duyarlı hale getirilmesini söylemiştir. İsviçreli eğitimci Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) bugünkü müzik eğitim anlayışını Rousseau'nun eğitim görüşlerini benimseyerek yaşama geçirmiştir. Pestalozzi'ye göre, herkes müzik eğitimi almalı ve öğretim sistemli olmalıdır. Çocuklar için yeni bir eğitim anlayışı getiren eğitimci Maria Montessori (1870-1952), kulak ve ses eğitiminin yanında müzik belleğinin de eğitilmesini önermiştir.³⁹

Türk tarihine baktığımızda sırasıyla Hunlar, Avarlar, Göktürkler, Uygurlar, Kırgızlar, Karahanlılar, Gazneliler, Büyük Selçuklular, Türkiye Selçukluları⁴⁰ dönemlerinde, eğitim müziğinin ya da müziğin bir eğitim aracı olarak içinde yer aldığı Türk müziğinin, gelişimini sürdürüp, Türklerin devlet kurarak yayıldıkları toprakların ve kaynaştıkları toplumların (Acemler, Araplar, Yunanlılar, Bizanslılar) müziği ile etkileşerek bir bileşim oluşturduğu söylenebilir.

Türk müziğinin kaynağı, Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden önceki çağlara kadar uzanır. Müzik, din ve devlet törenlerinin en etkileyici ögesi idi. Din adamları (Baksı, Şaman, Kam) dinsel törenleri, sallandıkça uyumlu ve belirli sesler çıkaran “çevgan”larla yönetirlerdi. Selçuklularda kopuz çalan sanatçılar ve kös, zurna, zil gibi çalgılardan oluşan müzik takımları vardı. Selçuklu hükümdarının Osman Bey'e armağan ettiği tabl (davul) Osmanlı ordusundaki saray bandosunun, bir anlamda askeri mızıkacı olan “tablhane”nin (sonradan mehterhane) çekirdeğini oluşturmuştur.⁴¹ Bu topluluklar, belli düzeyde müzik ortamının olduğu, usta-çırak ilişkisi yoluyla eğitim ortamlarının oluştuğu, müzik eğitimi uygulamalarının yapıldığı eğitim kurumu durumundaydılar. Uygulama alanına göre müzik, Türk toplumu içinde türlü dallara

³⁸ a.g.e., s.3

³⁹ İsmail Bozkaya, **Okul Ortamında Müzik**, F. Özsan Matbacılık, Bursa 2001, s.15

⁴⁰ “**Temel Britannica**”, Ana Yayıncılık, C.18, İstanbul 1993, s.109.

⁴¹ Vural Sözer, “**Müzik Ansiklopedik Sözlük**”, Geliştirilmiş 4. Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul 1996, s. 714

ayrılmıştır: kent müziği, saray müziği, dinsel müzik, tasavvuf müziği, köylerde halk müziği, askeriyede mehter müziği.

Osmanlılar döneminde sıbyan okulları, medreseler, enderun okulları başlıca örgün eğitim kurumlarıdır. Sıbyan okulları ve medreselerde, dinsel müzik eğitimi verildiği söylenebilir. Bu dönemde dinsel müzik eğitiminin daha kapsamlı yapıldığı kurumlar “tekkeler”di. Enderun okullarında, devleti yönetecek üst düzey yöneticilerin yetiştirildiği, bu okullarda etkili ve kapsamlı müzik eğitimi yapıldığı, müzik derslerinin “meşkhane” denilen yerde dönemin ünlü müzikçileri ve sanatçıları tarafından okutulduğu, tüm öğrencilerin müzik derslerini almaya zorunlu tutulduğu, derslerde daha çok Geleneksel Türk Sanat Müziği’nin öğretildiği bilinmektedir. Müziğe özel ilgi ve yeteneği olanlara daha düzeyli müzik eğitimi verilerek bir bakıma “konservatuar” eğitimi verilmekte idi. Bu bakımdan Enderun okulları, programlarında müzik eğitimine planlı, kapsamlı ve sürekli olarak yer verilen ilk Osmanlı örgün eğitim kurumları olarak nitelendirilebilir.⁴²

Yeniçeri ocağının kaldırılmasıyla kapatılan “mehterhane”nin yerini alan Muzika-i Humayun (1828). Batı sanat müziğinin devletçe benimsenerek yayılmaya başlamasıyla bu müziğin araç, yöntem ve teknikleriyle müzik eğitim uygulamalarına yön vermiştir. Başlangıçta bando, orkestra, fasıl ve müezzinan olmak üzere dört dalda eğitim veren kurum, opera-operet, tiyatro, ortaoyunu, cambazlık, karagöz, kukla ve hokkabazlık dallarının eklenmesi ile konservatuar niteliği kazanmıştır.⁴³

1869 yılında yürürlüğe giren Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile yapılan (Genel Eğitim Tüzüğü), yeni düzenlemelerle kız ortaokulları ile kız öğretmen okulları, 1910’lu yıllarda da erkek orta okulları ile erkek öğretmen okullarının programlarında müzik derslerine yer verilmiştir.

Müzik eğitimi bakımından diğer önemli gelişme de konservatuar niteliğinde bir kuruluş olan Darüelhan (nağmeler evi/ezgiler evi)⁴⁴, 1917’de Maarif Nezareti’ne (Eğitim Bakanlığı) bağlı olarak, Türk müziği eğitimi vermek amacıyla kurulmuştur. Ancak 1921’de kapatılmıştır.

⁴² Ali Uçan, **Müzik Eğitimi**, a.g.e., s.37

⁴³ İsmail Bozkaya, a.g.e., s.17

⁴⁴ a.g.e., s.17

1923'de Ankara'da Birinci Heyet-i İlmiye (Birinci İlim Kurulu) toplanmıştır. Kurulda: milli kültür, milli müzik, ilkokul programlarında yapılacak değişiklikler ile kız ve erkek ilköğretmen okullarının tüzük ve programları görüşülmüştür.⁴⁵

Cumhuriyet döneminde, müzik eğitimi alanında Osmanlı Dönemi'nden oluşan belli bir birikim olsa da Atatürk'ün başkanlığında, müzik eğitimi tamamen laik temele dayalı çağdaş eğitim sistemine dönüşmüştür. Atatürk'ün "Güzel sanatlarda başarı, bütün inkılapların başarıldığıın en kesin kanıtıdır. (1938)" görüşü zor ve köklü bir değişimin yapıldığını ve uygulamaya geçildiğini açıkça göstermektedir. Atatürk'e göre Türk müzik inkılabının amacı "Türk ulusal müziğinin yükselmesi ve evrensel müzikte yerini alması"dır. Bu da, ulusun özünü yitirmeksizin çağdaşlaşmasından geçer.⁴⁶

Bu gelişmeler ışığında; Cumhuriyet dönemi müzik eğitimi alanında yapılan önemli uygulamalar, Türk Eğitim Sistemi'nin özünü oluşturan örgün eğitim kapsamında incelendiğinde:

Örgün müzik eğitimi, okulda, planlı programlı, belli amaçlara yönelik yapılan eğitimidir. Temel eğitim öncesi dönemden başlayarak, temel eğitim, orta ve yüksek eğitim basamaklarında dört ayrı aşamaya göre planlanır, bu doğrultuda hazırlanan öğretim programları ile uygulamaya konur.⁴⁷

Örgün eğitim kapsamında müzik eğitimi "genel müzik eğitimi" ve "mesleki müzik eğitimi" olarak iki koldan planlanır.⁴⁸

Genel müzik eğitimi ile, bireyin okul-eğitim ortamında müzik yoluyla eğitiminin sağlanması, müziksel davranış geliştirmesi amaçlanır. Okul öncesi anaokulunda ve temel eğitim birinci devrede sınıf öğretmeni, ikinci devre, üçüncü devre ve orta öğretimde müzik öğretmeni, lisede seçmeli ve kimi zaman da yüksek öğretimde seçmeli ders biçiminde öğretim elemanı tarafından müziksel kültürleme programına alınan bireylerin, bu eğitim sonunda; yaşadığı müziksel çevrenin ayırımına varan, müzik yapmaktan, dinlemekten hoşlanan, müzikten yararlanarak boş zamanlarını müzikle değerlendiren, çevresindeki müzik etkinliklerine katılmaktan ve bu ortamlardaki

⁴⁵ Ali Uçan, a.g.e., s.32

⁴⁶ Ali Uçan, **İnsan ve Müzik**, a.g.e., s.52

⁴⁷ İsmail Bozkaya, a.g.e., s.19

⁴⁸ a.g.e., s.20

sorumlulukları paylaşmaktan mutluluk duyan, yaratıcı müziksel çalışmalar yapabilen, bilinçli bir müzik dinleyicisi ve müziksel kişilik geliştirmiş yurttaşlar olması beklenir.⁴⁹

Bir eğitim aracı olarak müzik, aynı zamanda bir eğitim alanıdır. Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun 1924'te yürürlüğe girmesiyle müzik eğitimi ders programları içinde yer aldı. Böylece müziğin eğitimsel işgörülürleri içinde yer alan mesleki müzik eğitimi, bir alan eğitimi olup, o alana yönelik olarak müziğin bir kolunu ya da dalını seçen fakat belli düzeyde müziğe yetenekli olması beklenen bireyleri eğitmeyi, üst düzeyde müziksel bilgi kazandırmayı ve müziksel davranış geliştirmeyi amaçlar.

Ülkemizde mesleki müzik eğitiminin, Cumhuriyetin ilk yıllarından bu yana "müzik öğretmenliği eğitimi, bestecilik ve seslendiricilik eğitimi, müzik araştırmacılığı eğitimi, çalgı yapımı – onarımı eğitimi, askeri müzik – bandoculuk eğitimi, dinsel müzik eğitimi, anaokulu ve ilkokul öğretmenleri yetiştirmede müzik eğitimi, yurtdışına göndererek müzik eğitimi" başlıkları altında verildiği söylenebilir.⁵⁰

Konu ile doğrudan ilgili olduğu için "müzik öğretmenliği eğitimi" üzerinde durulmuştur.

Ülkemizde, Cumhuriyet ile birlikte ilk kez 1924 yılında Ankara'da kurulan Musiki Muallim Mektebi (Müzik Öğretmen Okulu) ile ortaöğretim kurumlarına müzik öğretmeni yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu okulun fiziki yapı- kullanım ve işleyiş olarak zamanla daha çok ve giderek yalnızca sanatçı yetiştiren bir kuruma dönüştürülmesi üzerine, müzik öğretmeni yetiştirme işi, 1937 – 1938 eğitim yılında Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'nde açılan Müzik Şubesi'nde sürdürülmeye başlanmıştır.⁵¹

1942 - 1947 yılları arasında etkinlik gösteren Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü Güzel sanatlar Kolu'nda da müzik öğretmeni yetiştirme denemesinden sonra, 1969'da İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü, 1973'te İzmir Buca Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümleri açıldı. 1977 yılında Nazilli'de açılan Müzik Bölümü, mezun vermeden kapanmıştır. 1981 - 1982 eğitim yılında Bursa Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü'nün açılışından bir yıl sonra 1982 yılında çıkarılan 2547 sayılı yasa gereği, tüm yüksek öğretim kurumları üniversite kapsamına alınarak; Müzik Bölümleri, Eğitim

⁴⁹ a.g.e.,s.20

⁵⁰ Ali Uçan. **Müzik Eğitimi**. a.g.e.. s.40

⁵¹a.g.e.. s.40

Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü adını almıştır. 1985'den başlayarak; Konya, Trabzon, Niğde, Malatya, Erzurum, Burdur, Bolu, Van, Urfa, Denizli, Çanakkale, Sivas, Yozgat, Tokat, Muğla ve Balıkesir'de de Müzik Eğitim Bölümleri açılmıştır.⁵²

1994 yılında YÖK/ Dünya Bankası birlikteliğiyle başlatılan Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi kapsamında Eğitim Fakülteleri yeni bir yapılanma ve değişim sürecine girmiştir. 1998'de yeni yapılanma ile müzik eğitimi bölümleri, resim-iş eğitimi bölümleri ile birleştirilerek Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü adını almış; müzik eğitim bölümleri, müzik eğitimi anabilim dalı düzeyinde örgütlenmiştir.⁵³

Müzik öğretmenliği eğitiminin genel amacı; müziğe belli düzeyde yeteneği olan bireylerin dört yıl boyunca belirlenmiş belli bir plan ve program kapsamında eğitimi, üst düzeyde müziksel bilgiye sahip, müziksel davranış geliştirebilen ve uygulamasını yapabilen bilinçli, kültürlü, gelişime ve değişime açık, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapacak müzik öğretmenleri yetiştirmek olduğu söylenebilir.

İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapacak müzik öğretmenlerinden tam bir alan hakimiyeti beklenir. Eğitsel süreç içinde müzik dersinin içeriği, davranışsal ve içeriksel açıdan ele alındığında müzik eğitimi'nin temelleri arasında ses ve ses eğitimi ile doğrudan ilgili disiplinlerin; şarkı söyleme eğitimi ve ses eğitimi olduğu söylenebilir.

"1995-1996 öğretim yılından itibaren denenip geliştirmek üzere"⁵⁴ yürürlüğe giren İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı incelendiğinde sekiz yıllık temel eğitim üç devreye ayrılmış; birinci devre (1..2..3. sınıflar), ikinci devre (4.,5. sınıflar) ve üçüncü devre (6..7..8. sınıflar) amaçları içinde ses, seslendirme, sesle etkin katılım, şarkı söyleme ve ses eğitimi ile ilgili doğrudan ve dolaylı olarak şu maddeler yer almıştır:

Birinci Devre Genel Amaçları (1.2.3. Sınıflar)⁵⁵

- Çevresindeki başlıca varlık ve kişileri ses özellikleriyle tanıyabilme.

⁵² İsmail Bozkaya, a.g.e. s. 25

⁵³ İsmail Bozkaya, a.g.e., s.25-26

⁵⁴ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, "İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı" Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1994

⁵⁵ a.g.e., s.13-14

- Doğadaki sesleri tanıyabilme.
- Çevresindeki başlıca varlıkları ve doğa olaylarını hareket ve sesleriyle taklit edebilme.
- Dağarcığındaki başlıca sayışma, tekerleme, ninni, şarkı, türkü ve marşları doğru ve düzenli söyleyebilme.
- Konuşurken, şiir okurken ve şarkı söylerken sesini yormadan kullanabilme.
- Çevresindeki varlıkların hareket ve seslerini hız ve gürlekleri ile taklit edebilme.
- Sözleri anlam ve bütünlüğe uygun hız ve gürlekte konuşabilme.
- Dağarcığındaki şiirleri, anlam ve bütünlüğe uygun hız ve gürlekte okuyabilme.
- Dağarcığındaki şarkıları, anlam ve bütünlüğe uygun hız ve gürlekte söyleyebilme.
- Düzeyine uygun müzikleri biçim ve türlerine uygun söyleyebilme.
- Duygu, düşünce, izlenim ve tasarımlarını devinim, ses ve müziksel denemelerle ifade edebilme.
- Atatürk ile ilgili düzeyine uygun şarkıları söyleyebilme.
- Uygun hızda konuşmanın, şiir ve müziği güzelleştirdiğinin farkında olabilme.
- Uygun gürlüğü konuşma, şiir ve müziği güzelleştirdiğinin farkında olabilme.
- Ezgiyi bir bütün olarak söylemekten hoşlanabilme.

İkinci Devre Genel Amaçları (4. 5. Sınıflar)⁵⁶

- Sesin oluşumunu ve temel özelliklerini tanıyabilme.
- İnsan ve çalgı ses topluluklarını tanıyabilme.
- Öğrendiği müziksel sesleri, sesiyle, çalgısıyla doğru verebilme.
- Düzeyine uygun ses ve söz kümelerindeki ritmik düzenlemeleri doğru okuyabilme, söyleyebilme ve çalabilme.
- Şarkı, marş ve oyun müziklerini hız ve gürlek terimlerine uygun söyleyebilme ve çalabilme.
- Şarkıları, müzik cümlelerine dikkat ederek söyleyebilme, çalabilme ve dinleyebilme.
- Atatürk'ü anlatan şarkı ve marşları anlamlarına uygun söyleyebilme, çalabilme ve dinleyebilme.

⁵⁶ a.g.e., s.99-101

- Diğer Türk devlet, toplum ve topluluklarının müziklerinden uygun örnekleri söyleyebilme ve çalabilme.
- Çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri söyleyebilme ve çalabilme.
- Müzik yaparken ve dinlerken müziksel çevre sağlığına ilişkin kurallara uymaya özen gösterebilme.
- Düzeyine uygun şarkıları notalarıyla duyup çalmaktan zevk alabilme.
- Müzik seslerinin temel özelliklerine duyarlı olabilme.
- Sesini konuşurken ve şarkı söylerken doğru kullanmayı alışkanlık haline getirebilme.
- Yurdumuzdaki ana müzik türlerinden uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilme.
- Çeşitli ülke müziklerinden uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilme.
- Diğer Türk devlet, toplum topluluklarının uygun örnekleri söylemeye, çalmaya ve dinlemeye istekli olabilme.

Üçüncü Devre Genel Amaçları (6. 7. 8. Sınıflar)⁵⁷

- İnsan sesleriyle ve çalgılarla yapılan müzikleri ve müzik topluluklarını tanıyabilme.
- Ses değişim ve gelişim döneminde sesini bilinçli ve sağlıklı kullanabilme.
- Müzik yaparken sesini doğru, temiz ve etkili kullanabilme.
- Düzeyine uygun şarkıları doğru, temiz ve anlamlı söyleyebilme.
- Sesiyle ve çalgısıyla uygun müzik topluluklarına katılabilme.
- Çeşitli müzikleri hız ve gürlük özelliklerine göre söyleyebilme ve çalabilme.
- Müzik eserlerini biçimsel yapısına uygun söyleyebilme veya çalabilme.
- Düzeyine uygun müzikleri tonal ve makamsal özelliklerine dikkat ederek söyleyebilme ve çalabilme.
- Sesiyle, çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapabilme.
- Geleneksel ve çağdaş müziklerimizle, uluslararası ve evrensel müziklerden oluşan uygun bir şarkı dağarcığına sahip olabilme.

⁵⁷ a.g.e.. s.172-173

- Müzik yaparken ve dinlerken müziği oluşturan temel öğelere özen gösterebilme.
- İnsan sesleri ve çalgı topluluklarıyla yapılan müziklerden hoşlanabilme.
- Sesiyle ve çalgısıyla çeşitli yaratıcı çalışmalar yapmaya istekli olabilme.

Türk eğitim sisteminde, müzik dersi, ilköğretimin ilk üç yılında, haftada iki, 4.5. ve 6.7.8. yıllarında haftada bir saat, genel lise programında seçmeli olup haftada iki saat olarak programda yer almaktadır.⁵⁸ Temel Eğitim Yasası'nda öngörülen Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ve müzik dersi öğretim programında belirtilen amaçlar doğrultusunda, istenilen müziksel davranışların kazandırılması için öğrencilerin müzik dersi ile bir program çerçevesinde eğitimi amaçlanır.⁵⁹ Bu eğitim günümüzde; üniversitelerin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalında müzik öğretmenliği eğitimini tamamlamış müzik öğretmenleri tarafından yapılmaktadır.

Bu doğrultuda, öğretim programlarında müzik dersi için ayrılan zaman diliminde müzik öğretmeni: müzik eğitimi yoluyla çocuğu, müziği okur-yazar, anlar-çözümler duruma getirecek, sesiyle ya da çalgısıyla seslendirme yapabilecek, müzik dinlemeyi öğrenecek, müziksel bilgilenme, beğeni geliştirme, yaratma, kişilik kazanma, çevresiyle iletişim kurma ve etkileşme davranışı içinde olacak, müzikten yararlanmayı bilecek düzeye gelmesini sağlayacaktır.⁶⁰

İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı incelediğinde birinci, ikinci ve üçüncü devre genel amaçlar içinde ses, seslendirme, sesle etkin olarak katılım, şarkı söyleme ve ses eğitimi ile ilgili hedeflere yeterince yer verildiği, ses öğesinin program içinde geniş bir alanda ele alındığı ve üzerinde titizlikle durulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda .ses eğitimi ve şarkı söyleme davranışının ciddi bir eğitim, sistemli ve sürekli bir çalışma gerektiren, gelişime açık ve önemli bir disiplin olduğu görülmektedir.

YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi kapsamında yapılan panel çalışmalarında da müzik öğretiminin, sesle etkin

⁵⁸ İsmail Bozkaya, *Okul Ortamında Müzik*.a.g.e., s.40

⁵⁹ a.g.e.. s.37

⁶⁰ a.g.e.. s.42

olarak katılım yolu ile “dinleme, seslendirme, besteleme”ye dayalı üç yaklaşımdan oluştuğu belirtilerek, sesin etki ve önemi vurgulanmak istenmiştir.⁶¹

İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında, genel müzik eğitimi kapsamında müzik eğitiminin temelini “ses eğitimi” oluşturur.⁶² Uzmanlık dallarından biri olan ses eğitimi, müzik eğitimi içinde geniş ve etki gücü yüksek bir alana sahiptir.

Ses eğitiminin tarihi çok eskilere dayanır. Şarkı söyleme sanatı demek olan şan, müzikte ilk sistemleştirilen sanat dallarındandır. 9. yüzyılın ilk yarısında Bağdat’ta Harun Reşit’in sarayında ve Endülüs İspanya’sında şan eğitimi yapılıyordu. İtalya’da 4. yüzyıldan başlayarak şan tekniği geliştirilmeye çalışılmıştır.⁶³

Papa olan Silvester şan okulu kurmuştur. 6. yüzyılın sonlarına doğru Papa olan Gregorius, şan okullarının ders programlarını geliştirmiştir. Schola Cantorum’daki 9 yıllık şan eğitimine onun döneminde başlanmıştır.⁶⁴

16. yüzyılın sonlarına doğru şan sanatı çok gelişmiştir. Resitativin önem kazandığı bu dönemde Caccini’nin şan derlemeleri önemli belgelerdir.⁶⁵

17. ve 18. yüzyıllarda bel canto tekniğinin yükseldiği zaman Napoli ve Venedik Konservatuarları şan alanında en üstün okullardı. İtalyanlar “bel canto”yu geliştirirken, Fransız ve Almanlar da kendi şan tekniklerini oluşturmaya çalışıyorlardı.⁶⁶

18. yüzyılın şan ustalarından Parpara, söylentiye göre bir öğrencisine kağıdın sadece bir yaprağına yazılmış olan notaları vermiş, beş yıl boyunca kağıtta yazılı egzersizleri çalıştırmış ve sonunda “Avrupa’da en büyük şarkıcı sensin” demiştir.⁶⁷

Yukarıdaki örnekte de anlatılmak istendiği gibi ses eğitimi, uzun ve planlı bir çalışma gerektiren, öğrenci ve eğitimciyi içine alan, zahmetli ve yorucu, uzun bir süreçtir. Bu nedenle ses eğitimcisi, öncelikle sesi iyi tanımalı, özenle çok çalışarak, bir amaç doğrultusunda dikkatlice, o sesin özelliklerine uygun tekniklerle eğitimini sürdürmelidir.

⁶¹ a.g.e.. s.43

⁶² a.g.e. s. 76

⁶³ Ahmet Say **Müzik Ansiklopedisi**, c:4, Ankara 1985, s.1151

⁶⁴a.g.e.. s.1151

⁶⁵a.g.e.. s.1151

⁶⁶a.g.e.. s.1151

⁶⁷a.g.e.. s.1151

Günümüzde uzmanlık dallarından biri olan ses eğitimi, müzik eğitimi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Müziksel söylemede toplu söyleme (koro), birlikte (kümesel) söyleme-Ensemble, bireysel söyleme (solo) gibi yaklaşımlardan söz edilmektedir.⁶⁸ Ses eğitimi, programlarda bireysel ve toplu ses eğitimi olarak verilmektedir. İkisinde de temel ilkeler aynı olmakla birlikte, eğitim ilerledikçe farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Toplu ses eğitiminin genel amacı, bir topluluğa uygulanan bireysel ve grup çalışmaları ile, o toplulukta birlikte şarkı söylemeye elverişli, o ülkede konuşulan ana dilin özelliklerini içeren, yumuşak, etkili ve kaynaşabilen bir tek sesin elde edilmesidir.⁶⁹ Bireysel ses eğitiminde amaç, dili doğru ve etkili kullanarak, sesini tanıma, koruma, doğru ve etkili kullanma, ses ve nefes tekniklerini öğrenme ve uygulama, ses müziği eserlerini ses ve nefes tekniklerine uygun, müzikal söyleme davranışları kazandırmaktır.

Okatan'a göre: ses eğitiminin amacı, en geniş anlamı ile öğrenciye sesini en doğal, en doğru ve dolayısıyla en güzel şekilde kullanabilmesi için gerekli davranışların kazandırılmasıdır. Ses eğitimi, bireylerin konuşma ve şarkı söyleme ile ilgili davranışlarında hançerenin (gırtlak) doğallığını ve sağlığını koruyarak aynı zamanda seslendirilecek olan eserlerin dil ve müzik özelliklerini göz önünde bulundurarak, olumlu değişiklikleri oluşturma sürecidir. Hançerenin sağlığı, dilin özellikleri, müzikalite gibi kavramları içermesinden de anlaşılacağı gibi, şarkı sesi eğitiminin disiplinler arası bir özelliği vardır.⁷⁰

Ses eğitimi: fizik, anatomi, fizyoloji, müzik, dil bilim, eğitim bilimleri, sosyal bilimler, estetik ve lirik gibi çok geniş bir alana sahiptir. Bu nedenle kişinin kültürel alan oluşumunda çok etkin ve çok özel bir yeri vardır. Ses eğitimi diğer alan bilgilerini kullanarak, kaliteli sesler elde etmeye yönelik, uygulamayı gerektirir. Bu bakımdan ses eğitimcisi ses eğitiminin kapsamında, yan alan bilgilerini bilmekle yetinmeyip, aynı zamanda bu bilgilerin uygulayıcı ve aktarıcısı olmalıdır.

Ses eğitimi, diğer eğitim dalları içinde ayrıcalığı olan bir eğitimidir. Bazı ayrıntılar dışında somut olan yanı yok gibidir. İki kere iki beş edebilir. Bir öğrenciye uyguladığında iyi sonuç veren bir yöntem, bir başka öğrencide aynı sonucu

⁶⁸ Suna Çevik, *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*, Doruk Yayıncılık, Ankara 1997, s. 45

⁶⁹ Saip Egüz, *Toplu Ses Eğitimi I*, Ayyıldız Matbaası, Ankara 1991, s.2

⁷⁰ İlknur Okatan, "Ses Eğitiminde Disiplin Sorunu", *Filarmoni Sanat Dergisi*, Sayı 140, Ankara 1996, s. 15

vermeyebilir. Şan (şarkı söylemek) eğitimi pahalı bir kalemle su üzerine yazılan yazıya benzer. Bazen yazı daha yazılmadan yok olur, bazen de akıllara durgun verecek bir şekilde sanki mermere kazınmışçasına suyun üstünde kalabilir. Bu eğitim, bir takım alıştırmalarla ve anlatımlarla yürütülür. Bu da, öğretmenin anlatma ve öğrencinin anlama yeteneğine bağlıdır. Somut olmayan bir takım anlatımları; öğrencinin, öğretmenin düşündüğü şekilde anlaması ve uygulaması gerekir⁷¹

İnsan sesini bir çalgı olarak düşündüğümüzde herhangi bir çalgıda müzik yapabilmek için o çalgının tekniğini kazanmak, yapısını ve korunmasını bilmek, başka bir deyişle eğitimini almak zorunda olduğunu bilmeliyiz.⁷²

Müzik öğretmenlerinin en çok kullandığı çalgı, sesleridir. Çünkü insan sesi ve organı müzik yapma ve yaratmada en doğal, en kullanışlı, en yetkin ve etkili araçtır.⁷³ Müzik öğretmenleri bu çalgıyı etkin olarak kullanmalı, özenle korumalı, eğitimin gerekliliğine inanarak gelecek nesillere doğru aktarmalıdır.⁷⁴

Sesin tanımlarına farklı kaynaklarda şu şekilde yer verilmiştir;

“Bir nesnenin titreşimlerinden oluşan enerjiye ses denir. Müzikte kullanılan her sesin yüksekliği, süresi, gürlüğü ve tınısı vardır.”⁷⁵

“Gırtlığımızda meydana gelen selen, ağızımızdan şekillenerek ses halinde çıkar”⁷⁶

“Genellikle, kulağımızı uyaran ve bu yolla beynimizde duyumlara yol açan etkilerin bir ses oluşturduğundan söz ederiz.”⁷⁷

Ses: resim, heykel, edebiyat gibi günlük yaşamın parçaları olan renk, biçim, sözcük türü araçlarla değil, ses ile var edilebilir. Ses kendi başına değil, ancak bir ortam içinde var olabilir ve bu nedenle de kalıcı değil, anlık, uçucu ve geçicidir.⁷⁸ Ses soyut bir kavramdır. Ses eğitimi, genellikle soyut ve duyumlara bağlı olarak örnekleme

⁷¹ Yalçın Davran, *Şarkı Söyleme Sanatının Öyküsü*, Evrensel Müzik Evi, Ankara 1997, s. 13

⁷² Tülin Malkoç, “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesine Başlayan Öğrencilerin Ses Problemlerine Genel Bakış I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyonu, Haz. Gülay Göğüş, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa 1996, s. 185

⁷³ Ali Uçan, *Müzik Eğitimi*, a.g.e . s. 18

⁷⁴ Gülşen Şimşek, “Ses Eğitimi Üzerine” *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 1, Ankara 1994 , s.108

⁷⁵ Ali Uçan-Muammer Sun,*Müzik Öğretimi*. Haz. Ali Öztürk, vd., Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2001. s.66

⁷⁶ Nüzhet Şenbay, *Alıştırmalı Diksiyon Sanatı*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1995, s.11

⁷⁷ Ayhan Zeren, *Müzik Fiziği*. Pan Yayınları, İstanbul 1995,s.11

⁷⁸ Çağlar Tuncay, *Uygurluğun Seyir Defteri*. Arkadaş Yayınevi, Ankara 1996, s. 109

yoluyla yapılırsa da, soyutu, somuta yaklaştırmak için şarkı s3ylenen temel ilkeleri kullanılmaktadır.⁷⁹

Yüzyıllar boyu sözcüklerle sesler arasında birbirinin anlamını güçlendiren öğeleri bularak etkiyi yoğunlaştırmak isteyen insan, bu da yetersiz gelince melodik düzeyin yükselişine başvurmuş, sesini eğitmenin ve geliştirmenin yollarını aramıştır.

Ses eğitiminde şarkı söyleme davranışını kazandırmaya dayalı temel ilkelerin kavranıp uygulanmasıyla, sesin nitelikleri (gürlüğü, genişliği, tınısı, doğru ve temizliği, yorumlama yeteneği) geliştirilip zenginleştirilmektedir. Böylece sözel ile müziksel cümleler arasında bağ kurularak müzik yapıtının en iyi şekilde ifade edilmesi sağlanmaktadır.⁸⁰

Sesin temel anlamda dört fiziksel özelliği vardır:

- Yükseklik
- Süre
- Gürlük
- Tını

Sesin yüksekliği, sesin ince ya da kalın olma durumudur. Bu da saniyedeki titreşim sayısı ile belirlenir. Bir saniyedeki tam titreşim sayısına o sesin frekansı denir.⁸¹

Sesin süresi, sesin zaman içindeki uzunluk ve kısalığına denir. Sesin uzamına bağlıdır. Titreşimlerin zaman içinde devamlılığı ile ilgilidir. Titreşimler sona erince uzam da biter.⁸²

Sesin gürlüğü, sesin kuvvetli, orta ya da zayıf olma durumu olup kaynaktan uzaklığa bağlı olarak değişir. Sesin uzaktan ya da yakından duyulabilme özelliğidir.⁸³

Sesin tınısı (rengi), sesin hangi kaynaktan geldiği konusunda bizi bilgilendiren özelliğidir. Bu yolla biz, sesleri birbirinden ayırır, kulağımıza gelen sesin kim ya da hangi çalgı tarafından üretildiğini biliriz.⁸⁴

⁷⁹ Suna Çevik, "Ses Eğitiminin Temel İlkeleri" Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Ankara 1994, s. 11

⁸⁰ Suna Çevik, "Ses Eğitiminin Temel İlkeleri", a.g.m., s. 1

⁸¹ İsmail Bozkaya, **Okul Ortamında Müzik**, a.g.e, s. 47

⁸² a.g.e.s.48

⁸³ a.g.e.s.49

⁸⁴ a.g.e.s.50

İnsan yaşamında sesin konuşmak ve şarkı söylemek gibi iki önemli işlevi vardır. Diğer müzik yapmaya yarayan araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli renklerin tümünü içeren insan sesi, dilden aldığı güçle, etkinliği bir kat daha arttırmış, kendine özgü teknik ve yöntemleri kullanarak müzik yapmaya yarayan araçların yanında değerli ve tutarlı yerini almıştır.⁸⁵

İnsan yaşayan canlı bir varlıktır. Bu yüzden en temel gereksinimi oksijendir. Yaşamamız için gerekli olan oksijeni nefes (soluma) sayesinde alırız. Nefes, soluk alma ve soluk verme olarak tanımlanır. Soluk alıp-verirken, ciğerlerimize aldığımız havanın istem dışı bir basınçla verilmesi sırasında hava, gırtlığımızda (larenks) bulunan ses tellerimize çarparak, titreşir. Bunun sonunda ses oluşur.

İnsanda sesin oluşumunu ve üretimini sağlayan sistemler; solunum organları (nefes borusu, akciğerler, diyafram), gırtlak (larenks-verici) rezonatör (Farenks, ağız boşluğu, burun boşluğu, sinüsler), konuşma organları (dil, çene, dişler, damak) dır.

Nefes borusu, akciğerlere hava alma ve vermeye yarayan organdır. Akciğerlerin ortasında, iki kola ayrılmış ve akciğerlerin içine yayılmış durumdadır.

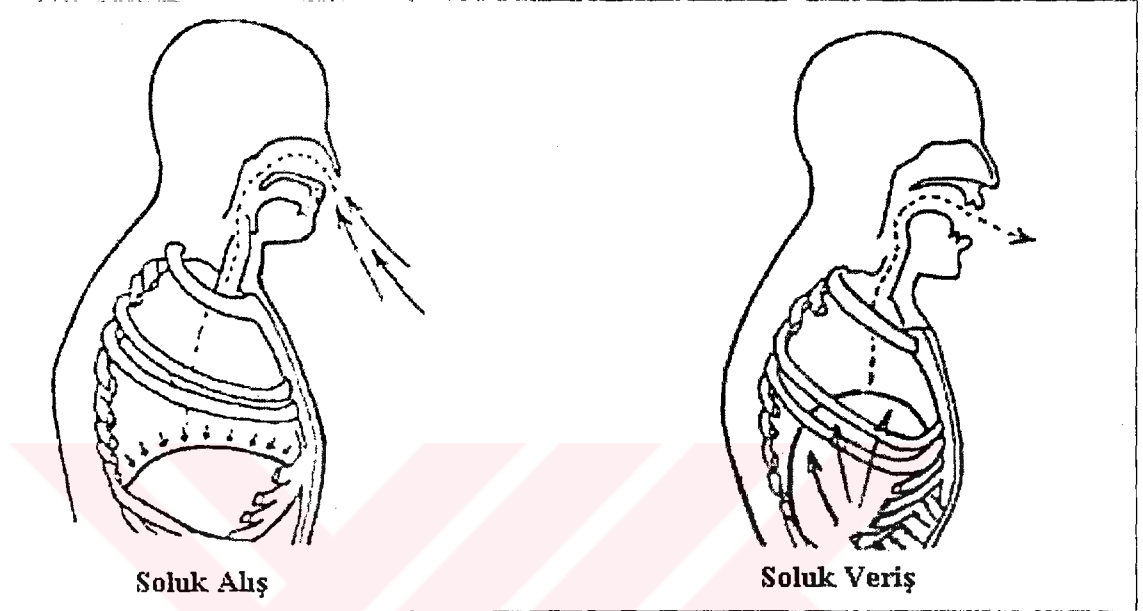
Akciğerler, solunum sisteminin en önemli organıdır. Göğüs boşluğuna sağlı-sollu olmak üzere, iki parça halinde yerleşmişlerdir.

Diyafram, göğüs boşluğu ile karın boşluğunu birbirinden ayıran, göğüs kafesinin alt bölgesinde ciğerlere doğru kubbe biçiminde bir kastır. Nefes alırken aşağı, nefes verirken karın kaslarının itici gücü ile yukarı hareket eder.

Solunum, solunum organlarını oluşturan solunum sistemi ile gerçekleşir. Solunum; soluk alma, soluk verme, göğüs kafesi, boyun, sırt ve karın kaslarının koordine çalışması sonucu gerçekleşir. Sesin üretilmesi ve korunması için bu fonksiyonun çok iyi bir şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir. Tüm kas ve iskelet yapısının koordine çalışması sonucu solunum; göğüs solunumu ve karın solunumu olarak karşımıza çıkar. Göğüs solunumunda en etkin organ göğüs kafesini oluşturan kaburgalardır. Bunların arasında bulunan iç ve dış kaslar göğüs kafesinin genişleyerek akciğerlere hava dolmasını sağlar. Diyaframın aşağı yukarı genişleyip yer değiştirmesi, sonra akciğerlerin bunu izlemesi soluk almada karın solunumunu belirler. Göğüs ve karın bölgelerinde genişleme sonucu akciğerlere daha fazla hava dolar. Diyafram tekrar

⁸⁵ Saip Egüz. a.g.e.. s.1

eski haline dönerek bombeleşir, göğüs ve karın daralarak akciğerlerdeki hava dışarı atılır.⁸⁶

Şekil-1

Nefes Alıp-Vermede Diyafram Hareketleri

Şarkı söylerken, doğal ve konuşma solunumundan farklı bir solunuma ihtiyaç duyulmaktadır. Bu solunum, farklı kaynaklarda farklı isimlerle karşımıza çıkmaktadır; şarkı solunumu, diyafram solunumu, karma solunum, karışık solunum, denetimli soluk gibi. Şarkı söylemek için soluk alma, kısa, çabuk ve derin, soluk verme ise uzun, yavaş, düzenli, kontrollü ve geç olmalıdır.

Yapılan araştırmalar, en elverişli şarkı solunumunun alt göğüs, karın boşluğu, kaburgaların altına ve arkasına doğru alınan karışık solunum olduğunu ortaya koymuştur.⁸⁷

Şarkı söylemede ise ağızdan nefes almak, burundan nefes almaya göre çok daha etkilidir. Nefes ciğerlere iner, göğüs duvarlarını genişletir ve dışarı çıkar.⁸⁸

⁸⁶ Erol Belgin, "Sesin Gelişimi Kullanılması, Eğitimi ve Koruması", G.Ü. Müzik Eğitimi Bölümü Ders Notları, Ankara 1995, s.3-4

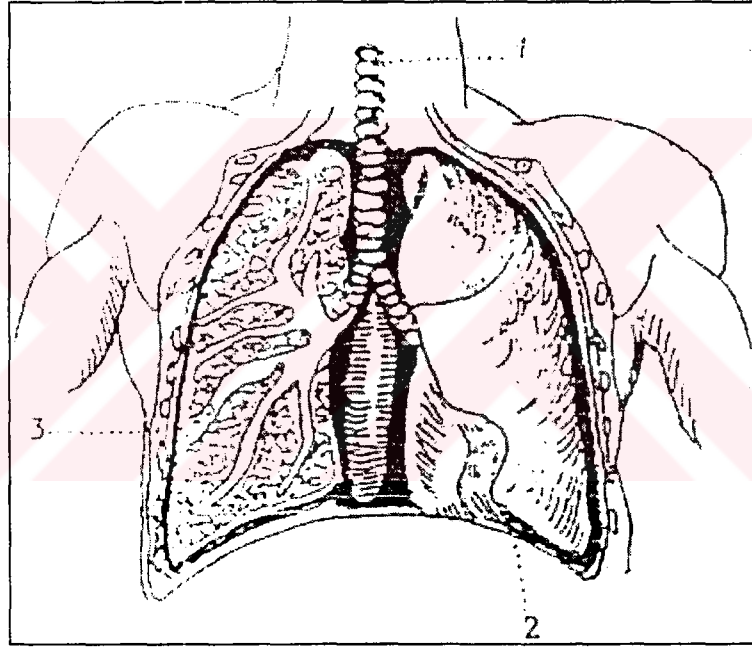
⁸⁷ Suna Çevik, *Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri*, a.g.e., s.71

⁸⁸ Ayhan Helvacı, *Ses Eğitiminde Nefes ve Atak*, Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Sosyal

Bazı kaynaklarda ise: “şarkı söylemede genellikle burundan nefes almaya dikkat edilmeli, ağızdan alınan nefes gırtlığın kurummasına yol açabilir, bu da şarkıcı için iyi bir şey değildir” diye belirtilmektedir.⁸⁹

Çevik’e göre: “soluk, ağız ve burundan hisçirtisiz ve rahatça alınmalı, fonasyona geçmeden önce kısa bir süre tutulmalı, konuşma noktasında sese bağlanmalıdır.”⁹⁰

Ses eğitiminde ve şarkı söyleme davranışında kullanılan karışık (şarkı) solunumun kazanılması ve geliştirilmesi, eğitimci tarafından ilk derslerden başlayarak farklı söyleme tekniklerine dayalı nefes egzersizleri ile gösterilmeli ve her aşamada sürekli kontrol altında tutulmalıdır.

Şekil-2

1. Nefes Borusu. 2. Diyafram, 3.Göğüs Kafesi

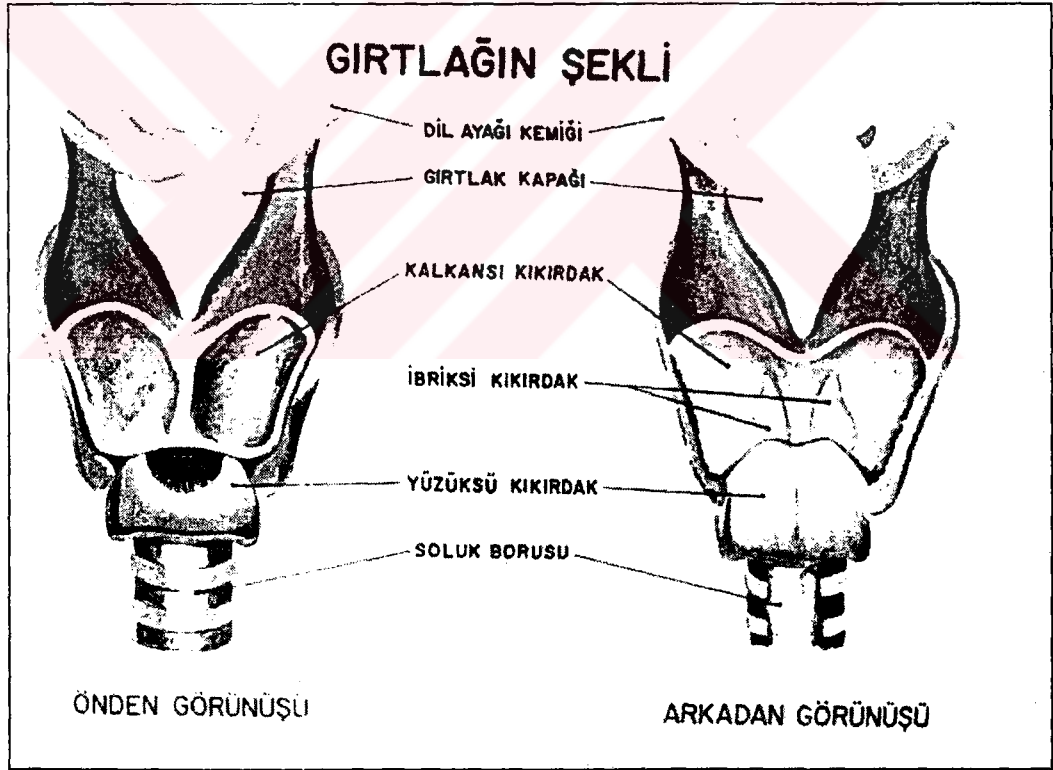
Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1995, s.28

⁸⁹ Şan Metodu. Haz. Hüsamettin Ünder. Hacettepe Üniversitesi Devlet konservatuarı, Ankara, s.26

⁹⁰ Suna Çevik, a.g.e., s.71

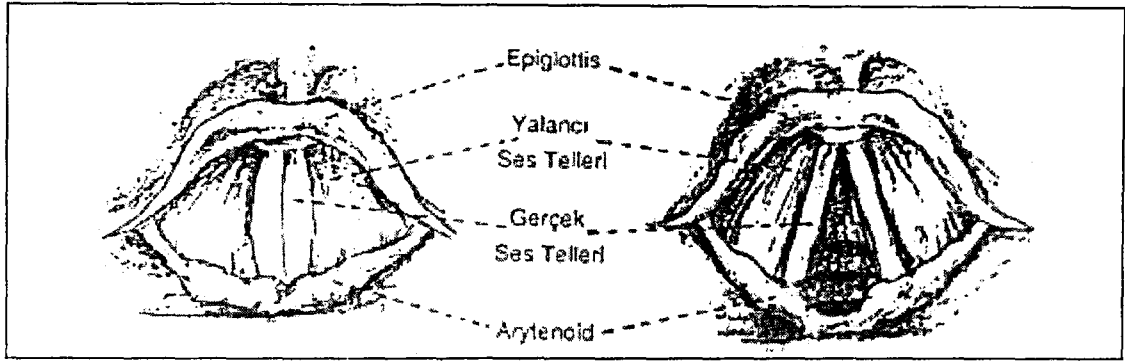
Sonuç olarak: şarkı solunumu, farklı organların koordineli işlevi ile, ağız ile burundan hışırtısız, kısa zamanda, kontrollü ve derin alınan soluğun bir süre tutulup, sağlam bir temele oturtularak, söylenecek şarkı cümlesinin uzunluğu ve dinamiğine göre kişinin denetiminde kontrollü olarak kullanılmasıdır.

Gırtlak(Larenks): şarkı ve konuşma sesinin oluştuğu, ses tellerinin bulunduğu bölümdür. Akciğerlerden gelen hava burada sese dönüşür. Ses telleri(vocalcords) ses oluşumu sırasında, kapanıp, titreşerek, çarpma hareketi oluştururlar. Ses sisteminin etkisiyle şekil alırlar. Nefes alırken ses telleri, havanın girip çıkmasına uygun bir şekilde açılırlar, bu aralığa "ses yarığı" denir.

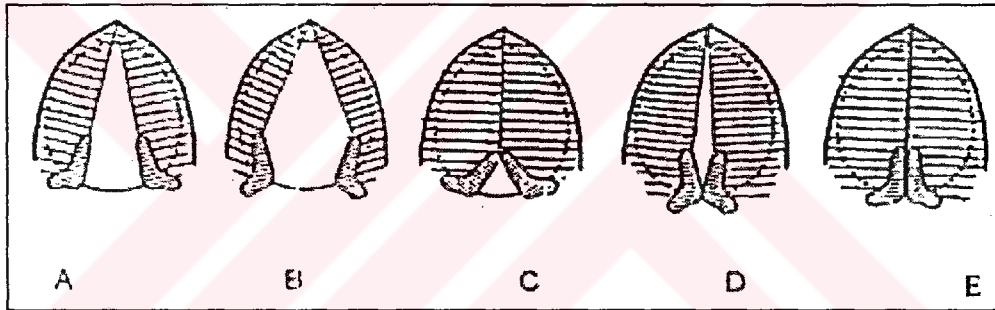

Şekil-3

Gırtlakın Önden ve Arkadan Görünüşü

Şekil-4
Ses Telleri

Şekil-5

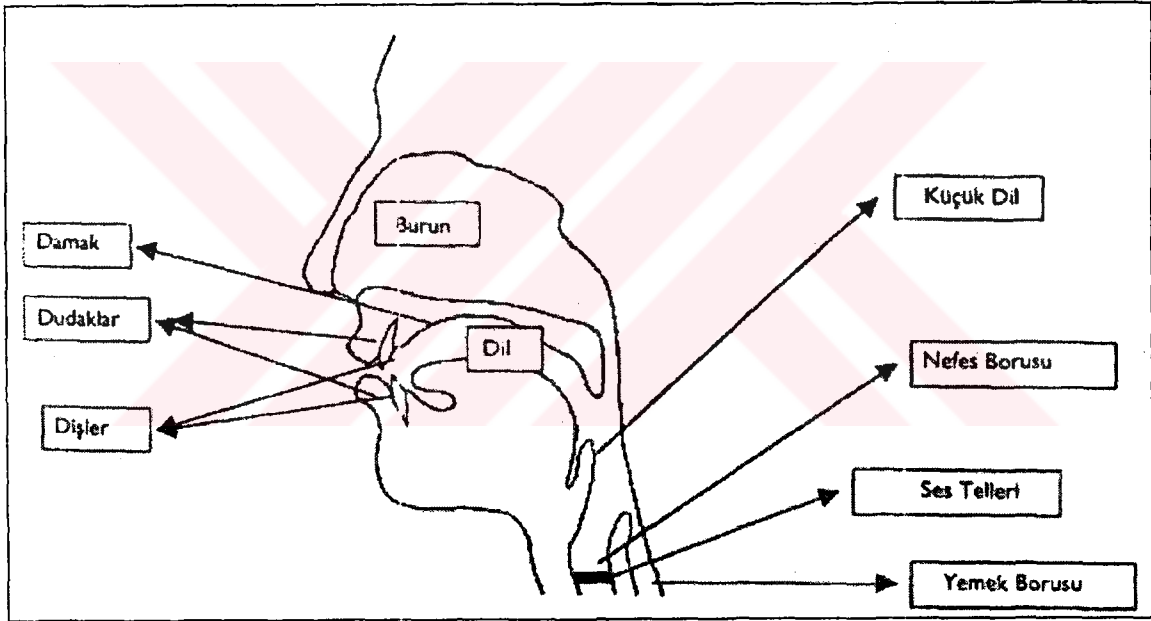
Ses Tellerinin Çeşitli Durumlarda Aldığı Şekiller

- A. Dingin Durumda B. Derin Nefes Almada C. Fısıltı Durumunda
D. "H" Sesini Çıkarma Durumunda E. Ses Oluşturma Durumunda (Selen, 1979)

Rezonatör: farenks (yutak), ağız boşluğu, burun boşluğu ve sinüslerde sesin büyüyüp belli bir karaktere ve kaliteye ulaştığı yerdir. Göğüs boşluğu da alt tonlarda önemli rezonans bölgeleridir. Tiz tonlarda ise sinüs ve kafa boşlukları bu görevi üstlenir. Farenks, ağızla larenks arasında bulunan önemli bir yansıtıcıdır. Ses, rezonans bölgelerinde zenginleşerek, etkileşimde bulunduğu organların yapısına göre tını ve gürlük kazanır. Ses eğitiminde önemli olan sesi en uygun rezonatör bölgeye götürüp zenginleştirebilmektir.

Her insanın anatomik yapısının farklılığı, seslerdeki farklılığı oluşturmaktadır. Bu yüzden ses eğitiminde, eğitimci son derece önemlidir. Soyut kavramları içine alan ses eğitiminde eğitimcinin öğrenciye yol gösterici olması gerekir. İnsan gırtlığı, her insanın fiziksel yapısına göre farklılıklar gösteren bir organdır. Aynı şey, ses çıkarmak ve şarkı söylemekle ilgili bütün organlarımız için de söylenebilir. Bu nedenle yapıları ve karakterleri çok farklı olan bu organlar farklı metodlarla eğitilebilir.⁹¹

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan doğal bir araç, kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık: milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir kuruluş: seslerden örülmüş büyük bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir.⁹²

Şekil-6

Rezonatör ve Konuşma Organları

Dil, insanların iletişimde bulunmak amacı ile geliştirdikleri bir anlaşma aracıdır.⁹³

Konuşma, insanların doğal olarak üretebildikleri seslerin, dilin sistematığına uygun olarak kullanılmasıdır.⁹⁴

⁹¹ Saadet Altan İkesus. *Ses Eğitimi ve Korunması*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1965

⁹² Muharrem Ergin. *Üniversiteler İçin Türk Dili*. Nesil Matbaacılık, İstanbul 1998, s.9

⁹³ Ahmet Kanrot. *Çocukta Dil ve Kavram Gelişimi*, Haz. Seyhan Topbaş, vd., Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 2001, s.4

Ses eğitiminde dil-konuşma ögesi önemlidir. Sözlü bir müzik yapıtının iyi yorumlanabilmesi. dilin tüm ayrıntılarıyla bilinmesine bağlıdır.Sözleri anlaşılmayan bir müzik yapıtı etkisinden çok şey kaybeder.⁹⁵

“Güzel şarkı söylemenin yolu, doğru ve güzel konuşmadan geçer”, şarkı da sözcüklerden kurulu bir söylemdir. Şarkıyı söylemeden önce sözlerini doğru, anlaşılır, akıcı ve etkili bir şekilde konuşabilmemiz gerekir. Şarkı sözlerindeki vurgu ve tonlama yerinde yapılmalı. eklemleme eksiksiz tamamlanmalıdır. Nefes, şarkı söylemede olduğu gibi soluk alma-tutma-soluk verme modeline uygun sağlanmalıdır. Zihin ve beden kontrolü olarak rahatlamasına izin verilmelidir. Konuşma ve şarkı söylemede, ses ortak. değişmeyen temel öğedir.

Söz söylerken duygu ve düşünceleri üslubuna uygun olarak anlatmak için sesin uyumunu, söyleyişini, sözcük hecelerinin uzunluğu, kısalığı, vurgular bakımından doğruluğu, jesti, mimiği, alınacak tavırları yerinde ve güzel kullanma sanatına diksiyon denir.⁹⁶

Konuşma sesi de, şarkı sesinde olduğu gibi şiddet, yükseklik ve tını özelliklerini taşıyarak benzer özellikler göstermektedir. Ayrıca müziksel dilde kullanılan ritm, nüans(gürlük), vurgu-vurgulama ve tonlama konuşmada da etkili olmaktadır.

Söz söyleme ve şarkı söyleme sanatı, “genel anlamda dilin, dilde üretilen seslerin teknik özellikler ile donatılıp güçlendirilerek ve geliştirilerek, estetik boyutu da içine alacak biçimde, günlük anlatımın üstünde bir düzeye eriştirilmesi” olarak da yorumlanabilir.⁹⁷

Konuşma ve söylemede, larenks, boğaz, ağız boşluğu, yumuşak damak, dil, dişler ve dudakların koordineli hareketi ile bu organlarda şekillenen sesler her insanda farklıdır, parmak izinde olduğu gibi.⁹⁸

Ses eğitiminde, sağlıklı ses oluşumu bireyin fiziksel, zihinsel ve duyuşsal olarak rahatlaması ile mümkündür. Zihnimizdeki endişe, fiziksel olarak vücudumuzun

⁹⁴ Umran Tüfekçioğlu . **Konuşma ve Yazma Eğitimi**,vd., Haz. Ümit Girgin, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2001, s. 45

⁹⁵ Suna Çevik. “Müzik’te Söz Ögesinin Önemi. Müziğin Dile, Dilin Müziğe Etkileri”, **1.Müzik Kongresi Bildirileri**. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s. 2,

⁹⁶ Nüzhet Şenbay. **Gençler İçin Söz ve Diksiyon El Kitabı**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1982, s.72

⁹⁷ İsmail Bozkaya. **Dil – Müzik Bağlamında Prozodi**, F. Özsan Matbaacılık, I. Basım, Bursa 2001, s.17

⁹⁸ Ayhan Helvacı. **Ses Eğitiminde Nefes ve Atak**, a.g.tz., s.5

kasılmasına ,bu kasılma boğaz, boyun ve üst omuz bölgelerde gerilmelere, bu gerilmeler de rezonanssız, tınısız, cılız ve titreyen sesler oluşmasına neden olmaktadır.

Şarkı söyleme öncesi vücudun rahatlaması; ayaklardan başlayıp yüz kaslarını içeren bir hareketler zinciri ile tamamlanır. Ayak bilekleri rahatlatılmalı, bacak kaslarını, vücudun üst bölgelerini, boyun ve yüz kaslarını esnetme hareketleri ve son olarak da çene, dudak ve dile serbestlik kazandıran hareketler ile vücudun yumuşaması sağlanmalıdır.

Zihinsel olarak rahatlama: düşünce yolu ile zihnin boşalması sağlanır, zihindeki gerginlik yerini rahatlama, güzel düşüncelere bırakır. Zihinsel rahatlama motive edici güçlü etkenler; inanç ve sevgidir. Bireysel ses eğitiminde, eğitici-öğrenci arasında sevgi, saygı ve güven temelinde dayalı bir ilişki sağlanmalıdır.

Yaşam sonuna kadar sosyal, kültürel ve bilimsel ortamlarda bizi temsil eden, büyümemize, gelişmemize ve değişimimize yön veren, duygu ve düşüncelerimizi ifade eden, yaşama kaynaklarımızdan biri olan sesimizi korumaya özen göstermeli; çevremizi etkilemek ve bizden sonraki nesillere doğru aktarabilmek için güzel-etkili-bilinçli konuşma ve söylemeyi alışkanlığa dönüştürme hedeflenmelidir.

U.Ü. Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, kurulduğundan bu yana çağdaş anlamda müzik öğretmeni yetiştirme görevini üstlenmiş bölümlerden biridir. Geçmiş M.Ö. 2500 Erken Bronz Çağ'a dayanan Bursa şehri adını, bu şehri kuran Bithynia Kralı Prussias'dan almıştır. Günümüze kadar Pers, Makedonya, Roma ve Bizans İmparatorluğunun sınırları içinde yer alan şehir, Orhan Bey zamanında Osmanlı İmparatorluğunun başkenti olmuştur. Ayaklanmalar ve büyük yangınlarda Bursa'nın büyük kısmı yaşanmaz hale gelmiş, 1920'de Yunanlıların işgaline uğrayan şehir, 11 Eylül 1922'de gerçek sahibine kavuşmuştur.⁹⁹

Orhan Bey zamanında, Mehter takımının varlığı, 1897 yılında Bursa'da ilk bandonun kurulduğu, Gustav ve Hacı Maksut adlı Ermenilerin keman, Madam Refail ve Madam Ralle'nin piyano dersleri verdiği belirtilmektedir. 1928 yılında, Bursa Türk Ocağında Musiki şubesi kurulmuştur.1937'de kurulan Bursa Belediyesi Müzikevi 1942'de Bando bölümü kalmak üzere kapatılmıştır.¹⁰⁰

⁹⁹ Bedri Yalman, *Bursa, Yenilik Basımevi*, İstanbul 1984, s. 3-20

¹⁰⁰ İsmail Bozkaya, "Bursa'da Müzik", Mizandaki Bursa, Haz. Özkan Eroğlu, Özsan Matbaası, Bursa

Günümüzde Bursa'da müzik eğitimi veren örgün eğitim kurumları içinde açılan ilk müzik okulunun Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü olduğu bilinmektedir. 1981-1982 öğretim yılında Bursa Yüksek Öğretmen Okulu bünyesinde açılan Müzik Eğitimi Bölümü, 1982'de 2547 sayılı Yüksek Öğretim Yasası ile Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi çatısı altında yer almıştır.¹⁰¹

U.Ü.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü 1996 – 1997 yılı lisans programında ses eğitimi, Ana Çalgı (Şan) ve Bireysel Söyleme dersleri adı altında yürütülmekteydi. Bunlarla beraber: "Koro, Türk Müziğinde Çok Seslendirme, Oda Müziği ve Müzik Toplulukları Yönetimi" derslerinin içeriği, ses eğitimi destekleyen ve geliştiren teorik bilgileri ve uygulamaları içermektedir.*

1996 – 1997 Akademik Yılı Programına Göre

Dersin Adı	Yarı Yıl	T	Uy.	Top
Ana Çalgı	8	2	-	2
Bireysel Söyleme	4	1	-	1
Koro	6	2	2	3
Türk Müziğinde Çok.Ses.	1	2	-	2
Oda Müziği	4	2	2	3
Müzik Toplulukları Yön.	1	2	-	2
Toplam				13

Resim-İş ve Müzik Eğitimi Bölümleri, Anabilim Dalı olarak Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü adı altında birleştirilmiştir. 1998-1999 Lisans Programında Ana Çalgı(Şan) dersi, Bireysel Çalgı Eğitimi olarak, Bireysel Söyleme dersi de, Bireysel Ses Eğitimi olarak programlarda yer almıştır.

1997. s. 94-95-96.

¹⁰¹ İsmail Bozkaya, "Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü", Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi . sayı 21. Trabzon 1996. s. 52

* Ders Programına ait ayrıntılı bilgi ekte sunulmuştur.

1998 – 1999 Akademik Yılı Programına Göre

Dersin Adı	Yarı Yıl	T	U	K
Bireysel Çalgı Eğitimi (I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII)	8	1	0	1
Bireysel Ses Eğitimi (I. II)	2	2	0	2
Toplu Ses Eğitimi (I. II)	2	1	2	2
Koro (I. II. III)	3	1	2	2
Koro ve Yönetimi	1	1	2	2
Orkestra/Oda Müziği (I. II. III)	3	2	2	3
Orkestra/Oda Müziği Yönetimi	1	1	2	2
Toplam		-	-	14

1998 programında yer alan, bireysel çalgı eğitimi dersinde öğrenci, beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli çalgılardan birini ya da sesinin yeterliliğine göre şan dersini seçer. Bu seçim, öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımıyla yapılır. Ders, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etüdüleri, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme – öğretim tekniklerini kapsar.

Bireysel Ses Eğitimi dersi, Türkçe’yi doğru kullanma, nefes teknikleri ve uygulama, sesini tanıma doğru ve etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya Ses Müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsar. Ayrıca, programlardaki “Toplu Ses Eğitimi, Koro, Koro ve Yönetimi, Orkestra/Oda Müziği, Orkestra/Oda Müziği Yönetimi” derslerinin içeriği, ses eğitimini destekleyen teorik bilgileri ve uygulamaları içermektedir.*

1998 – 1999 öğretim yılında uygulamaya konulan yeni programın en önemli yönlerinden biri, öğretmenlik mesleği ile ilgili yaşantıların, hizmet öncesi eğitiminde olabildiğince çok ve gerçek ortamlarda yer almasıdır. Müzik öğretmeni adayının aşama aşama öğretime katılması hedeflenmiştir. Öğretmenlik uygulamasında, müzik öğretmeni adayının teorik bilgilerini pratiğe dönüştürerek, mesleğe hazır hale gelmesi sağlanmaktadır.

* Ders Programına ait ayrıntılı bilgi ekte sunulmuştur.

1998 - 1999 Öğretim Programına Göre

Dersin Adı	Yarı Yıl	T	U	K
Okul Deneyimi (I)	1	1	4	3
Özel Öğretim Yöntemleri (I)	1	2	2	3
Özel Öğretim Yöntemleri (II)	1	2	2	3
Okul Deneyimi (II)	1	1	4	3
Öğretmenlik Uygulaması	1	2	6	5

Programdaki; "Özel Öğretim Yöntemleri ve Okul Deneyimi" derslerinin içeriği, Öğretmenlik Uygulaması dersini destekleyen ve hazırlayan teorik bilgileri ve uygulamaları içermektedir.*

Okullardaki uygulamaların, öğretmenlik mesleğini deneysel yöntemle tanıtan ve öğreten laboratuvar çalışmaları olduğu söylenebilir.¹⁰²

Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adayının sekiz öğretim yılından oluşan, dört yıl süren öğretimde edindiği bilgi ve becerileri okul ortamında uygulamaya koyup geliştirmesi ve mesleğinin gerektirdiği davranışları kazanma düzeyinin değerlendirilmesini içeren bir derstir.

U.Ü.G.S.E.B., Müzik Eğitimi Anabilim Dalı lisans programlarında yer alan Bireysel Çalgı Eğitimi (şan) ve Bireysel Ses Eğitimi dersi, öğretim programında belirlenen genel amaçlar* doğrultusunda öğrenciye, sesini müzik öğretmenliğinin gerekleri doğrultusunda kullanabilme becerisi kazandırmayı hedefler. Toplu Ses Eğitimi, Koro, Koro ve Yönetimi, Orkestra/Oda Müziği ve Orkestra/Oda Müziği Yönetimi dersleri ile de ses eğitimi alanı zenginleştirilerek öğrencilere; sesini doğru, güzel, etkili kullanma ve uygulama alanını çeşitlendirme imkanı sağlar.

Genel bir tanımla Ses Eğitimi; alan bilgisi, nefes tekniği ve egzersizleri, ses egzersizleri, söyleme teknikleri, doğru ve etkili konuşma, şarkıyı formuna ve müzikal dinamiklere uygun söyleme davranışlarını kazandırma sürecidir. Bireysel Çalgı Eğitimi (şan) ve Bireysel Ses Eğitimi dersleri için programda ayrılan süre farklı da olsa

¹⁰² İsmail Bozkaya. *Okul Ortamında Müzik*. a.g.e., s. 151

* Ayrıntılı Ders Öğretim Programları Amaç ve Hedefleri (Yarıyıllara göre) ek'te sunulmuştur.

kazandırılması amaçlanan davranışlar ve uygulanan yöntem ve teknikler, öğrenciye, sesini müzik öğretmenliğinin gerekleri doğrultusunda kullanabilme becerisi kazandırmayı hedeflemektedir.

Ses Eğitimi. Müzik Öğretmenliği Eğitiminin kapsamı içinde programda yer alan diğer derslerle de etkileşerek kendini daha bilimsel, tekniksel, sanatsal bir bileşke ile gerçekleştirme imkanı bulur.

Araştırmanın Amacı

Bursa'daki müzik öğretmeni adaylarının lisans programında aldıkları ses eğitimi ile kazandıkları davranışların, öğretmenlik uygulamasındaki görünümü ve uygulama okullarındaki müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi programlarında aldıkları ses eğitimini öğretmenlik mesleğine ne ölçüde yansıttıklarının değerlendirilmesidir.

Problem

Bu araştırmaya temel olacak problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur. Bursa'daki müzik öğretmeni adayları ve müzik öğretmenlerinin, lisans eğitimlerinde aldıkları ses eğitimi, öğretmenlik uygulaması ve öğretmenlik mesleğindeki geri dönüşümüne ne şekilde yansımaktadır?

Bu tanımlama doğrultusunda, cevaplanması istenen alt problemler şöyle belirlenmiştir:

1. Alınan ses eğitimi, hedeflenen davranışları kazandırmada ne derece etkili olabilmektedir?
2. Alınan ses eğitimi, belirlenen hedef davranışlar doğrultusunda uygulamada bilgi açısından yeterli midir?
3. Öğrenciler, alınan ses eğitiminde kazandıkları davranışları öğretmenlik uygulamasında ne ölçüde yansıtabilmektedir?
4. Ses eğitimini bireysel çalgı eğitimi (şan) olarak sekiz yarıyıl ve bireysel ses eğitimi olarak iki yarıyıl alan öğrenciler arasında, uygulamadaki farklılıklar nelerdir?

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Bursa Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı son sınıf öğrencileri ve Bursa'da görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise "Öğretmenlik

Uygulamasını” dersini alan son sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin uygulama yaptıkları okulların. müzik öğretmenleri oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmada. genelden özele gidilerek eğitim, sanat eğitimi, müzik eğitimi ve ses eğitiminin geçmişten günümüze kadar durumunu belirleyebilmek için tarihi yöntem ile bu konudaki kaynaklar taranmış ve bulunan verileri sunmak için betimsel bir yol izlenmiştir. Ayrıca araştırmayla ilgili elde edilebilen; araştırma kaynakları, kuramsal kaynaklar, dolaylı ve dolaysız kaynaklar taranmıştır. Değerlendirmede geçerli sonuçlara ulaşmak için örgün eğitim kapsamında genel ve mesleki müzik eğitimi veren kurum ve kuruluşların ders programları birbiriyle ilişkilendirilerek incelenmiştir.

U.Ü.G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmenlik Uygulaması dersini alan öğrencilere ve uygulama okulu müzik öğretmenlerine, ses eğitiminde kazandıkları bilgi, beceri ve davranışları öğretmenlik uygulamasında kullanma durumlarını ortaya koyacak bu çalışmada: kişisel ve mesleki bilgilere ilişkin soruların sorulduğu anket uygulanmıştır.

Sınırlılıklar:

Araştırma. U.Ü.G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmenlik Uygulama Dersini alan öğrenciler ve uygulama okulu müzik öğretmenleri ile sınırlıdır.

Sayıtlar:

1. Müzik öğretmenleri belirli bir ses eğitimi programı olarak, başarılı sayılıp mezun olmuşlardır.
2. Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması sonunda mesleki alanda başarıları ölçülmektedir.
3. Müzik öğretmenleri ve adayları, uygulamaya yönelik olarak seslerini müzik derslerinde. ses eğitiminin temel ilkeleri doğrultusunda kullanabilmektedirler.
4. Araştırmayla ilgili olan kişi ve kaynaklardan sağlanacak görüş ve bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.
5. Anket ve ilgili kaynakların taranması, bu araştırmada gerekli verileri toplamada uygun bir araçtır.

Araştırmanın Önemi:

Bursa'da müzik eğitimi veren örgün müzik eğitim kurumu içinde ilk olan Uludağ Üniversitesi, G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Türkiye'de ilk kurulan müzik bölümlerinden biridir. Müzik öğretmeni yetiştiren Uludağ Üniversitesi G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalındaki öğretim programlarının genel olarak Türkiye'deki müzik eğitimi öğretim programları ile bütünlük sağlaması, U. Ü. G. S. E. B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda ses eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında müzik öğretmenliği mesleğine yönelik sesin kullanımına ilişkin düzeylerinin ortaya çıkması, sesin kullanımına ilişkin nasıl bir mesleki eğitim aldıkları, aday müzik öğretmeni ve müzik öğretmenlerinin sesin kullanımına ilişkin becerilerinin yükseltilmesi, müzik öğretmeni tarafından sesin kullanımına ilişkin becerilerinin genel müzik eğitiminde ders içi ve ders dışı etkinliklerdeki kullanım alanlarının bilinmesi ve geliştirilmesi, ses eğitiminin öğretim programları ile doğrudan ilişkili geniş bir alana sahip olduğunun bilinmesi, ses eğitimi ve kullanımının; çağdaş toplumlarda, sistemli bir şekilde gelişiminin sağlanması ve öneminin kavranması gibi çok yönlü amaçları hedef belirleyebilecek yönde önemi olduğu düşünülmektedir.

Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı olarak yürütülen bu çalışmanın bundan sonra yapılacak çalışmalara kaynak olması ve bugüne kadar, müzik öğretmeni adaylarının aldıkları ses eğitiminin öğretmenlik uygulamasındaki geri dönüşümünün değerlendirilmesine ilişkin akademik bir çalışma yapılmamış olması da, araştırmanın önemini arttırmaktadır.

2. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Ses Eğitimi ve sesin kullanımına ilişkin uygulamalara yönelik, “Öğretmenlik Uygulaması” dersini alan Müzik Öğretmeni Adaylarına ve Uygulama Okulları Müzik Öğretmenlerine anket uygulanmıştır. Bu bölümde, anket yöntemi ile toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucu elde edilen bulgular ve bulguların çizelgelerle somutlaştırılarak yorumlarına yer verilmiştir.

2.1. Müzik Öğretmeni Adaylarına Uygulanan Anketten Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Çizelge 2.1.1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	37	61.6
Erkek	23	38.3
Toplam	60	100

Görüldüğü gibi ankete katılan müzik öğretmeni adaylarının %61.6’sı kadın, %38.3 erkektir. Bu durumun, bayanların müzik öğretmenliği mesleğini erkeklere göre daha yüksek oranda tercih ettiklerini gösterdiği söylenebilir,

Ülkemizde, özellikle müzik ve resim öğretmenliği mesleğinin bayanlara uygun bir meslek gibi gösterilmesinin de bu sonuçlar üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

Çizelge 2.1.2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Dağılımları

Mezun Olunan Kurum	f	%
Genel Lise	16	26.6
Meslek Lisesi	6	10
Anadolu Lisesi	-	0
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	33	55
Başka (belirtiniz)	5	8.3
Toplam	60	100

Görüldüğü gibi ankete katılan müzik öğretmeni adaylarının %26.6'sı Genel Lise, %10'u Meslek Lisesi, %55'i Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, %8,3'ü başka seçeneğini işaretleyen 3'ü Yabancı Dil ağırlıklı lise, 1'i Fen Lisesi, 1'i Anadolu teknik Lisesi'nden mezun olduğunu belirtmektedir. Anadolu Lisesinden mezun bulunmamaktadır.

Adayların %55'i gibi yarıdan fazla oranının AGSL'den belli düzeyde müzik eğitimi alarak mezun olduğu ve yüksek öğretimde de müzik eğitimini seçtikleri görülmektedir.

Çizelge 2.1.3. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliği Mesleğini Tercih Etme Durumları

Tercih Etme Durumları	f	%
Orta Öğretim Kurumundaki Müzik Öğretmeninin Yönlendirmesi	6 (+1)	10
Müziğe Olan İlgisi	30(+7)	50
Müzikle İlgili Faaliyetlere Katılmanın Etkisi	1 (+1)	1.6
Ailenin Yönlendirmesi	- (+2)	0
AGS Lisesinden Mezun Olma	22	36.6
Başka (Belirtiniz)	1	1.6
Toplam	60	100

Görüldüğü gibi müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmeni mesleğini tercih etme durumlarında %10'u ortaöğretim kurumundaki müzik öğretmeninin yönlendirmesi, %50'si müziğe olan ilgi, %1.6'sı müzikle ilgili faaliyetlere katılmanın etkisi, %33.6'sı AGS lisesinden mezun olma, %1.6'sı başka seçeneğini işaretleyerek, "tercih etmedim, bazı zorunlu sebeplerden dolayı bölüme girdim" diye belirtmektedir. Çizelgede frekans sütununda parantez içinde gösterilen rakamlar birden çok işaretleme yapılan seçenekleri göstermektedir.

Adayların, %50'si müzik öğretmenliğini meslek olarak tercih etme sebeplerinin müziğe olan ilgileri olduğunu belirtmektedir. Adayların müziğe olan ilgilerinden dolayı müzik öğretmenliği mesleğini tercih etme durumunun kendi yeteneklerini tanımaya bağlı bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca AGSL'den mezun 7 adayın "müziğe olan ilgi" seçeneğini işaretlemesi, müziğe olan ilginin bilinçli saptanması, geliştirilmesi ve eğitim sonucunda meslek olarak seçme aşamasına kadar getirildiğini göstermektedir.

Çizelge 2.1.4. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Eğitimine Başlamadan Önce Ses ve Sesin Kullanımına İlişkin Birikimlerini Sağlama Durumları

Birikimlerini Sağlama Durumları	f	%
Çocuk Koroları	7	11.6
Gençlik Koroları	1	1.6
Okul Koroları	13 (+2)	21.6
Ortaöğretim Kurumundaki Müzik Dersi	15 (+3)	25
Özel Dersler ve Kurslar	17 (+8)	28.3
Herhangi Bir Birikimim Yoktur	4	6.6
Başka (Belirtiniz)	3 (+1)	5
Toplam	60	100

Görüldüğü gibi müzik öğretmeni adaylarının müzik eğitimine başlamadan önce ses ve sesin kullanımına ilişkin birikimlerini %11.6'sı çocuk koroları, %1.6'sı gençlik koroları, %21.6'sı okul koroları, %25'i ortaöğretim kurumlarındaki müzik dersi, %28.3'ü özel dersler ve kurslar ile sağlamış, %6.6'sı herhangi bir birikimi olmadığını, başka seçeneğini işaretleyenlerin %5'i ses ve sesin kullanımına ilişkin birikimlerini, AGSL'nde koro derslerinden sağladıklarını belirtmişlerdir.

Adayların %93.4 gibi büyük bir oranının müzik eğitimine başlamadan önceki öğretim hayatlarında, ses ve sesin kullanımına ilişkin birikimlerinin olduğu söylenebilir. Bu birikimlerini en çok, özel dersler ve kurslar yoluyla sağladıkları görülmektedir.

Çizelgede frekans bölümünde parantez içinde gösterilen rakamlar birden çok işaretleme yapılan seçenekleri göstermektedir.

Çizelge 2.1.5. Müzik Öğretmeni Adaylarının Lisans'taki Bireysel (Ana) Çalgılarına Göre Dağılımları

Bireysel (Ana) Çalgı	f	%
Şan	6	10
Yaylı Çalgı	37	61.6
Üflemeli Çalgı	9	15
Gitar	8	13.3
Başka (belirtiniz)	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adaylarının %10'u bireysel (ana) çalgısını şan, %61.6'sı yaylı çalgı, %15'i üflemeli çalgı, %13.3'ü gitar olarak belirtmiştir.

Bu duruma göre, adayların %61.6'sı gibi yüksek bir oranının yaylı çalgı eğitimi aldığı görülmektedir. Bireysel çalgısı şan olmayan adaylar %89.9 oranında lisans eğitimlerinde ses eğitimini, "Bireysel Ses Eğitimi" dersi adı altında iki yarıyıl almaktadırlar.

Bireysel (ana) çalgısı şan olan adaylar ses eğitimini "Bireysel Çalgı Eğitimi" dersi adı altında sekiz yarıyıl görmektedirler. Bu adayların ses ve sesin kullanımına ilişkin uygulamalarda daha tecrübeli, bilgi donanımlı, aktif ve başarılı oldukları düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde, Dersin Amaçları ve Kazanılması Gereken Davranışlar Hakkında Bilgilendirilme Durumları

Bilgilendirilme Durumları	f	%
Tamamen	3	5
Büyük Ölçüde	17	28.3
Kısmen	31	51.6
Çok az	8	13.3
Hiç	1	1.6
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, bireysel ses eğitimi derslerinde dersin amaçları ve kazanılması gereken davranışlar hakkında bilgilendirilme durumlarını %5'i tamamen, %28.3 büyük ölçüde, %51.6'sı kısmen, %13.3 çok az diye belirtmiştir. %1.6'sı hiç bilgilendirilmediğini belirtmiştir.

%51.6 gibi yarıdan fazla bir oranda aday kısmen bilgilendirilme yapıldığını belirtmiştir. Bireysel ses eğitimi derslerinde dersin amaçları ve kazanılması gereken davranışlar hakkında bilgilendirilmenin zaman zaman yapıldığı söylenebilir. Ayrıca bireysel çalgısı şan olan adayların bu soruda tamamen ve büyük ölçüde seçeneklerini işaretledikleri görülmüştür. Bu duruma göre, bireysel çalgı (şan) eğitiminde dersin amaçları ve kazanılması gereken davranışlar hakkında kapsamlı bilgi verildiği düşünülebilir.

Bu bulgu, M. İnci Ayağ'ın "Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü"nde, birinci yıl bireysel söyleme eğitiminin şarkı söylemeye ilişkin temel davranışları kazandırma yönünden değerlendirilmesi" tezindeki görüşünü desteklemektedir.

Çizelge 2.1.7. Müzik Öğretmeni Adaylarına Göre Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde “Ses ve Ses Eğitimi”nin Önemine Değnilme Durumları

Değnilme Durumu	f	%
Tamamen	1	1.6
Büyük Ölçüde	14	23.3
Kısmen	39	65
Çok az	5	8.3
Hiç	1	1.6
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, bireysel ses eğitimi derslerinde “ses ve ses eğitimi”nin önemine değnilme durumlarını %1.6 tamamen, %23.3’ü büyük ölçüde, %65’i kısmen, %8.3 çok az yeterli bulmaktadır, %1.6’sı hiç yeterli bulmadığını belirtmiştir.

Bu oranlara göre, bireysel ses eğitimi derslerinde “ses ve ses eğitimi”nin önemini öğrenciye kavratmada yeterince yer verilmediği söylenebilir.

Bu bulgu, M. İnci Ayağ’ın “Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü’nde, birinci yıl bireysel söyleme eğitiminin şarkı söylemeye ilişkin temel davranışları kazandırma yönünden değerlendirilmesi” tezindeki görüşünü desteklemektedir.

Çizelge 2.1.8. Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde, Ses Sağlığı ve Korunması ile İlgili Aldıkları Bilgi ve Oluşturulan Bilinci Yaşamlarına Aktarabilme Durumları

Yaşamlarına Aktarabilme Durumları	f	%
Tamamen	1	1.6
Büyük Ölçüde	15	25
Kısmen	29	48.3
Çok az	13	21.6
Hiç	2	3.3
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları; bireysel ses eğitimi derslerinde, ses sağlığı ve korunması ile ilgili aldıkları bilgi ve oluşturulan bilinci yaşamlarına %1.6'sı tamamen, %25'i büyük ölçüde, %48.3'ü kısmen, %21.6'sı çok az aktarabildiklerini belirtmiştir. %3.3'ü yaşamına hiç aktaramadığını belirtmiştir.

Büyük ölçüde ve kısmen seçeneklerinin toplam oranı %73.3'tür. Bu orana göre, müzik öğretmeni adaylarının kısmen ses sağlığı ve korunması ile ilgili verilen bilgi ve oluşturulan bilinci yaşamlarına katabildikleri söylenebilir.

Ses sağlığı ve korunmasına ait edinilen bilgi ve oluşturulan bilincin, gelecek yaşamında ve mesleğinde sesini sürekli kullanacak olan müzik öğretmeni adaylarının mesleğine katkı sağlayabileceği ve seslerini uzun süre verimli bir şekilde kullanmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Bu bulgu, M. İnci Ayağ'ın "Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nde, birinci yıl bireysel söyleme eğitiminin şarkı söylemeye ilişkin temel davranışları kazandırma yönünden değerlendirilmesi" tezindeki görüşünü desteklemektedir.

Çizelge 2.1.9. Müzik öğretmeni Adaylarının, Öğretmenlik Uygulamasında Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Kazandıkları Dil ve Konuşma Becerilerini Kullanabilme Durumları

Kullanabilme Durumları	f	%
Tamamen	5	8.3
Büyük Ölçüde	19	31.6
Kısmen	24	40
Çok az	10	16.6
Hiç	1	1.6
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları; bireysel ses eğitimi derslerinde kazandıkları, dil ve konuşma becerilerini, öğretmenlik uygulamasından %8.3'ü tamamen, %31.6'sı büyük ölçüde, %40'ı kısmen, %16.6'sı çok az kullanabildiklerini belirtmiştir. Bir kişi bireysel ses eğitimi derslerinde kazandığı dil ve konuşma becerisini kullanamadığını belirtmiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının, bireysel ses eğitimi derslerinde kazandıkları doğru, etkili ve güzel konuşma becerilerinin, şarkı söylemede şarkı sözlerinin anlaşılabilirliği, doğru telaffuzu ve anlatımdaki etkisi açısından önemli olduğu ve ileride meslek hayatlarında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.10 Müzik Öğretmeni Adaylarının, Öğretmenlik Uygulamasında Seslerinin Gürlük – Genişlik – Tını Özelliklerini Etkin ve Verimli Kullanabilme Durumları

Kullanabilme Durumları	f	%
Tamamen	6	10
Büyük Ölçüde	26	43.3
Kısmen	23	38.3
Çok az	5	8.3
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, seslerinin gürlük- genişlik- tını özelliklerini etkin ve verimli olarak öğretmenlik uygulamasında, %10'u tamamen, %43.3 büyük ölçüde, %38.3 kısmen, %8.3 çok az kullanabildiklerini belirtmiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının, seslerinin gürlük - genişlik - tını özelliklerini bilerek etkin ve verimli kullanabilmeleri, ileride meslek hayatlarında seslerini uzun süre sağlıklı bir şekilde kullanabileceklerini göstermektedir.

Sesin, gürlük – genişlik- tını özelliklerini iyi bilen bir müzik öğretmeni adayının, ileride meslek hayatında öğrencilerinin ses özelliklerine uygun şarkılar öğreteceği düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.11 Müzik Öğretmeni Adaylarının, Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimine Geçmeden Önce Bedensel ve Zihinsel Hazır Olmayı Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	11	18.3
Büyük Ölçüde	30	50
Kısmen	16	26.6
Çok az	2	3.3
Hiç	1	1.6
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, şarkı öğretimine geçmeden önce bedensel ve zihinsel hazır olmayı öğretmenlik uygulamasında %18.3'ü tamamen, %50'si büyük ölçüde, %26.6'sı kısmen, %3.3 çok az sağlayabildiğini belirtmiştir. %1.6'sı hiç sağlayamadığını belirtmiştir.

Adayların büyük çoğunluğunun şarkı öğretimine geçmeden önce bedensel ve zihinsel hazır olmayı sağlayabildiği söylenebilir.

Şarkı söylemede önemli olan, bedensel ve zihinsel hazır olma çalışmalarının kolay uygulanabilir olması, müzik öğretmeni adaylarının meslek yaşamlarında bu çalışmaları yüksek oranda kullanacağını düşündürmektedir.

Müzik derslerinde, bedensel ve zihinsel hazır olma ile ilgili çalışmaların adayların büyük çoğunluğu tarafından uygulanıyor olması, adayların bu çalışmalara önem verdiğini göstermektedir. Ayrıca bu çalışmaların öğrencinin dikkatini toplayarak derse motive ettiği düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.12. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Süresince Doğru ve Yeterli Soluk Alma Davranışını Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	6	10
Büyük Ölçüde	25	41.6
Kısmen	22	36.6
Çok az	7	11.6
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğretimi süresince doğru ve yeterli soluk alma davranışını %10'u tamamen, %41.6'sı büyük ölçüde, %36.6'sı kısmen, %11.6'sı çok az sağlayabildiğini belirtmiştir. Doğru ve yeterli soluk alma davranışını sağlayamadığını düşünen adayın bulunmaması, adaylarını tamamının davranışı doğru uygulayabildiği düşünülerek bu önemli davranışın öneminin kavrandığı söylenebilir.

Doğru ve yeterli soluk alma davranışını sağlayabilen her adayın, ileride meslek hayatlarında şarkı söylerken doğru yerlerde soluk alacağı ve soluk denetimini sağlayabileceği bunun sonucunda sesini yormadan uzun süre kullanacağı ve derslerini etkin bir şekilde sürdüreceği söylenebilir.

Çizelge 2.1.13. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Süresince Ses – Soluk – Söz Bağlantısını Kurabilme Durumları

Kurabilme Durumları	f	%
Tamamen	5	8.3
Büyük Ölçüde	26	43.3
Kısmen	22	36.6
Çok az	7	11.6
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, şarkı öğretimi süresince ses – soluk – söz bağlantısını, öğretmenlik uygulamasında %8.3'ü tamamen, %43.3 büyük ölçüde, %36.6'sı kısmen, %11.6'sı çok az kullanabildiğini belirtmişlerdir. Şarkı söylerken ses – soluk – söz bağlantısını kuramadığını düşünen adayın bulunmaması, adayların tamamının davranışı uygulayabildiği düşünülerek şarkı söylemede önemli bir aşamanın doğru uygulandığı söylenebilir.

Ses – soluk – söz bağlantısını doğru yapabilen her adayın, meslek yaşamlarında fonasyon (ses üretimi), entonasyon (doğru ve temiz ses üretimi), cümleleme, vurgulama, tonlama, artikülasyon (ekleme) gibi, şarkı söylemede ve konuşmada önemli davranışları doğru ve ölçülü kullanacağı düşünülebilir.

Çizelge 2.1.14. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Doğru ve Temiz Ses Üretimini (Entonasyon) Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	2	3.3
Büyük Ölçüde	24	40
Kısmen	25	41.6
Çok az	9	15
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğrenimi süresince doğru ve temiz ses üretimini (entonasyon) %3.3'ü tamamen, %40'ı büyük ölçüde, %41.6'sı kısmen, %15'i çok az sağlayabildiğini belirtmiştir. Şarkı söylerken doğru ve temiz ses üretimini sağlayamadığını düşünen adayın bulunmaması, adayların tamamının entonasyon sağlanmadan şarkı söyleme davranışı gerçekleşmeyeceği için uygulamada başarılı oldukları düşünülebilir.

Şarkı söylerken entonasyonun önemini bilen ve bunu sağlayabilen her adayın ileride ses müziğinin başka türlerinde de seslendirme yaparken doğru ve temiz ses üretimini sağlayacağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.15. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Sesli ve Sessiz Harflerin Doğru ve Anlaşılır Olmasını Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	25	41.6
Kısmen	26	43.3
Çok az	7	11.6
Hiç	2	3.3
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğretimi sürecinde sesli ve sessiz harflerin doğru ve anlaşılır olmasını %41.6 büyük ölçüde, %43.3 kısmen, %11.6 çok az sağlayabildiğini belirtmiştir. Bunu tamamen doğru yapabildiğini belirten aday olmamıştır.

Adayların büyük çoğunluğunun, şarkı öğretimi sürecinde sesli ve sessiz harfleri doğru ve anlaşılır şekilde kullandığı düşünülerek, ilerde meslek hayatlarında şarkı sözlerini doğru ve anlaşılır bir şekilde seslendirme yapacakları düşünülmektedir.

Ayrıca öğretmen olacak adayların, konuşurken de doğru ve anlaşılır olmaya özen göstermelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Şarkı sözlerinin anlaşılabilirlik düzeyine göre, şarkı anlatım gücünün arttığı söylenebilir.

Çizelge 2.1.16. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkıyı Müzikal Dinamiklerine (forte, piyano ,vb.) Uygun Söylemeyi Gerçekleştirme Durumları

Gerçekleştirme Durumları	f	%
Tamamen	6	10
Büyük Ölçüde	27	45
Kısmen	24	40
Çok az	2	3.3
Hiç	1	1.6
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğretimi sürecinde şarkıyı müzikal dinamiklerine (forte, piyano, vb.) uygun söylemeyi %10'u tamamen, %45'i büyük ölçüde, %40'ı kısmen, %3.3'ü çok az gerçekleştirdiğini belirtmiştir. %1.6'sı ise hiç gerçekleştiremediğini belirtmiştir.

Adayların büyük çoğunluğunun şarkıyı müzikal dinamiklerine uygun söylemesi ve öğretmesi, şarkıyı tek düzelikten kurtararak, öğrencilerin derslere aktif katılımını sağlayacak ve uygun bir ders ortamının oluşması gerçekleşecektir. Bu durumun, öğrencilerin müzikal ve sözel anlatımlarının gelişmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.17. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Söyleme Tekniklerine (Legato, Marcato, Staccato ,vb.) Uygun Seslendirmeyi Yapabilme Durumları

Yapabilme Durumları	f	%
Tamamen	7	11.6
Büyük Ölçüde	17	28.3
Kısmen	33	55
Çok az	3	5
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında, şarkı öğretimi sürecinde söyleme tekniklerine uygun seslendirmeyi %11.6 tamamen, %28.3'ü büyük ölçüde, %55'i kısmen, %5'i çok az yapabildiğini belirtmiştir. Adaylardan şarkı söyleme tekniklerine uygun seslendirme yapamadığını düşünen yoktur.

Adayların ileride meslek hayatlarında şarkı söyleme tekniklerini kullanmaları, öğrencilerinde zamanla vokal müzik, çok sesli ve solo şarkıları bilinçli söyleme ve dinleme alışkanlığı kazandıracığı düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.18. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Seslerinin Alt – Orta – Üst Ses Alanlarını Doğru ve Etkin Kullanabilme Durumları

Kullanabilme Durumları	f	%
Tamamen	6	10
Büyük Ölçüde	26	43.3
Kısmen	22	36.6
Çok az	6	10
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğretimi süresince seslerinin alt - orta - üst ses alanlarını doğru ve etkin olarak %10'u tamamen, %43.3'ü büyük ölçüde, %36.6'sı kısmen, %10'u çok az kullanabildiklerini belirtmiştir. Ses alanlarını doğru ve etkin kullanamadığını belirten aday olmamıştır.

Adayların büyük çoğunluğunun, şarkı söylerken seslerinin alt - orta - üst ses alanlarını doğru ve etkin kullanabilmesi, ilerde meslek hayatlarında öğrencilerine ses sınırlarını zorlamayan ve ses gelişim dönemlerine uygun şarkılar öğreteceği düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.19. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Seslerini Hareket - Jest ve Mimiklerle Uyumlu Kullanabilme Durumları

Kullanabilme Durumları	f	%
Tamamen	9	15
Büyük Ölçüde	29	48.3
Kısmen	17	28.3
Çok az	5	8.3
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğretimi sürecinde seslerini hareket – jest ve mimiklerle uyumlu olarak %15’i tamamen, %48.3’ü büyük ölçüde, %28.3’ü kısmen, %8.3’ü çok az kullanabildiğini belirtmiştir. Sesini hareket jest ve mimikleri ile uyumlu kullanamadığını düşünen aday olmamıştır.

Kişinin sosyal yaşamında, diğer insanlarla iletişiminde kendini ifade etmede hareket, jest ve mimiklerin uyumlu kullanılmasının önemli olduğu bilinmektedir.

Adayların büyük çoğunluğunun, şarkı söylerken seslerini hareket jest ve mimikleri ile uyumlu kullanabilmesi ve bunu meslek yaşantılarında da kullanması, öğrencilerin müziksel ve sözel anlatımında, hareket jest ve mimiklerini uyumlu kullanabilmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.20. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkıyı Doğru, Temiz ve Etkili Söyleyebilme Durumları

Söyleyebilme Durumları	f	%
Tamamen	7	11.6
Büyük Ölçüde	35	58.6
Kısmen	18	30
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğretimi sürecinde şarkıyı doğru, temiz ve etkili olarak %11.6'sı tamamen, %58.6'ü büyük ölçüde, %30'u kısmen söyleyebildiğini belirtmiştir. Şarkıyı doğru, temiz ve etkili söyleyemediğini düşünen aday olmamıştır. Bu oranlar, aday öğretmenlerin ileride mesleklerinde verimli olacağını göstermektedir.

Adayların tamamının farklı ölçülerde de olsa şarkıyı doğru, temiz ve etkili söylediğini belirtmesi, bu konuda kendilerini yeterli bulduklarını düşündürmektedir.

Müzik öğretmenin şarkıyı doğru, temiz ve etkili söylemesi zamanla öğrencilerinde doğru, temiz ve etkili şarkı söyleme alışkanlığının kazanılacağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.1.21. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkıyı Müzikal Anlatımına Dikkat Ederek Söyleyebilme Durumları

Söyleyebilme Durumları	f	%
Tamamen	5	8.3
Büyük Ölçüde	33	55
Kısmen	16	26.6
Çok az	5	8.3
Hiç	1	1.6
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adayları, öğretmenlik uygulamasında şarkı öğretimi sürecinde şarkıyı müzikal anlatımına dikkat ederek %8.3'ü tamamen, %55'i büyük ölçüde %26.6'sı kısmen, %8.3'ü çok az söyleyebildiğini belirtmiştir. Bir kişi de şarkıyı söylerken müzikal anlatımına dikkat etmediğini belirtmiştir.

Adayların büyük çoğunluğunun, şarkı öğretimi sürecinde şarkıyı müzikal anlatımına dikkat ederek söylediği düşünülebilir.

Çizelge 2.1.22. Müzik Öğretmeni Adaylarının Açık Uçlu Soruyu Yanıtlama Durumları

Yanıtlama Durumları	f	%
Yanıtlayan	31	51.6
Yanıtlamayan	29	48.3
Toplam	60	100

Müzik öğretmeni adaylarının %51.6'sı açık uçlu soruyu yanıtlamış, %48.3'ünden yanıt alınamamıştır. Anket tekniğinde açık uçlu soruların cevaplandırılması daha çok zaman aldığı için en az cevaplandırılan sorular olduğu düşünülmektedir. Görüldüğü gibi, açık uçlu soruda %51,6 oranında otuz bir kişi düşünce ve önerilerini belirtmiştir.

Açık uçlu 22. soruda. müzik öğretmeni adaylarına, öğretmenlik uygulamasında ses ve sesin kullanımına ilişkin karşılaştıkları sorunları, buna bağlı olarak düşünce ve önerilerini belirtmeleri istenmiştir. Bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda verilmiştir.

- Lise dönemindeki öğrencilere seslerine uygun şarkılar öğretmeye çalıştım. Çok fazla sorunum olmadı.
- Öğrencilerin ses gelişimi henüz tamamlanmadığından ses - nefes alıştırmalarını yaptırırken zaman zaman problemlerle karşılaştım.
- Müzik kitaplarında yer alan okul şarkıları çocukların ses gelişim dönemleri düşünülerek hazırlanmalı. böylece öğrenciler seslerini zorlanmadan kullanabilecekler ve daha etkin öğrenme sağlayacaklar. Müzik derslerinden de nefret etmeyeceklerdir.
- Öğrenciler mutasyon döneminde oldukları için seslerini ya çok volümlü ya da çok alçak düzeyde kullanıyorlar. Bunun dışında fazla bir sorunla karşılaşmadım.
- Öğrencilerin mutasyon döneminde olmalarına bağlı problemlerle karşılaştım. Özellikle erkek öğrencilerin bu dönemde seslerinin yorulmaması gerekir.
- Öğrencilerin ergenlik döneminde olmasından kaynaklanan bazı ses sorunları ile karşılaştım. Seslerin tam oturmadığı için tiz seslerde zorlandıklarını ve nefes-ses alıştırmalarını yaparken sıkıldıklarını gördüm. Nefes ve ses egzersizlerinin faydalarından bahsettikten sonra katılımın arttığını gördüm.
- Ergenlik dönemine denk gelen bu süre içinde öğrenciler seslerindeki değişimler yüzünden seslerini çekinerek kullanıyorlar. Bu dönemde öğrencinin sesi zorlanmamalı, zamanla ses yerine oturacağı için hoşgörülü olunmalıdır.
- Gittiğim uygulama okulunda öğrenciler ses gelişimlerini tamamlamadıkları için entonasyon sorunları yaşadım. Seslerini kullanmayı bilmedikleri için şarkı öğretmekten hiç zevk almadım.
- Ortaöğretimde öğrencilerin ses ve sesin kullanımına ilişkin bilgilerinin yeterli olmayışı sebebiyle istenilen başarıya ulaşmak zor oluyor. Öğrencilerin müzik dersini önemsiz bulmaları da bu durumu zorlaştırıyor. Bir müzik öğretmeni ilk önce. öğrencilere dersini sevdirmeli, sesini ve mimiklerini doğru kullanmalı ki öğrenciler onu örnek alabilsin.

- Ortaöğretimde ses ve sesin kullanımına ilişkin bir eğitim olmadığı için karşılaşılan bir çok problem var. Çok sıklıkta entonasyon sorunu ile karşılaştım. Kulak eğitimi ile entonasyon sorunu çözülebilir. Elimden geleni yapmama karşın öğrencilerden istediğim verimi alamadım.
- Uygulama okulunda, öğrencilerin müzik dersine olan ilgilerinin az olması dikkatimi çekti.
- Çocuklar seslerini iyi kullanamıyor. Müziğe yeteneği olmayan çocukların sınıfta çoğunluğu oluşturması da müzik dersini zorlaştırıyor. Bütün bu sorunların temeli eğitim sistemine dayanıyor.
- Öğrenciler belli bir yaşa kadar gerekli temeli almadan geldikleri için fazla bir beklenti içine girmeden elimizden gelenin en iyisini yapmaya çaba gösteriyoruz.
- Sesimin yeterli gürlüğe sahip olmamasından dolayı, ses ve sesin kullanımına ilişkin gerekli davranışları belirgin şekilde uygulayamıyorum.
- Konuşma sesini iyi kullanamadığım için boğazım tahriş oldu. Öksürük tuttu ve konuşma gücümü çektığım zamanlar oldu. Birinci sınıfta bireysel ses eğitimi derslerinde yeterli bilgi verildiğini düşünmüyorum, yeterli bilgi verilseydi, sesimi daha iyi kullanabilirdim ve ses tellerimi tahriş etmezdim. Ayrıca ders süresi arttırılmalı.
- Karşılaştığım en büyük sorun, uygulama derslerinden sonra boğazımda ağrı ve sesimin kısılması. Şan derslerinde, konuşmada ve şarkı söylemede sesi doğru kullanma konusuna ağırlık verilmeli. Ben, bu derslerden geçtiğim halde sesimi kullanma konusunda kendimi yeterli bulmuyorum.
- Karşılaştığım en büyük problem nefesi doğru alıp kullanma , sesleri doğru ve temiz verme ile ilgiliydi. Uygulama derslerinde öğrencilerde, seslerini kullanırken güvensizlik ve utangaçlık sezdim. Sanırım seslerindeki değişimden kaynaklanıyordu. Öğrencilerin etkinliklere katılımı sağlanmalıdır.
- Öğrencilere, ses eğitiminin önemi iyice anlatılmalıdır. Nefes çalışmaları düzenli olarak yaptırılmalıdır. Ayrıca öğrencilere seslerini korumaları için bilgiler verilmeli, sesin yaşamdaki önemi iyice anlatılmalıdır.

- Öncelikle: öğrencilere, şarkı söylemeden önce mutlaka ses ve nefes alıştırmaları yaptırılmalıdır. Diyafram nefesinin ne olduğu konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.
- Öğretmenlik uygulamasında, nefes ve ses egzersizlerine çok dikkat ettim ve işlediğim derslerde bu çalışmalarını özenle yaptım. Bu alıştırmaların ne amaçla yapıldığını dikkatle anlatmaya çalıştım. Sesin kullanımını ile ilgili teknikleri ve terimleri örneklerle gösterdim. Derslerin zaman olarak yetersiz olduğunu düşünüyorum. Müzik derslerinde daha ciddi ve geniş zamanlı çalışmalar yapılmalıdır.
- Bireysel çalgı öğretmenimden aldığım eğitim sayesinde ses ve sesin kullanımına ilişkin büyük bir sorun yaşamadım.
- Orta öğretim kurumlarında, öğrencilerin seviyelerinin farklılığından dolayı her uygulamanın tam doğru bir şekilde yaptırılması mümkün olmuyor. Uygulama açısından zorluk çektim. Elimden geldiğince seslerini ve nefeslerini doğru kullanmalarına yardımcı olmaya çalıştım.
- Bence, bireysel söyleme dersi her dönem olmalıdır, diye düşünüyorum. Çünkü bizler, ses ve sesin kullanımını tam anlamıyla yaşamımıza ancak böyle oturtabiliriz.
- Şarkı öğretiminde şan tekniğini çok fazla kullanamadım. Daha fazla kullanabilmeyi isterdim. Ama zaman yetmedi. Şarkı öğretilimi daha ön plana çıkıyor, ses ve sesin kullanımına dikkat edilmiyor. Öğretim ve derse ait etkinlikler çok zamanımı alıyor.
- Öğrenciler, bağırarak şarkı söyleme alışkanlığı edinmişler. Ses ve sesin kullanımını ile ilgili, öğrencilerin dikkatini çekecek somut örneklerle bilgi verildiğinde bu konuya ilgilerinin olduğunu fark ettim. Öğretmenlik uygulamasında, öğrencilerin pek çok konuda eksik olduklarını fark ettim. Müzik dersi için ayrılan zamanın bu eksiklikler yüzünden verimli kullanılmadığını düşünüyorum.
- Bireysel ses eğitimi dersinde, bireysel çalgısı şan olan öğrenciler dışında, diğer öğrencilere yeterli bilgi ve tekniğin verilmediğini düşünüyorum. Bireysel ses

eğitimi derslerinde sesin doğru kullanımın, uygulamalı olarak gösterilmesinin yanında, teorik olarak bilgilendirmenin yeterli yapılmadığını düşünüyorum.

- Okulda aldığımız teknikle, uygulama okullarında şarkı öğretme tekniği arasında çok fark var. Bu konuda, Eğitim Fakóltesi öğrencilerinin daha iyi eğitilmesinin gerektiğini düşünüyorum.
- Bireysel Ses Eğitimi Dersine ayrılan süre, ses ve sesin kullanımına ilişkin bilgi ve uygulama için yetmemektedir. Ses eğitimi süresi dört yıl boyunca artırılmalıdır.
- Ses eğitimi derslerinde, ortaöğretimde okutulan şarkılara da yer verilirse, uygulamada daha başarılı oluruz.
- Bireysel Ses Eğitimi dersinde nefes, diyafram kullanımı, doğru duruş, sesi doğru oluşturma, doğru telaffuz, legato-staccato söyleme, ses açma egzersizleri bir yıla sıkıştırılıyor. Çok şey öğreniyoruz ama son sınıfa kadar unutuluyor.
- Öğretmenlik uygulamasında sesimi, aldığım ses eğitimi sayesinde şarkı öğretiminde hiç zorlanmadan kullandım. Ses ve nefes egzersizlerini çok az zamanda yaptırmaya çalıştım. Müzik dersi daha fazla önemsense müziğe yetenekli çocukların ön plana çıkacağını düşünüyorum. Müziğe olan ilgi ve önem artacaktır.

Müzik Öğretmeni Adaylarının Belirttikleri Düşünce ve Görüşlerine

Göre:

- Bireysel Ses Eğitimi dersinin haftalık ders saati ve yıllık süresinin, ses ve sesin kullanımına ilişkin davranışların kazanılması ve pratiğe dönüştürülmesi açısından yeterli olmadığı düşünülmektedir.
- Ortaöğretim kurumlarında, öğrencilerin ses değişimi döneminde (mutasyon) olacağı düşünülerek, seslerini dikkatle ve zorlamadan kullanmalarına dikkat edilmesi, uygun şarkılar seçilmesinin çocuğun özgüveninin sağlanması açısından da nemli olduğu belirtilmiştir.
- Müzik öğretmeni ilk önce dersini sevdirmeli, öğrencilerle güvene ve sevgiye dayalı bir ortam oluşturabilmeli, doğru ve etkili konuşabilmeli, sesiyle sınıfa hakim olabilmeli, şarkı söylerken; şarkı söyleme temel davranışlarını doğru ve

yerinde kullanmalı. farklı müzik türlerini de seslendirebilmeli diye düşünülmektedir.

- Müziğe yeteneği olmayan çocuklara da etkin görevler vererek derse katılımı ve hiç olmazsa dersi sevmesi sağlanabilir. Böylece bu öğrencinin kendini yalnız ve beceriksiz hissetmemesi ve gelecekte de müziğe uzak bireyler olmaması sağlanabilir diye düşünülmektedir.
- Müzik eğitimi temeli olmayan ya da temeli sağlam olmayan öğrencilerin, o dersin amaçları doğrultusunda kazanılması gereken davranışlar hedeflenmelidir diye düşünülmektedir.
- Bireysel Ses Eğitimi dersini; diksiyon, ses eğitimi organları, fizyolojisi, anatomi, fonetik ve ses bilgisi, ses sağlığı vb. derslerle zenginleştirerek daha etkin ve verimli olacağı düşünülmektedir.
- Ses ve Ses Eğitiminin önemi konferans, seminer vb. etkinliklerle pekiştirilmesi belirtilmiştir.
- Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan programlar ile ortaöğretim programları arasında paralellik olması gerektiği düşünülmektedir. Böylece ortaöğretim kurumlarında müzik öğretmenliği yapacak olan müzik öğretmeni adaylarının meslek hayatlarında daha verimli ve başarılı olacağı belirtilmiştir.
- Ses Eğitimi derslerinde okul müziği repertuarına da yer verilmelidir diye düşünülmektedir.

2.2. Müzik Öğretmenlerine (Uygulama Okullarında Görevli) Uygulanan, Anketten Elde Edilen Bulgular ve Yorumlar

Çizelge 2.2.1. Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyetlere Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kadın	9	100
Erkek	-	0
Toplam	9	100

Ankete katılan uygulama okulları müzik öğretmenlerinin tamamı bayandır. Bayanların müzik öğretmenliği mesleğini, erkeklere göre daha yüksek bir oranda tercih ettikleri söylenebilir.

Çizelge 2.2.2. Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Dağılımları

Mezun Olunan Kurum	f	%
Genel Lise	7	77.7
Meslek Lisesi	-	0
Anadolu Lisesi	-	0
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	1	11.1
Başka (belirtiniz)	1	11.1
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %77.7 gibi büyük bir oranı genel lise mezunu olduğu belirtilmiştir. Meslek lisesi ve Anadolu lisesi mezunu öğretmen yoktur. %11.1 oranında bir kişi Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunudur. Bir kişi de Kütahya kız öğretmen okulu mezunudur.

Çizelge 2.2.3. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğini Tercih Etme Durumları

Tercih Etme Durumları	f	%
Orta Öğretim Kurumundaki Müzik Öğretmeninin Yönlendirmesi	6	66.6
Müziğe Olan İlgisi	3 (+1)	33.3
Müzikle İlgili Faaliyetlere Katılmanın Etkisi	- (+1)	0
Ailenin Yönlendirmesi	-	0
AGS Lisesinden Mezun Olma	-	0
Başka (Belirtiniz)	- (+1)	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %66.6'sı ortaöğretim kurumlarındaki müzik öğretmenin yönlendirmesi, %33.3'ü Müziğe olan ilgi diye müzik öğretmenliğini tercih etme nedenlerini belirtmiştir. Çizelgede frekans sütununda parantez içinde gösterilen rakamlar bazı öğretmenlerin birden fazla işaretleme yaptıkları seçenekleri göstermektedir.

Müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğu bu mesleği ortaöğretim kurumundaki müzik öğretmenin yönlendirmesi sonucu seçtiğini belirtmiştir. Bu da öğretmenlerin insan yaşamında etkili ve önemli olduğunu göstermektedir denilebilir. Meslek seçimine kadar etkili olabilen bir öğretmenin başarılı, mesleğini seven ve verimli olduğu düşünülmektedir.

Başka seçeneğinde parantez içinde tercih nedenlerinden biri, "müzik öğretmenliğini çok sevmem" diye belirtilmiştir.

Çizelge 2.2.4. Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Üniversitelere Göre Dağılımları

Mezun Olunan Üniversite	f	%
Gazi Eğitim Enstitüsü	1	11.1
Uludağ Üniversitesi	8	88.8
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %11.1, bir öğretmen Gazi Eğitim Enstitüsü çıkışlı bir müzik öğretmenidir. %88.8 oranında büyük bir çoğunluk Uludağ Üniversitesi mezunu olduğunu belirtmiştir.

Bursa'da görev yapan müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Uludağ Üniversitesi'nden mezun olması öğretmenlerin ya mezun olduktan sonra çeşitli sebeplerden dolayı Bursa'ya yerleştiklerini ya da Bursa'da yaşadıkları için Uludağ Üniversitesini tercih ederek ailelerinin yanında yüksek öğrenimlerini tamamladıklarını düşündürmektedir.

Çizelge 2.2.5. Müzik Öğretmenlerinin Ana Çalgılarına Göre Dağılımları

Ana Çalgı	f	%
Şan	2	22.2
Piyano	3	33.3
Keman	4	44.4
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin lisansta ana çalgılarının %22.2'si şan, %33.3'ü piyano, %44.4'ü de keman olduğu belirtilmiştir.

%22.2 oranında ana çalgısı şan olan iki öğretmenin uygulamada ses ve sesin kullanımına ilişkin daha verimli oldukları düşünülebilir.

Çizelge 2.2.6. Müzik Öğretmenlerinin Bireysel Ses Eğitimi Alma Durumları

Bireysel Ses Eğitimi Alma Durumları	f	%
Evet	7	77.7
Hayır	2	22.2
Toplam	9	100

Müzik Öğretmenlerinin %77.7'si bireysel ses eğitimi aldığını %22.2'si almadığını belirtmiştir.

Bireysel ses eğitimi almadığını söyleyen iki kişi Uludağ Üniversitesi mezunudur. Öğretmenlerin ana çalgıları kemandır. Birisi 6-10 yıllık diğeri 16-20 yıllık meslekte kıdemi olan iki öğretmendir. Uludağ Üniversitesi müzik öğretmenliği programında ses eğitimi dersinin olduğu bilinmektedir. Bu iki öğretmenin hangi sebepten dolayı hiç ses eğitimi almadığını belirtmesi düşündürücüdür.

Çizelge 2.2.7. Müzik Öğretmenlerinin Bireysel Ses Eğitimi Aldığı Yarıyla Göre Dağılımı

Aldığı Yarıyıl	f	%
1. Yarıyıl	1	11.1
2. Yarıyıl	2	22.2
3. Yarıyıl	-	0
4. Yarıyıl	2	22.2
Başka (belirtiniz)	2	22.2
Boş	2	22.2
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %11.1'i bir yarıyıl, %22.2'si 2 yarıyıl, %22.2'si 4 yarıyıl, %22.2'si başka seçeneğinde ana çalgıları şan olduğu için 6 yarıyıl ve 8 yarıyıl ses eğitimi gördüklerini belirtmiştir.

Bireysel ses eğitimi almadığını belirten iki öğretmen bu soruyu boş bırakmıştır. Ses eğitimini bir yarıyıl gördüğünü belirten öğretmen de Uludağ Üniversitesi mezunu

ve kıdemli bir öğretmendir. Bu duruma göre ses eğitimi programlarının teorik ve uygulamada zamanla yenilediği, yenilenen programlara göre teorik ve uygulamada daha ciddi bir eğitime geçildiği ve daha önceki yıllarda branşında iyi yetişmiş, kendini sürekli geliştiren, yenileyen ve gelişime açık öğretim elemanı sıkıntısı çekildiği düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.8. Müzik Öğretmenlerinin Lisans Öğreniminde Bireysel Ses Eğitimine Ayrılan Toplam Yarıyıl Ders Saatini Yeterli Bulma Durumları

Yeterli Bulma Durumları	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	3	33.3
Kısmen	4	44.4
Çok az	1	11.1
Hiç	1	11.1
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, lisans öğrenimlerinde bireysel ses eğitimine ayrılan toplam yarıyıl - ders saatini %33.3'ü büyük ölçüde, %44.4'ü kısmen, %11.1 çok az yeterli bulduğunu belirtmiştir. Bir kişi hiç yeterli bulmadığını belirtmiştir. Tamamen yeterli bulan öğretmen bulunmamaktadır.

Çizelge 2.2.9. Müzik Öğretmenlerinin Meslekteki Kıdemlerine Göre Dağılımları

Kıdemleri	f	%
1 yıldan az	-	0
1-5 yıl	1	11.1
6-10 yıl	4	44.4
11-15 yıl	2	22.2
16-20 yıl	1	11.1
21 yıldan fazla	1	11.1
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinde kıdemi bir yıldan az olan öğretmen yoktur. %11.1'i 1-5 yıl, %44.4'ü büyük çoğunluğu 6-10 yıl, %22.2'si 11-15 yıl, %11.1'i bir kişi 16-20 yıl, %11.1'i yine bir kişi 21 yıldan fazla meslekteki kıdemlerini belirtmiştir. Bu duruma göre öğretmenlerin büyük çoğunluğunun mesleklerinde belli bir tecrübe edinmiş öğretmenler olduğu söylenebilir.

Çizelge 2.2.10. Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptığı Kurumlara Göre Dağılımı

Görevli Olduğu Kurum	f	%
İlköğretim	7	77.7
Ortaöğretim	2	22.2
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %77.7'si ilköğretimde, %22.2'si de ortaöğretim kurumlarında görev yapmaktadır.

Çizelge 2.2.11. Müzik Öğretmenlerinin Haftalık Ders Yüküne Göre Dağılımları

Haftalık Ders Yüğü	f	%
5-10 saat	1	11.1
10-15 saat	-	0
15-20 saat	2	22.2
20-25 saat	6	66.6
25 saat'ten fazla	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %11.1'i 5-10 saat, %22.2'si 15-20 saat, %66.6'sı gibi büyük çoğunluğu 20-25 saat ders yükünün olduğunu belirtmiştir. Öğretmenler büyük çoğunluğunun haftalık ders saati yükü 20-25 ders saatidir. Haftada bir öğretmene düşen ders saatinin, müzik branşı açısından verimli olmayacağı düşünülerek fazla olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.12. Müzik Öğretmeninin Ders Yaptığı Sınıflarda Ortalama Öğrenci Sayısına Göre Dağılımı

Ortalama Öğrenci Sayısı	f	%
20 – 30	4	44.4
31 – 40	3	33.3
41 – 50	-	0
51 – 60	2	22.2
60'dan fazla	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin, %44.4'ü 20-30, %33.3'ü 31-40, %22.2'si 51-60 ortalama öğrenci sayısı bulunan sınıflarda ders yaptığını belirtmiştir.

Sağlıklı bir müzik eğitimi yapılması için sınıf ortalamasının az kişiden oluşmasının daha faydalı olacağı düşünülmektedir. Ortalama öğrenci sayısının 51-60 olduğu sınıflarda sağlıklı bir eğitimin yapılmadığı düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.13. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Odası Olma Durumları

Müzik Odası Olma Durumları	f	%
Evet	7	77.7
Hayır	2	22.2
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %77.7'si müzik odasının olduğunu, %22.2'si olmadığını belirtmiştir.

Müzik dersinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için fiziksel konumu uygun ve araç-gereçlerle donanımlı bir odanın olması gerektiği düşünülmektedir. Bunun sonucunda müziğe olan ilginin ve başarının artacağı düşünülebilir.

Uygulama okullarının büyük çoğunluğunun müzik dersinin yapıldığı özel bir müzik odasına sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 2.2.14. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Odalarında Bulunan Araç – Gereçleri Belirtme Durumlarının Dağılımları

Müzik Odasında Bulunan Araç - Gereçler	f
Blok flüt	1
Mandolin	1
Elektronik Org	5
Piyano	4
Akordiyon	2
Keman	1
Bağlama	1
Orff Çalgıları	1
Teyp. VCD Çalar. Müzik Seti, Müzik Anfisi ve kolonları. CD Arşivi. Kasetler	1
Dizekli Tahta. Nota Sehпасı, Özel Kolçaklı Sandalyeler. Müzik Dolabı, Kaynak Kitaplar	1
Boş	2

Müzik öğretmenlerinin müzik odalarında bulunan araç - gereçlerin hepsi çizelgede belirtilmiştir. Müzik dersliklerinde elektronik org ve piyanonun bulunma oranı diğer araç - gereçlere göre fazladır. Dokuz okuldan dördünde piyano bulunması gerçek anlamda sağlıklı bir müzik öğretiminin yapılması için önemli olduğu düşünülmektedir. Müzik odası olmayan iki öğretmen bu soruyu boş bırakmıştır.

Çizelge 2.2.15. Müzik Odalarının Fiziksel Konumunun, Müzik Öğretmenlerinin Seslerini Etkin ve Verimli Kullanabilmelerine Olanak Sağlama Durumları

Durumları	f	%
Tamamen	2	22.2
Büyük Ölçüde	4	44.4
Kısmen	1	11.1
Çok az	-	0
Hiç	2	22.2
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik odalarının fiziksel konumunun seslerini etkin ve verimli kullanabilmelerine %22.2'si tamamen, %44.4'ü büyük ölçüde, %11.1 bir kişide kısmen olanak sağlandığını belirtmiştir. Okullarında müzik odası bulunmayan iki öğretmen bu soruyu boş bırakmıştır.

Bu durumda müzik odalarında, öğretmenlerin seslerini etkin ve verimli kullandıkları düşünülerek fiziksel konumun uygun olduğu söylenebilir.

Çizelge 2.2.16. Müzik Öğretmenlerinin Derslerde Kullandıkları Çalgıların Dağılımları

Kullanılan Çalgılar	f
Blok flüt	8
Mandolin	1
Gitar	-
Bağlama	-
Org	5
Piyano	4
Başka (belirtiniz)	2

Müzik öğretmenlerinin derslerinde en fazla blok flüt, org ve piyano kullandıkları çizelgede belirtilmiştir. Başka seçeneği içinde, keman ve vurmali çalgıları da kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bir öğretmen mandolini derslerinde kullandığını belirtmiştir.

Öğretmen okullarında öğretildiği bilinen mandolinin, Uludağ Üniversitesi müzik öğretmenliği bölümünden mezun bir öğretmen tarafından kullanıldığı görülmüştür. Bu duruma göre Uludağ Üniversitesi müzik öğretmenliği programının dersler yönünden çeşitlilik gösterdiği söylenebilir.

Çizelge 2.2.17. Müzik Öğretmenlerinin Kullandıkları Ders Kitabını, Sesin Kullanımına İlişkin Yeterli Bulma Durumları

Yeterli Bulma Durumları	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	1	11.1
Kısmen	3	33.3
Çok az	4	44.4
Hiç	1	11.1
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, kullandıkları ders kitabını sesin kullanımına ilişkin yeterli bilgiyi %11.1'i büyük ölçüde, %33.3'ünü kısmen, %44.4'ü çok az içerdiğini belirtmiştir. Bir kişi yeterli bilgiyi hiç içermediğini düşünmektedir.

Bu doğrultuda büyük çoğunluk ders kitaplarını sesin kullanımına ilişkin yeterli bulmamaktadır.

Çizelge 2.2.18. Müzik Öğretmenlerinin Ders Kitabı Dışında Yararlandıkları, Ses ve Ses Eğitimi İçeren Kaynakların Dağılımları

Kaynaklar	f
Toplu Ses Eğitimi – Saip Egüz	3
Solfej Kitabı – Muammer Sun	1
Koro Eğitimi – Suna Çevik	2
Koro Albümü – Suna Çevik	1
Boş	5

Müzik öğretmenleri ders kitabının dışında, ses ve ses eğitimi içeren yararlandıkları kaynakları çizelgede belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ders kitaplarını yeterli bulmadıkları için, ses ve ses eğitimi ağırlıklı, farklı kaynaklardan yararlandıkları söylenebilir. Bu duruma göre, bu öğretmenlerin araştırmacı, yenilikçi ve gelişime açık başarılı öğretmenler olduğu düşünülebilir.

Çizelge 2.2.19. Müzik Öğretmenlerinin Lisansta Aldığı Bireysel Ses Eğitimi İle Ses ve Sesin Kullanımını İlişkilendirme Durumları

İlişkilendirme Durumları	f	%
Tamamen	2	22.2
Büyük Ölçüde	5	55.5
Kısmen	2	22.2
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri lisansta aldığı bireysel ses eğitimini derslerinde sesin kullanımını açısından %22.2'si tamamen %55.5'i büyük ölçüde, %22.2'si kısmen ilişkilendirebildiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lisansta aldığı bireysel ses eğitimini derslerde uygulayabildiği düşünülmektedir. Bu duruma göre alınan eğitimden gerçek anlamda yararlanılmaktadır denilebilir.

Çizelge 2.2.20. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde İnsan Sesi ve Eğitiminin Önemine Değınme Durumları

Değınme Durumları	f	%
Tamamen	2	22.2
Büyük Ölçüde	5	55.5
Kısmen	2	22.2
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri. müzik derslerinde insan sesi ve eğitiminin önemine %22.2'si tamamen. %55.5'i büyük ölçüde, %22.2'si kısmen değışimi belirtmiştir.

Müzik dersinde insan sesi ve eğitiminin önemine çok az değinen ve hiç değinmeyen öğretmen yoktur.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, insan sesi ve eğitime önem verdiği, derslerinde öğrencilerine aktardıkları düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.21. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Ses Sağlığı ve Korunması ile İlgili Bilgi ve Bilinci Oluşturma Durumları

Oluşturma Durumları	f	%
Tamamen	3	33.3
Büyük Ölçüde	4	44.4
Kısmen	2	22.2
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin müzik derslerinde ses sağlığı ve korunması ile ilgili olarak %33.3'ü tamamen, %44.4'ü büyük ölçüde, %22.2'si kısmen bilgi ve bilinci oluşturduğunu belirtmiştir. Müzik derslerinde ses sağlığı ve korunması ile ilgili bilgi ve bilinci çok az oluşturduğunu ve hiç oluşturamadığını belirten öğretmen olmamıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ses sağlığı ve korunması ile ilgili bilgi ve oluşan bilinci yaşamlarına katabildikleri söylenebilir.

Çizelge 2.2.22. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Seslerini Gürlük -Genişlik - Tını Bakımından Yeterli Bulma Durumları

Yeterli Bulma Durumları	f	%
Tamamen	4	44.4
Büyük Ölçüde	4	44.4
Kısmen	1	11.1
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde seslerini gürlük – genişlik ve tını bakımından %44.4’ü tamamen, %44.4’ü büyük ölçüde, %11.1’i kısmen yeterli bulduğunu belirtmiştir. Seslerini bu özelliklerine göre çok az yeterli bulan ve hiç yeterli bulmayan öğretmen bulunmamaktadır.

Sesinin gürlük - genişlik - tını özelliklerini iyi bilen bir müzik öğretmenin, öğrencilerinin ses özelliklerini bilerek, seslerine uygun ve zarar vermeyecek şekilde kullanmalarını sağlayacağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.23. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Söylemeye Başlamadan Önce Bedensel ve Zihinsel Hazır Olmayı Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	4	44.4
Büyük Ölçüde	1	11.1
Kısmen	3	33.3
Çok az	-	0
Hiç	1	11.1
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde şarkı söylemeye başlamadan önce bedensel ve zihinsel hazır olmayı %44.4'ü tamamen, %11.1'i büyük ölçüde, %33.3'ü kısmen sağlayabildiğini belirtmiştir. Öğretmenlerden bir kişi hiç sağlayamadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun şarkı söylemeye başlamadan önce bedensel ve zihinsel hazır olmayı sağlayabildikleri görülmektedir.

Bir öğretmenin hazır olma durumunu sağlayamadığını belirtmesi bu davranışa gerek duymaması ya da ders işlenişinde unuttuğu düşünülebilir.

Çizelge 2.2.24. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Doğru ve Yeterli Soluk Alma Davranışını Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	1	11.1
Büyük Ölçüde	4	44.4
Kısmen	4	44.4
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin, müzik derslerinde şarkı öğretimi sürecinde doğru ve yeterli soluk alma davranışını %11.1'i tamamen, %44.4'ü büyük ölçüde, %44.4'ü kısmen sağlayabildiğini belirtmiştir.

Şarkı öğretimi sürecinde doğru ve yeterli soluk alma davranışını çok az gerçekleştirebildiğini ya da hiç gerçekleştiremediğini belirten öğretmen olmamıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun şarkı öğretimi sürecinde doğru ve yeterli soluk alma davranışını uygulayabildiği düşünülerek, öğrencilerine de şarkı söylerken doğru yerlerde soluk alma ve alınan soluğu ölçülü kullanmaları için özen göstereceği düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.25. Müzik Öğretmenleri Müzik Derslerinde Seslerini Kullanırken Ses - Soluk - Söz Bağlantısını Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	2	22.2
Büyük Ölçüde	5	55.5
Kısmen	2	22.2
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde seslerini kullanırken ses - soluk - söz bağlantısını %22.2'si tamamen, %55.5'i büyük ölçüde, %22.2'si kısmen sağladığını belirtmiştir. Çok az sağlayabildiğini ve hiç sağlayamadığını belirten öğretmen olmamıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ses-soluk-söz bağlantısını sağladığı düşünülerek, öğrencilerin de seslerini kullanırken ses - soluk - söz bağlantısını doğru ve ölçülü yapabilmeleri için özen gösterecekleri düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.26. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Seslerini Hareket, Jest ve Mimikleri ile Uyumlu Kullanabilme Durumları

Uyumlu Kullanabilme Durumları	f	%
Tamamen	4	44.4
Büyük Ölçüde	5	55.5
Kısmen	-	0
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde seslerini, hareket jest ve mimikleri ile uyumlu olarak %44.4'ü tamamen, %55.5'i büyük ölçüde kullanabildiklerini belirtmişlerdir. Kısmen ve çok az kullanabildiğini ve hiç kullanamadığını belirten öğretmen olmamıştır.

Öğretmenlerin tamamının, seslerini hareket- jest ve mimikleri ile uyumlu kullanabilmesi, öğrencilerin müziksel ve sözel anlatımda hareket - jest ve mimiklerini uyumlu kullanabilmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.27. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Doğru ve Temiz Ses Üretimi (Entonasyon) Sağlayabilme Durumları

Sağlayabilme Durumları	f	%
Tamamen	2	22.2
Büyük Ölçüde	6	66.6
Kısmen	-	0
Çok az	1	11.1
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde şarkı öğretimi sürecinde doğru ve temiz ses üretimini %22.2'si tamamen, %66.6'sı büyük ölçüde, %11.1'i çok az sağladıklarını belirtmiştir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu şarkı söylerken entonasyonu sağladığını düşünmektedir. Kısmen sağladığını ve hiç sağlamadığını belirten öğretmen olmamıştır.

Şarkı söylemede entonasyonun çok önemli olduğu bilindiğine göre öğretmenlerin derslerde entonasyona dikkat ederek farklı türlerde şarkılar seslendirmeleri zamanla öğrencide doğru ve temiz söyleme, nitelikli seslendirmeleri ayırt etme alışkanlığı kazandıracağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.28. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Müzikal Dinamikleri (Forte, piyano, vb.) Kullanma Durumları

Kullanma Durumları	f	%
Tamamen	2	22.2
Büyük Ölçüde	5	55.5
Kısmen	2	22.2
Çok az	-	0
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde şarkı öğretimi sürecinde müzikal dinamikleri %22.2'si tamamen, %55.5'i büyük ölçüde, %22.2'si kısmen kullandıklarını belirtmişlerdir. Müzikal dinamikleri çok az kullandığını ve hiç kullanmadığını belirten öğretmen olmamıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun şarkıyı, müzikal dinamiklere uygun olarak söyledikleri düşünülürse, şarkı sözü cümlesinin anlatım gücünü arttırdığı söylenebilir. Zamanla bu davranışın, öğrencide şarkı söylerken müzikal dinamikleri kullanarak, müzik cümlelerinin anlamını zenginleştirme ve anlatıma önem vererek söyleme alışkanlığı kazandıracağı düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.29. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Şarkı Öğretimi Sürecinde Şarkı Söyleme Tekniklerini (Legato, Marcato, Staccato vb.) Kullanma Durumları

Kullanma Durumları	f	%
Tamamen	1	11.1
Büyük Ölçüde	5	55.5
Kısmen	2	22.2
Çok az	1	11.1
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde şarkı öğretimi sürecinde şarkı söyleme tekniklerini %11.1'i tamamen, %55.5'i büyük ölçüde, %22.2'si kısmen, %11.1'i çok az kullandıklarını belirtmişlerdir. Bir kişi hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun şarkının etkisini ve anlatım gücünü arttıran söyleme tekniklerini kullandıkları düşünülürse, söyleme tekniklerine uygun şarkı söylemenin zamanla öğrencide vocal müzik, çok sesli ve solo eserleri bilinçli söyleme ve dinleme alışkanlığını kazandıracakı düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.30. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Derslerinde Kulak Eğitimi ve Zevk Eğitiminde Seslerini Kullanma Durumları

Kullanma Durumları	f	%
Tamamen	3	33.3
Büyük Ölçüde	4	44.4
Kısmen	1	11.1
Çok az	1	11.1
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenleri, müzik derslerinde kulak eğitimi ve zevk eğitiminde seslerini %33.3'ü tamamen, %44.4'ü büyük ölçüde, %11.1'i kısmen, %11.1 çok az kullandıklarını belirtmişlerdir. Hiç kullanmadığını belirten olmamıştır.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, müzik derslerinde kulak eğitimi ve zevk eğitiminde seslerini kullanmaları, öğrencide nitelikli, farklı türde müzikleri, dinleme ve söyleme alışkanlığını kazandıracakı düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.31. Müzik Öğretmenlerinin Bireysel Ses Eğitimi Derslerinde Oluşturdukları Repertuarı Müzik Derslerinde Ses ve Sesin Kullanımı Açısından Yeterli Bulma Durumları

Yeterli Bulma Durumları	f	%
Tamamen	-	0
Büyük Ölçüde	3	33.3
Kısmen	5	55.5
Çok az	1	11.1
Hiç	-	0
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin bireysel ses eğitimi derslerinde oluşturdukları repertuarı, müzik derslerinde ses ve sesin kullanımı açısından tamamen yeterli bulan öğretmen olmamıştır. %33.3'ü büyük ölçüde, %55.5'i kısmen, %11.1'i çok az yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

Bireysel ses eğitimi derslerinde ses ve sesin kullanımı açısından yeterli repertuarın oluşturulduğu ya da repertuar oluşturmada kişisel çaba, ilgi ve araştırmacı olmanın da önemli olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 2.2.32. Müzik Öğretmenlerinin Açık Uçlu Soruyu Yanıtlama Durumları

Yanıtlama Durumları	f	%
Yanıtlayan	6	66.6
Yanıtlamayan	3	33.3
Toplam	9	100

Müzik öğretmenlerinin %66.6'sı açık uçlu soruyu yanıtlamış, %33.3'ünden yanıt alınamamıştır.

Açık uçlu 24. soruda, müzik öğretmenlerinden, müzik derslerinde ses eğitimi ve sesin kullanımına ilişkin karşılaştıkları problemleri, düşünce ve önerileri belirtmeleri istenmiştir:

- Üniversitede bireysel ses eğitimi derslerinde, piyanoda ses açma ve teknik egzersizler gösterilmediği için meslek hayatımda zorluk çektim. Kendi çabalarımla geliştirdim.
- Benim tek problemim donanımlı bir müzik odası ve klavye olmayışı. Ayrıca sınıf mevcudunun çok kalabalık oluşu.
- Ergenlik dönemine girmiş olan öğrencilerde sesin kullanımında doğal olarak sorunlar yaşıyoruz.

Müzik eğitimi dersinin bir ders saati olması sebebi ile yeterli zaman problemi yaşıyoruz.

- Mutasyon döneminde bulunan çocukların seslerini zorlamamak için ses eğitimi ile ilgili zorlayıcı çalışmalar yapmaktan kaçınıyorum. Ses sınırlarına uygun ses aralıklarında egzersizler yaptırıyorum.
- Mutasyon döneminde bulunan çocukların yaşadığı sorunlardan söz etmek mümkün (özellikle erkek öğrenciler açısından)

Bunun dışında çok fazla sorun yaşamadığımı düşünüyorum. Özellikle 4. ve 5. sınıflarda güzel bir tını oluşturduğumu düşünüyorum.

- Haftalık ders saati yükünün fazla olduğunu düşünüyorum. Dersler üst üste geldiği zaman sesimiz yoruluyor. Özellikle kış aylarında hastalandığımız zaman

sesimiz çıkmadığında, rapor alamadığımız zaman dersi işlemekte güçlük çekiyoruz.

Müzik Öğretmenlerinin Belirttikleri Düşünce ve Önerilere Göre;

- Müzik dersinin haftalık ders saati yükünün, ses ve sesin kullanımı açısından fazla olduğu düşünülmektedir. Özellikle kış aylarında solunum yolu hastalıklarına yakalanma riski arttığı için, ses ve sesin kullanımının daha çok zorlaştığı belirtilmiştir.
- Ergenlik çağı ile birlikte çocuklarda görülen ses değişiminin müzik derslerinde problem yarattığı belirtilmiştir. Bu problemin daha çok erkek öğrencilerde yoğun yaşandığı belirtilmiştir. Öğretmenler, öğrencilerin seslerini zorlamadan, ses sınırlarına ve ses aralıklarına uygun egzersiz yaptırdıklarını belirtmişlerdir.
- Lisans programında, bireysel ses eğitimi derslerinde piyanoda ses açma ve söyleme teknikleri ile ilgili egzersizlerin uygulamalı yapılmaması nedeniyle, meslek hayatlarında bu konuda zorluk çektiklerini, kendi çabalarıyla bunu geliştirerek sorunlarını çözdüklerini belirtmişlerdir.
- Donanımlı bir müzik odasının olmaması, araç-gereç eksikliği ve sınıf mevcutlarının kalabalık olması müzik derslerinin gerçek anlamda yapılmamasına sebep olmakta, dolayısıyla müzik dersinin yapılamadığı bir okulda ses ve sesin kullanımına ilişkin öğelere yer verilemediği düşünülmektedir.
- Ayrıca ortaöğretimde haftalık ders programlarında müzik dersi için ayrılan bir ders saati süresinin, öğretmenler tarafından yetersiz olduğu belirtilmiştir.

3. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bireysel Ses Eğitimi ders öğretim programlarında yer alan amaçlar, sesin kullanımı-şarkı söylemeye ilişkin hedef davranışlar ve uygulamada öğrenciye kazandırılma durumları ile ilgili son sınıf müzik öğretmeni adaylarının ve uygulama okulları müzik öğretmenlerinin görüşleri alınarak değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmada, Uludağ Üniversitesi G.S.E.B. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, 1996-1997, 1998-1999 öğretim programlarındaki Bireysel Çalgı Eğitimi (şan), Bireysel Ses Eğitimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleri ve ders tanımları incelenerek sesin kullanımına ilişkin amaçlar ve hedef davranışlar doğrultusunda alınan bilgiler ve görüşler ışığında hazırlanan iki anket, öğretmenlik uygulamasına giden son sınıf öğrencilerine ve uygulama okulu müzik öğretmenlerine uygulanmış, toplanan veriler çözümlenmiş, elde edilen bulgulardan şu sonuçlara varılmıştır:

Araştırmada, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yapacak adayların, bu kurumlarda müzik eğitiminin temelini ses eğitiminin oluşturduğu bilindiğine göre, adayların mesleklerinde başarılı ve verimli olabilmeleri için lisansta alınan bireysel ses eğitimi dersinin önemi belirtilmiştir.

Ankete katılan müzik öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğunu, uygulama okulu müzik öğretmenlerinin tamamını bayanlar oluşturmaktadır. Bayanların müzik öğretmenliği mesleğini, erkeklere oranla daha yüksek bir oranda tercih ettikleri görülmektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının çoğunluğunun Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu oldukları görülmektedir. Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezun olma ve müziğe olan ilgi, müzik öğretmenliği mesleğini tercih etme sebebi olarak görülmektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının müzik eğitimine başlamadan önce ses ve sesin kullanımına ilişkin birikim ve deneyimlerini çocuk koroları, gençlik koroları, okul

koroları, ortaöğretimdeki müzik dersi, özel ders ve kurslar yoluyla sağladıkları görülmektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğunun bireysel (ana) çalgısı yaylı çalgılardan oluşmuştur. Bireysel (ana) çalgısı şan olan öğrencilerin dışındaki bütün öğrenciler, ses ve sesin kullanımına ilişkin birikimlerini, şarkı söyleme davranışlarını iki yarıyıl olarak (haftada toplam bir saat) belirtilen bireysel ses eğitimi dersi adı altında görmektedirler. Bireysel (ana)çalgısı şan olan öğrenciler, bireysel çalgı eğitimi dersi adı altında, sekiz yarıyıl ses eğitimi görmektedirler.

Bireysel ses eğitimi dersinin programlardaki süresi (iki yarıyıl), ses ve sesin kullanımına ilişkin davranışların kazanılması ve pratiğe dönüştürülmesi, açısından yeterli bulunmamaktadır.

Bireysel ses eğitimi derslerinde, müzik öğretmeni adaylarının büyük çoğunluğuna, dersin amaçları ve kazanılması gereken davranışlar hakkında bilgilendirme yapıldığı görülmektedir. Bireysel çalgısı şan olan öğrencilerin büyük ölçüde bilgilendirildiği görülmektedir.

Bireysel ses eğitimi derslerinde, ses ve ses eğitiminin önemine kısmen yer verildiği görülmektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının, bireysel ses eğitimi dersinde ses sağlığı ve korunması ile ilgili aldıkları bilgi ve oluşturulan bilinci yaşama aktarabildikleri, kazandıkları dil-konuşma becerilerini uygulamada davranışa dönüştürebildikleri ve seslerini gürlük-genişlik-tını özelliklerine göre etkin ve verimli kullanabildikleri görülmektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının; uygulamada, şarkı öğretimine geçmeden önce bedensel ve zihinsel hazır olmayı sağladıkları, şarkı öğretimi sürecinde doğru ve yeterli soluk alarak ses-soluk-söz bağlantısını kurabildikleri görülmektedir.

Müzik öğretmenleri adaylarının büyük çoğunluğu; uygulamada, şarkı öğretimi süresince sesli ve sessiz harflerin doğru ve anlaşılır olmasına dikkat ederek; doğru ve temiz ses üretimini sağlayarak; şarkıyı doğru, temiz ve etkili söyleyebildiklerini belirtmiştir.

Müzik öğretmeni adaylarının; uygulamada, şarkı öğretimi süresince şarkıyı müzikal dinamiklerine, söyleme tekniklerine ve müzikal anlatımına uygun söyleyebil-

dikleri; şarkı söylerken ses alanlarını hareket - jest - mimikleri ile uyumlu olarak doğru ve etkin kullanabildikleri görülmektedir.

Bireysel ses eğitimi dersinin haftalık ve yıllık süresinin, ses ve sesin kullanımına ilişkin davranışların kazanılması ve pratiğe dönüştürülmesi açısından yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Müzik öğretmeni adayları, uygulama yaptıkları okullarda, öğrencilerin ses değişim dönemi içinde olabileceklerini düşünerek, öğrencilerin seslerini zorlamadan kullanabilecekleri uygun şarkılar seçerek öğrencilerin özgüvenlerini kaybetmeyeceklerini düşünmektedirler.

Müzik öğretmeni ilk önce dersini sevdirmeli, öğrencilerle güvene ve sevgiye dayalı bir ortam oluşturabilmeli, doğru ve etkili konuşabilmeli, sesi ile sınıfa hakim olabilmeli, şarkı söyleme davranışının basamaklarını doğru ve yerinde kullanmalı, farklı müzik türlerini de seslendirebilmeli, diye düşünülmektedir.

Müziğe yeteneği olmayan çocuklara da müzik dersinde etkin görevler vererek, derse katılımları ve dersi sevmeleri sağlanabilir. Böylece bu öğrencilerin kendilerini yalnız ve beceriksiz hissetmemeleri, gelecekte de müzik ve müziksel etkinliklere uzak bireyler olmamaları sağlanabilir, diye düşünülmektedir.

Müzik eğitimi temeli olmayan yada eğitimi zaman zaman kesintiye uğramış öğrenciler için, o dersin amaçları doğrultusunda kazanılması gereken davranışlar hedeflenmelidir diye düşünülmektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersinin; diksiyon, ses üretimi organları fizyolojisi, anatomi, fonetik ve ses bilgisi, ses sağlığı vb. derslerle desteklenerek daha etkin, doğru ve verimli olacağı düşünülmektedir.

Ses ve Ses Eğitiminin önemi konferans, panel, seminer vb. etkinliklerle, müzik eğitimi öğrencilerine, müzik öğretmenlerine, ses ve sesin kullanımının etkin olduğu diğer mesleklerdeki bireylere yararlı olacağı böylece daha geniş kitlelere ulaşılacağı düşünülmektedir.

Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan programlar ile, ilk ve orta öğretim müzik öğretimi programları arasında paralellik olması gerektiği düşünülmektedir. Böylece bu kurumlarda müzik öğretmenliği yapacak olan müzik

öğretmeni adaylarının, meslek hayatlarında daha verimli ve başarılı olacakları düşünülmektedir.

Bireysel Ses Eğitimi derslerinde okul müziği repertuarına yer verilmediği belirtilmiştir.

Uygulama Okulu müzik öğretmenlerinden mesleklerinde kıdemli olanların, mezun oldukları orta öğretim kurumunun genel lise olduğu görülmektedir. 1989-1990 yılında ilk Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nin açıldığı bilindiğine göre, meslekteki kıdemi az olan öğretmenlerden birinin A.G.S. Lisesi mezunu olduğu görülmektedir.

Müzik öğretmenleri, bu mesleği seçme nedenlerini, orta öğretim kurumundaki müzik öğretmenlerinin yönlendirmesi ve müziğe olan ilgi olarak belirtmişlerdir. Ankete katılan sekiz öğretmenin Uludağ Üniversitesi mezunu olduğu, bir öğretmenin Gazi Eğitim Enstitüsü çıkışlı olduğu görülmüştür.

Ankete katılan uygulama okulu müzik öğretmenlerinin, lisansta aldıkları bireysel ses eğitimi dersinin (yarıyılıda haftalık ders saati süresinin) programlara ve üniversitelere göre farklılıklar içerdiği görülmektedir. Öğretmenler, lisansta aldıkları bireysel ses eğitiminin süresini yetersiz bulduklarını belirtmişlerdir.

Uludağ Üniversitesi'nden mezun iki müzik öğretmenin, programlarda bireysel ses eğitiminin ders olarak bulunmasına rağmen, hiç ses eğitimi almadığını belirtmesi düşündürücüdür. Bu duruma göre; Müzik Eğitimi Bölümlerinde, ses eğitimi branşında yetişmiş öğretim elemanı sıkıntısı çekildiği düşünülecek olursa öğretim elemanlarının fazla ders yüklerinin olması, bireysel çalgısı şan olan öğrencilerle daha yoğun çalışılması gibi öğretim elemanlarından ve öğrencilerden kaynaklanan problemlerin olduğu düşünülmektedir.

Müzik derslerinin; ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında, öğretmenin haftalık ders yükünün fazla olduğu, ortalama öğrenci sayısının gerçek anlamda müzik eğitimi yapılmasına olanak sağlamayan kalabalık sınıflarda yapıldığı görülmektedir.

Uygulama okullarında fiziksel konuma uygun, araç ve gereçlerle donanımlı müzik dersinin yapıldığı müzik odasının olduğu görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin, müzik derslerinde en fazla blok flüt, org ve piyanoyu kullandıkları görülmektedir.

Müzik öğretmenleri, kullandıkları ders kitaplarını ses ve sesin kullanımı açısından yeterli bulmadıkları için, ders kitabı dışında ses ve ses eğitimi içeren,

akademisyen-eğiticiler tarafından hazırlanmış toplu ses eğitimi, koro eğitimi, koro albümü vb. kaynaklardan yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Müzik öğretmenlerinin. lisansta aldıkları bireysel ses eğitimini, derslerinde uygulamada. ses ve sesin kullanımı açısından ilişkilendirebildikleri görülmektedir.

Müzik derslerinde. insan sesi ve eğitiminin önemine değinildiği, öğrencilerde ses sağlığı ve koruması ile ilgili bilgi ve bilincin oluşturulduğu, öğretmenlerin seslerini, gürülük-genişlik- tını özelliklerine göre yeterli buldukları görülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin. müzik derslerinde şarkı söylemeye başlamadan önce bedensel ve zihinsel hazır olmayı sağladıkları, doğru ve yeterli soluk alarak ses-soluk-söz bağlantısını kurabildikleri ve bunun sonucunda doğru ve temiz ses üretimini (entonasyon) sağlayabildikleri görülmektedir.

Müzik öğretmenleri şarkı öğretimi sürecinde şarkıyı. müzikal dinamikleri ve söyleme tekniklerini kullanarak hareket-jest-mimikleri ile uyumlu olarak söyleyebildiklerini. ayrıca kulak eğitimi ve zevk eğitiminde de seslerini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Müzik öğretmenlerinin büyük bir oranı. bireysel ses eğitimi dersinde oluşturdukları repertuarlarını yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

Müzik öğretmenleri son sorulan açık uçlu soruda. müzik derslerinde ses eğitimi ve sesin kullanımına ilişkin karşılaştıkları problemleri, düşünce ve önerilerini belirtmişlerdir.

Müzik dersinin ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında haftalık ders saati yükünün. öğretmen için ses ve sesin kullanımı açısından fazla olduğu düşünülmektedir. Özellikle kış aylarında solunum yolu hastalıkları çok sık görüldüğü için, sesin kullanımının daha da zorlaştığı belirtilmiştir.

Çocuklarda görülen ses değişiminin (mutasyon) müzik derslerinde problem yarattığı. erkek öğrencilerde bu dönemin daha zor atlatıldığı belirtilmiştir. Buna göre öğretmenler öğrencilerin seslerini zorlamadan, ses sınırlarına ve ses aralıklarına uygun egzersiz yaptıklarını belirtmişlerdir.

Müzik öğretmenleri lisansta bireysel ses eğitimi derslerinde, piyanoda ses açma ve söyleme teknikleri ile ilgili egzersizlerin uygulamalı yapılmadığı için meslek

hayatlarında bu konuda zorluk çektiklerini, kendi çabaları ile bunu geliştirmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Donanımlı bir müzik odası olmayan öğretmenler araç-gereç eksikliğinden ve sınıfların kalabalık olmasından dolayı, müzik derslerini gerçek anlamda yapamadıklarını belirtmişlerdir.

Müzik öğretmenleri, müzik öğretim programlarında, müzik dersi için ayrılan haftalık ders saati süresinin amaçlanan hedef davranışların kazanılması için yeterli olmadığını düşünmektedirler.

Araştırmanın Sonuçları Doğrultusunda Belirlenen Öneriler :

- Müzik öğretmenliği lisans programında yer alan Bireysel Ses Eğitimi dersinin amacı, öğrencilere, müzik öğretmenliğinin gerekleri doğrultusunda seslerini kullanabilme davranışını kazandırmaktır. Fakat, sesi doğru kullanabilme ve ses eğitimi oldukça zor, disiplinli olmayı, sürekli çalışmayı gerektiren, uzun zaman sürecinde kazanılan davranışlardan oluşan bir eğitimidir. Programlarda müzik öğretmenliği dört yıllık bir süreci kapsamasına rağmen, bireysel ses eğitimi ancak bir yıl (iki yarıyıl) haftada iki ders saati, iki öğrenci ile yapılmaktadır. Bu durum, bireysel ses eğitimi alan öğrencilerin, seslerini kullanma ve şarkı söylemeye ilişkin hedeflenen davranışları kazanmalarını zorlaştırmakta, lisans birinci sınıfta; yüksek öğretime, programlara ve çevreye uyum sağlamaya çalışan öğrencilerin, içinde soyut kavramların olduğu ve kişiye göre farklı egzersizleri gerektiren bireysel ses eğitimine yaklaşımlarını etkilemektedir. Bu doğrultuda bireysel ses eğitimi dersinin yarıyıl süresinin arttırılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.
- Müzik öğretmenliği lisans programında, yer alan bireysel ses eğitimi ders öğretim programlarının belirlenen amaçlar-hedeflenen davranışlar doğrultusunda, aksayan ve eksik yönlerinin olduğu düşünülmektedir.
- Müzik öğretmenliği lisans programında diksiyon, ses üretimi organları, fizyolojisi, anatomi, ses bilgisi, ses sağlığı ve korunması vb. derslerin zorunlu ders olarak yer alması, bireysel ses eğitimi dersinin daha iyi kavranması, bilimsel temellere dayanması ve hedeflenen davranışların kazanılması açısından

destekleyici, etkin ve verimli olacağı düşünülmektedir. Bu dersler uzman kişiler tarafından verilmeli, öğrencilerin tıp fakültesi, kulak-burun-boğaz bölümündeki akademisyen hoca ve uzman doktorlarla ses ve sesin kullanımı, ses üretim organları ile ilgili tedavi, inceleme, eğitim amaçlı görüşmesi sağlanmalı diye düşünülmektedir.

- Ses, sesin kullanımı ve ses eğitimi ile ilgili konser, konferans, panel, söyleşi vb. etkinliklerle müzik öğretmeni adayları, müzik öğretmenleri, seslerini yoğun olarak kullanan mesleklerde çalışan bireylerin daha geniş ve yeni bir bakış açısı kazanmaları ve bu konularda uzman kişiler tarafından bilgilendirilmelerinin önemli ve faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Bireysel ses eğitimi dersi öğretim elemanlarına; öğrencilerin, öğretim programındaki dersin amaçları, şarkı söylemeye ilişkin amaçlar ve hedeflenen davranışlar hakkında bilgilendirilmesi, ses ve ses eğitiminin önemine değinilmesi, ses sağlığı ve korunması ile ilgili bilgi ve bilincin oluşturulması, öğrencilerin derse yönlendirilmesi, dersin sevdirmesi konularında büyük sorumluluklar düştüğü görülmektedir.
- Bireysel ses eğitiminde: soyut kavramların, somut davranışlara aktarılması çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu davranışların, öğretim elemanı ile öğrencinin karşılıklı güven ve sevgisine dayalı iletişimi ile kazanılacağı düşünülmektedir.
- Bireysel ses eğitimi derslerinin, öğrencilere, konuşmadan doğabilecek kusurları düzeltme, güzel ve etkili konuşma alışkanlığını kazandırmasının, müzik eğitimcisi olacak adaylar için gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir.
- Bireysel ses eğitimi derslerinin, ses ve ses eğitiminin öneminin kavratılması, ses sağlığı ve korunması ile ilgili bilgi ve bilincin oluşturulması açısından etkili olduğu, gelecekte müzik eğitimcisi olacak adaylar için bu konular üzerinde daha fazla durulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.
- Müzik öğretmenliği lisans programında Bireysel Ses Eğitimi derslerinde okul müziği repertuarının: sayı, içerik ve müzik türlerinde çeşitlilik açısından daha kapsamlı oluşturulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında haftalık ders saatinin artırılmasının, okullara birden fazla müzik öğretmeni atanarak öğretmenlerin haftalık ders

yükünün ve kalabalık sınıf mevcutlarının azaltılmasının, gerçek anlamda müzik eğitiminin gerçekleşmesi için gerekli olduğu düşünülmektedir.

- Okul öncesi eğitiminde de, programlı ve sistemli bir müzik eğitime geçilerek ses eğitimi kapsamında çok küçük yaşlardan itibaren sistemli ve sağlam temeller oluşturulmasının; sağlıklı seslere sahip nesillerin oluşması, ses müziğinin gelişmesi ve önem kazanması, koroların oluşması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında, ses değişimi dönemi (mutasyon) içinde bulunan çocuklarda yapılan çalışmalarda daha titiz davranılmalı, öğrencilerin seslerindeki oluşan değişikliklerin paralelinde, fiziksel ve psikolojik değişikliklerinde olduğu göz önünde bulundurularak çalışmalar buna göre yönlendirilmelidir diye düşünülmektedir.
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında korolar kurularak, ses ve sesin kullanımı açısından daha kapsamlı çalışmalar yapılması, ses kullanım alanının genişletilmesi, üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarındaki ses eğitimi öğretim elemanları ile işbirliği yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- AYAĞ, M.İnci. Gazi Üniversite Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nde, Birinci Yıl Bireysel Söyleme Eğitimi'nin Şarkı Söylemeye İlişkin Temel Davranışları Kazandırma Yönünden Değerlendirilmesi. G.Ü. Fen Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 1997.
- BOZKAYA, İsmail. "Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü", Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi, Sayı 21, Trabzon, 1996.
- "Bursa'da Müzik" . Mizandaki Bursa. Haz. Özkan Eroğlu, Bursa, Özsan Matbaası, 1997.
- "Çağdaş Müzik Eğitimi ve Temel Özellikleri", Müzikte 2000 Sempozyumu. Haz. Gökten Ay, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay. 2001.
- **Dil-Müzik Bağlamında Prozodi**,I.Basım, Bursa: F.Özsan Matbaacılık, 2001a.
-**Okul Ortamında Müzik**, Bursa:F.Özsan Matbaacılık, 2001b.
- BELGİN,Erol. Sesin Gelişimi-Kullanılması, Eğitimi ve Korunması. G.Ü. Müzik Eğitimi Bölümü Ders Notları, Ankara 1995, Yay.y.
- "**Büyük Larousse Ansiklopedik Sözlük**", Milliyet Yayınları, İstanbul 1994.
- ÇEVİK.Suna. "Ses Eğitiminin Temel İlkeleri", G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1. Ankara 1994.
- **Koro Eğitimi ve Yönetim Teknikleri**, Ankara: Doruk Yay., 1997.
- "Müzikte Söz Ögesinin Önemi; Müziğin Dili, Dilin Müziğe Etkileri", I. Müzik Kongresi Bildirileri, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay.,1998.
- DAVRAN. Yalçın. **Şarkı Söyleme Sanatının Öyküsü**, Ankara: Evrensel Müzik Yay., 1997.
- EGÜZ. Saip. **Toplu Ses Eğitimi I**. Ankara: Ayyıldız Mat., 1991.
- ERGİN, Muharrem. **Üniversiteler İçin Türk Dili**, İstanbul: Nesil Mat., 1992.
- EROĞLU, Hamza. **Türk İnkılap Tarihi**, Ankara: Savaş Yay., 1994.
- FİDAN. N.-ERDEM.M..**Eğitime Giriş**. Ankara: Feryal Yay., 1996.

GEDİKLİ, Necati. **Ülkemizde Etki ve Sonuçlarıyla Uluslararası Sanat Müziği**, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1999.

GÖĞÜŞ, Gülay. Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerine Giriş Yetenek Sınavlarının Değerlendirilmesi, İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi), İstanbul 1995.

HELVACI, Ayhan. Ses Eğitiminde Nefes ve Atak, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 1995.

İKESUS, Saadet. **Ses Eğitimi ve Korunması**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1965.

KHAN, Süfi İnyaf. **Müzik-İnsan ve Evren Arasındaki Köprü**, Çev. Kaan H. Ökten, Tuğrul Ökten, İstanbul: Arıtan Yay. 1994.

KONROT, Ahmet.-TÜFEKÇİOĞLU, Ümran, vd., **Çocukta Dil ve Kavram Gelişimi**, Haz. Seyhun Topbaş, Anadolu Ü.Yay., Eskişehir, 2001.

KURUOĞLU, Nihal. Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ders Notları, Bursa. 1999. Yay.y.

MALKOÇ, Tülin. "Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine Başlayan Öğrencilerin Ses Problemlerine Genel Bakış", I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu, Haz. Gülay Göğüş, Bursa: Uludağ Üniversitesi Yay.. 1996.

MEDAWAR, P.B.. "Genç bilim Adamına Öğütler", Çev. Nermin Arık, İstanbul: Pro-Mat.Basım. 1998.

OKATAN, İlknur. "Ses Eğitiminde Disiplin Sorunu", Filarmoni Sanat Dergisi, sayı140, Ankara. 1996.

ÖZ, Muammer. "Batıda Müzik Eğitimi ve Müzik Okullarının Tarihçesi", Filarmoni Sanat Dergisi, sayı146, Ankara, 1997.

PAMİR, Leyla. **Ayşe'nin Müzik Kitabı**, İstanbul: Can Yay.,1991.

SAN, İnci. **Sanat ve Eğitim**, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1985.

SAY, Ahmet. **Müzik Ansiklopedisi** Ankara: Başkent Yayınevi, 1985.

..... **Müzik Tarihi** Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yay., 1994.

SELEN, Nevin. **Söyleyiş Ses Bilimi, Akustik Ses Bilimi ve Türkiye Türkçe'si**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.,1979.

- SÖZER, Vural. **Müzik Ansiklopedik Sözlük**, Geliştirilmiş 4. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1996.
- San Metodu**. Haz. Hüsamettin Under. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı, Ankara. Yay.y., t.y.
- ŞENBAY, Nüzhet. **Gençler İçin Söz ve Diksiyon El Kitabı**, İstanbul: Yapı Kredi Yay. 1982.
- **Alıştırma Diksiyon Sanatı**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1991.
- ŞİMŞEK, Gülşen. "Ses Eğitimi Üzerine" G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 1, Ankara.1994.
- Temel Britannica**, Cilt.18. İstanbul: Ana Yay., 1993.
- TUNCAY, Çağlar. **Uygarlığın Seyir Defteri**, Ankara: Arkadaş Yayınevi, 1996.
- TÜFEKÇİOĞLU, Umran.-KONROT, Ahmet, vd.,**Konuşma ve Yazma Eğitimi**, Haz. Ümit Girgin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay., 2001.
- T.C.Milli Eğitim Bakanlığı. **İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1994.
- UÇAN, Ali. **Müzik Eğitimi-Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yay.. 1994.
-**İnsan ve Müzik- İnsan ve Sanat Eğitimi**.Ankara:Müzik Ansiklopedisi. Yay.. 1996.
- UÇAN, Ali.-SUN.Muammer, vd., **Müzik Öğretimi**, Haz. Ali Öztürk, Anadolu Üniversitesi Yay.. Eskişehir.2001.
- VARIŞ, Fatma. **Eğitim Bilimine Giriş**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1991.
- YALMAN, Bedri. **Bursa**, İstanbul: Yenilik Basımevi, 1984.
- YÖNETKEN.H.B.. **Müzik Öğretimi ve Öğretim Metodları**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. 1952.
- ZEREN, Ayhan. **Müzik Fiziği**. İstanbul: Pan Yayınları, 1995.

EKLER

EK1: ANKET

**Müzik Öğretmeni Adaylarına
Müzik Öğretmenlerine**

AÇIKLAMA

Bu anket , Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisans Programlarına bağlı olarak "Bursa'da Müzik Öğretmeni Adayları ve Müzik Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulamasında Sesin Kullanımına İlişkin Uygulamalarının Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasına veri toplamak üzere hazırlanmıştır . Anket Bursa ili içinde Uygulama Okulları Müzik Öğretmenlerine ve "Öğretmenlik Uygulaması" dersini alan Müzik Öğretmeni Adaylarına uygulanacaktır.

Ses eğitimi ve sesin kullanımı; Müzik Eğitimi ve Müzik Öğretmenliği'nde uygulama alanı çok geniş , etkili ve önemli bir yer tutmaktadır.Bursa'da Öğretmenlik Uygulamasında sesin kullanımı ile ilgili olarak akademik bir çalışma yapılmış değildir.Araştırmada sağlıklı sonuçlar elde edilmesi için anketteki maddeleri yanıtlamanız son derece önem taşımaktadır.

Anket sonuçlarına vereceğiniz cevaplar , yalnız araştırmacı tarafından değerlendirilecek ve başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkürler.

Aylin AKMAN

ANKET

Soruları dikkatlice okuyunuz . Verilen seçeneklerden sizce uygun olanları (x) ile işaretleyiniz . Açık uçlu sorularda , sorunun altında boş bırakılan yere görüşlerinizi yazınız .

1- Cinsiyetiniz ?

() Kadın

() Erkek

2- Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumu ?

() Genel Lise

() Meslek Lisesi

() Anadolu Lisesi

() Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

() Başka (Belirtiniz)

3- Müzik Öğretmenliği Mesleğini tercih nedeniniz ?

() Ortaöğretim kurumundaki müzik öğretmenin yönlendirmesi

() Müziğe olan ilgi

() Müzikle ilgili faaliyetlere katılmamanın etkisi

() Ailenin yönlendirmesi

() Anadolu Güzel Sanatlar Lisesin' den mezun olma

() Başka (Belirtiniz)

4- Müzik Eğitime başlamadan önce ses ve sesin kullanımına ilişkin birikiminiz varsa aşağıdakilerden hangisi ile sağlanmıştır ?

() Çocuk Koroları

() Gençlik Koroları

() Okul Koroları

() Ortaöğretim kurumundaki müzik dersi

() Özel dersler ve kurslar

() Herhangi bir birikimim yoktur

() Başka (Belirtiniz)

5- Bireysel (Ana) çalgınız hangisidir ?

- Şan
- Piyano
- Yaylı Çalgı
- Üflemeli Çalgı
- Gitar
- Başka (Belirtiniz)

6- Bireysel Ses Eğitimi derslerinde , dersin amaçları ve kazanılması gereken davranışlar hakkında ne ölçüde bilgilendirildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

7- Bireysel Ses Eğitimi dersinde “ ses ve ses eğitimi ” nin önemine ne ölçüde değinilmiştir ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

8- Bireysel Ses Eğitimi derslerinde , ses sağlığı ve korunması ile ilgili aldığınız bilgi ve oluşturulan bilinci ne ölçüde yaşamınıza aktarabilmektesiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

9- Öğretmenlik Uygulamasında , Bireysel Ses Eğitimi derslerinde kazandığınız ,dil ve konuşma becerinizi etkin ve verimli olarak ne ölçüde kullanabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

10- Öğretmenlik Uygulamasında , sesinizin ; gürlük , genişlik ve tını özelliklerini etkin ve verimli kullanmayı ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

11- Öğretmenlik Uygulamasında , “ şarkı öğretimi”ne geçmeden önce bedensel ve zihinsel hazır olma durumunu ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

12- Öğretmenlik Uygulamasında , “ şarkı öğretimi ” sürecinde doğru ve yeterli soluk alma davranışını ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

13- Öğretmenlik Uygulamasında , “ şarkı öğretimi ” sürecinde ses-soluk-söz bağlantısını kurma davranışını ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

14- Öğretmenlik Uygulamasında , “ şarkı öğretimi ”sürecinde doğru ve temiz ses üretimini (Entenasyon) ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

15- Öğretmenlik Uygulamasında ,“ şarkı öğretimi ” sürecinde sesli ve sessiz harflerin doğru ve anlaşılır olmasını ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

16- Öğretmenlik Uygulamasında ,“ şarkı öğretimi ” sürecinde şarkıyı müzikal dinamiklerine (forte ,piano ,vb.) uygun söylemeyi ne ölçüde gerçekleştirebildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

17- Öğretmenlik Uygulamasında ,“ şarkı öğretimi ” sürecinde söyleme tekniklerine (legato , marcato , staccato , vb.) uygun seslendirme davranışını ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

18- Öğretmenlik Uygulamasında ,“ şarkı öğretimi ” sürecinde sesinizin alt-orta-üst ses alanlarını (rejister) doğru ve etkin kullanmayı ne ölçüde sağlayabildiniz?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

19- Öğretmenlik Uygulamasında ,“ şarkı öğretme ” sürecinde sesinizi hareket ,jest ve mimiklerle uyumlu kullanma davranışını ne ölçüde sağlayabildiniz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

AÇIKLAMA

Bu anket , Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisans Programlarına bağlı olarak "Bursa'da Müzik Öğretmeni Adayları ve Müzik Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulamasında Sesin Kullanımına İlişkin Uygulamalarının Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasına veri toplamak üzere hazırlanmıştır . Anket Bursa ili içinde Uygulama Okulları Müzik Öğretmenlerine ve "Öğretmenlik Uygulaması" dersini alan Müzik Öğretmeni Adaylarına uygulanacaktır.

Ses eğitimi ve sesin kullanımı; Müzik Eğitimi ve Müzik Öğretmenliği'nde uygulama alanı çok geniş , etkili ve önemli bir yer tutmaktadır.Bursa'da Öğretmenlik Uygulamasında sesin kullanımı ile ilgili olarak akademik bir çalışma yapılmış değildir.Araştırmada sağlıklı sonuçlar elde edilmesi için anketteki maddeleri yanıtlamanız son derece önem taşımaktadır.

Anket sonuçlarına vereceğiniz cevaplar , yalnız araştırmacı tarafından değerlendirilecek ve başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkürler.

Aylin AKMAN

ANKET

Soruları dikkatlice okuyunuz . Verilen seçeneklerden sizce uygun olanları (x) ile işaretleyiniz . Açık uçlu sorularda . sorunun altında boş bırakılan yere görüşlerinizi belirtiniz .

1- Cinsiyetiniz ?

() Kadın

() Erkek

2- Mezun olduğunuz ortaöğretim kurumu ?

() Genel Lise

() Meslek Lisesi

() Anadolu Lisesi

() Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

() Başka (Belirtiniz)

3- Müzik Öğretmenliği Mesleğini tercih nedeniniz ?

() Ortaöğretim kurumundaki müzik öğretmenin yönlendirmesi

() Müziğe olan ilgi

() Müzikle ilgili faaliyetlere katılmanın etkisi

() Ailenin yönlendirmesi

() Anadolu Güzel Sanatlar Lisesin`den mezun olma

() Başka (Belirtiniz)

4- Mezun olduğunuz üniversite ?

.....

5- Lisans öğreniminizde eğitimi aldığınız ana çalgınız ?

.....

6- Lisans öğreniminizde " bireysel ses eğitimi " aldınız mı ?

() Evet

() Hayır

7- 6. soruya bağlı olarak cevabınız "evet" ise toplam kaç yarıyıl bireysel ses eğitimi dersi aldınız ?

1 yarıyıl

2 yarıyıl

3 yarıyıl

4 yarıyıl

Başka (Belirtiniz).....

8- Lisans öğreniminizde , bireysel ses eğitimine ayrılan toplam yarıyıl ders saati süresi , sesin kullanımına ilişkin davranışların kazanılmasında sizce ne oranda yeterlidir ?

Tamamen

Büyük ölçüde

Kısmen

Çok az

Hiç

9- Meslekteki kıdeminiz ?

1 yıldan az

1 – 5 yıl

6 -10 yıl

11-15 yıl

16- 20 yıl

21 yıldan fazla

10- Görev yaptığınız okul ?

İlköğretim

Ortaöğretim

11- Haftalık ders yükünüz ?

5 - 10 saat

10 - 15 saat

15 - 20 saat

20 - 25 saat

25 saat ' den fazla

12- Müzik dersi yaptığınız sınıf mevcutlarının ortalamasını belirtiniz .

- 20 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- 51- 60
- 60 * dan fazla

13- Müzik odanız var mı ?

- Evet
- Hayır

14- 5. soruya bağlı olarak cevabınız “ evet “ ise, müzik odanızda bulunan araç- gereç-
leri belirtiniz .

.....
.....
.....

15- 5. soruya bağlı olarak cevabınız “ evet” ise ; müzik odanızın fiziksel konumu ,
sesinizi etkin ve verimli kullanmanıza ne ölçüde olanak sağlıyor ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az

16- Müzik dersinizde , genellikle hangi çalgıyı kullanıyorsunuz ?

- Blokflüt
- Mandolin
- Gitar
- Bağlama
- Org
- Piyano
- Başka (Belirtiniz).....

17- Kullandığınız ders kitabının , sesin kullanımına ilişkin yeterli bilgiyi içerdiğini düşünüyor musunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

18- Müzik ders kitabı dışında yararlandığınız , ses ve ses eğitimi içeren kaynaklar var ise, belirtiniz.

.....
.....
.....

19- Müzik derslerinizde , Lisansta aldığınız bireysel ses eğitimi ile ses ve sesin kullanımını ne ölçüde ilişkilendirebiliyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

20- Müzik derslerinizde , “İnsan sesi ve eğitiminin önemi” nin kavratılmasına ne ölçüde özen gösteriyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

21- Müzik derslerinizde , “ ses sağlığı ve korunması “ ile ilgili bilgi ve bilinci oluşturmaya ne ölçüde özen gösteriyorsunuz.?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

22- Müzik derslerinizde ; sesinizi gürlük , genişlik ve tını bakımından yeterli buluyormusunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

23- Müzik derslerinizde , şarkı söylemeye başlamadan önce bedensel ve zihinsel hazır olma durumunu ne ölçüde sağlayabiliyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

24- Müzik derslerinizde , "şarkı öğretimi" sürecinde doğru ve yeterli soluk alma davranışını ne ölçüde sağlayabiliyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

25 - Müzik derslerinizde , sesinizi kullanırken ses- soluk-söz bağlantısını ne ölçüde sağlayabiliyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

26- Müzik derslerinizde ; sesinizi , hareket , jest ve mimiklerinizle uyumlu bir şekilde ne ölçüde kullanabiliyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

27- Müzik derslerinizde , " şarkı öğretimi " sürecinde doğru ve temiz ses üretimini

(entonasyon) ne ölçüde sağlıyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

28- Müzik derslerinizde , " şarkı öğretimi " sürecinde müzikal dinamikleri (forte , piano . vb.) kullanmaya ne ölçüde özen gösteriyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

29- Müzik derslerinizde , " şarkı öğretimi " sürecinde şarkı söyleme tekniklerini (legato , marcato , staccato , vb.) kullanmaya ne ölçüde özen gösteriyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

30- Müzik derslerinizde , " kulak eğitimi " ve " zevk eğitimi " nde sesinizi ne ölçüde kullanıyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

31- Lisansta , bireysel ses eğitimi derslerinde oluşturduğunuz repertuarı , müzik derslerinizde ses ve sesin kullanımı açısından ne ölçüde yeterli buluyorsunuz ?

- Tamamen
- Büyük ölçüde
- Kısmen
- Çok az
- Hiç

32 - Müzik derslerinizde ; ses eğitimi ve sesin kullanımına ilişkin karşılaştığınız problemleri , düşünce ve önerilerinizi lütfen belirtiniz .

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK2: Araştırma İçin Alınan İzinler

MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.30.2.ULU.0.E1.00.00.350./1486
Konu : Anket uygulaması.

06 MAYIS 2003

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Anabilim dalınız Müzik Eğitimi Bilim dalı Y.L.öğrencisi Aylin AKMAN'nın anket çalışması ile ilgili gelen olur yazısı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve ilgili öğrenciyle danışman öğretim üyesine duyurulması hususunda gereğini rica ederim.

Prof. Dr. M. Tahir BAŞTAŞMAZ
Müdür

Danışman Öğretim Üyesi: Yrd. Doç. Nesrin BİBER ÖZ

EKİ: Yazı (1 adet)

Duyurulmuştur. 08.05.2003
AS

- Öğrenciye
- Danışmanına,
08.05.2003

SAYI : B.08.4.MEM.4.16.00.07-050/ 17614
KONU : Anket Tez çalışması

12.6 NISAN 2003

İL MAKAMINA
BÜRSA

Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalının Müzik Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi olan Aylin AKMAN'ın "Bursa'da Müzik Öğretmeni Adayları ve Müzik Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulamasında Sesin Kullanımına İlişkin Uygulamalarıyla Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasının aşağıda adı geçen ilköğretim okullarında uygulamak isteği, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı'nın 07/04/2003 tarih ve 1216 sayılı yazıları ile belirtilmektedir.

Söz konusu anket tez çalışması Müdürlüğümüz Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğünde kurulan komisyon tarafından incelenmiş olup, aşağıda adı geçen ilköğretim okullarında uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde gereğini müsaadelerinize arz ederim.

Resat KUMBASAR
Millet Eğitim Müdürü

OLUR
24.10.2003

M.Özay KARER
Vali-a.
Vali Yardımcısı

Anket Tez Çalışmasına Katılan Okullar:

- 1- Balabanbey İlköğretim Okulu
- 2- İnönü İlköğretim Okulu
- 3- Zekai Gümüşdiş İlköğretim Okulu
- 4- Farabi İlköğretim Okulu
- 5- Akpınar İlköğretim Okulu
- 6- Bişaş İlköğretim Okulu
- 7- Emek İlköğretim Okulu
- 8- Tevfik Fikret İlköğretim Okulu
- 9- Atatürk Lisesi
- 10- Şükrü Şenkaya Anadolu Lisesi

**EK 3: 1998-1999 Uludağ Üniversitesi Müzik
Öğretmenliği Lisans Programı
Ders Öğretim Programları
Ders Tanımları**

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALI 1998-1999 ÖRGÜN EĞİTİM DÖNEMLERE GÖRE
DERSLER ve KODLARI

1. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MUZ 1001	Piyano I	2	0	2
MUZ 1003	Bireysel Çalgı Eğitimi I	1	0	1
MUZ 1005	Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I	4	2	5
MUZ 1007	Okul Çalgıları I	2	0	2
MUZ 1009	Bireysel Ses Eğitimi I	2	0	2
YAD 101	Yabancı Dil(İng)	3	0	3
YAD 111	Yabancı Dil(Alm)	3	0	3
YAD 121	Yabancı Dil(Fm)	3	0	3
TUD 101	Türkçe I : Yazılı Anlatım	2	0	2
AIT 101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	2
EBB 1001	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
	TOPLAM	21	2	22

2. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MUZ 1002	Piyano II	2	0	2
MUZ 1004	Bireysel Çalgı Eğitimi II	1	0	1
MUZ 1006	Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi II	4	2	5
MUZ 1008	Okul Çalgıları II	2	0	2
MUZ 1010	Bireysel Ses Eğitimi II	2	0	2
YAD 102	Yabancı Dil(İng)	3	0	3
YAD 112	Yabancı Dil(Alm)	3	0	3
YAD 122	Yabancı Dil(Fm)	3	0	3
TUD 102	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
AIT 102	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	2
EBB 1002	Okul Deneyimi I	1	4	3
	TOPLAM	19	6	22

3. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MUZ 2001	Piyano III	2	0	2
MUZ 2003	Bireysel Çalgı Eğitimi III	1	0	1
MUZ 2005	Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi III	4	2	5
MUZ 2007	Okul Çalgıları III	2	0	2
MUZ 2009	Toplu Ses Eğitimi I	1	2	2
EBB 2001	Gelişim ve Öğrenme	3	0	3
YAD 201	Yabancı Dil (İngilizce)	0	0	0
AIT 201	Atatürk İlk. Ve İnk. Tar. (Nutuk)	2	0	2
	TOPLAM	17	4	20

4. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MUZ 2002	Piyano IV	2	0	2
MUZ 2004	Bireysel Çalgı Eğitimi IV	1	0	1
MUZ 2006	Toplu Ses Eğitimi II	1	2	2
MUZ 2008	Müzik Tarihi	2	0	2
MUZ 2010	Okul Bandosu	2	0	2
EBB 2002	Öğretimde Planlama ve Değerl.	3	2	4
MUZ 2502	Seçmeli I (Bölüm İçi)	3	0	3
YAD 202	Yabancı Dil (İng)	0	0	0
	TOPLAM	16	4	18

5. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MUZ 3001	Piyano V	2	0	2
MUZ 3003	Bireysel Çalgı Eğitimi V	1	0	1
MUZ 3005	Koro I	1	2	2
MUZ 3007	Orkestra/ Oda Müziği I	2	2	3
MUZ 3009	Türk Halk Müziği	2	0	2
MUZ 3011	Eşlik (Korrepitasyon)	1	0	1
MUZ 3013	Müzik Kültürü	3	0	3
	TOPLAM	16	6	19

6. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MUZ 3002	Piyano VI	2	0	2
MUZ 3004	Bireysel Çalgı Eğitimi VI	1	0	1
MUZ 3006	Koro II	1	2	2
MUZ 3008	Orkestra/ Oda Müziği II	2	2	3
MUZ 3010	Türk Sanat Müziği	2	0	2
EBB3002	Sınıf Yönetimi	2	2	3
EBB3004	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
	TOPLAM	14	8	18

7. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MUZ 4001	Bireysel Çalgı Eğitimi VII	1	0	1
MUZ 4003	Koro III	1	2	2
MUZ 4005	Orkestra/ Oda Müziği III	2	2	3
MUZ 4007	Oyun, Dans ve Müzik	2	0	2
EBB 4003	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
EBB 4001	Okul Deneyimi II	1	4	3
MUZ 4101	Seçmeli IV(Bölüm Dışı)	2	0	2
	TOPLAM	13	10	18

8. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
EBB 4002	Rehberlik	3	0	3
EBB 4004	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MUZ 4002	Bireysel Çalgı Eğitimi VIII	1	0	1
MUZ 4004	Eğitim Müziği Besteleme	2	2	3
MUZ 4008	Orkestra/ Oda Müziği ve Yon.	1	2	2
	TOPLAM	10	12	16

TOPLAM KREDİ : 153

DERS ÖĞRETİM PROGRAMI

Ders Kodu ve Adı	: Müz 131 Bireysel Ses Eğitimi I
Öğretim Elemanının Adı	: Öğr. Gör. Ayhan Helvacı
Oda / Sınıf Numarası	: 215
Ders Saatleri	: Haftada 2 Saat
Görüşme Saatleri	: Haftada 2 Saat
Gruplar / Sınıflar	: I. Sınıf

Dersin Tanımı: Bu ders Türkçe'yi doğru kullanma, nefes teknikleri, uygulama, sesini tanıma ve doğru- etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsar.

Dersin Amaç ve Hedefleri:

- 1- Şan için duruş ve vücut rahatlığını kazanabilme.
- 2- Ses eğitiminin amacını kavrayabilme.
- 3- Ses üreten organların anatomisini öğrenebilme.
- 4- Doğru nefes tekniğini öğrenip, kısa ve uzun nefes egzersizlerini doğru nefes tekniğiyle yapabilme.
- 5- Legato ve Staccato tekniklerini öğrenip, bu teknikleri u,o,a vokalleriyle hazırlanmış ses egzersizlerinde uygulayabilme.
- 6- Doğru telaffuzun şarkı söylemedeki önemini kavrayabilme.
- 7- Sesli ve sessiz harfleri doğru boğumlayabilme ve şarkı söylerken kullanabilme.
- 8- Türkçe'deki boğumlamaya uygun örnekteki şarkıları söyleyebilme.
- 9- Seslendirdiği eserlerin (okul şarkısı, halk türküsü, vaccai, arie antiche) bestecilerini tanıyabilme.
- 10- Seslendirdiği eserlerin dönem ve stil özellikleri hakkında bilgi edinebilme.
- 11- Çalışılan eserleri formuna ve müzikal dinamiklerine uygun olarak söyleyebilme.
- 12- Basit düzeydeki bir okul şarkısının sözleriyle deşifresini yapabilme.
- 13- Çalışılan eserleri ezbere ve piyano eşliğiyle söyleyebilme.
- 14- Topluluk karşısında şarkı söylerken hareket, jest ve mimiklerini doğru kullanabilme.
- 15- İlköğretim okulları I. kademedeki (1,2,3,4,5. Sınıflar) söylenen okul şarkı dağarı ile ilgili bilgi edinebilme.
- 16- 7-12 yaş grubu çocukların ses yapılarının özelliklerini ve gelişimlerini araştırabilme.

Yararlanılacak Kaynaklar:

- 1- Egüz, S Piyano Eşlikli Halk Türküleri, Gazi Eğitim Ens. Müzik Bölümü Yayınları No.1
- 2- Parisotti, A Arie Antiche, Volume I
- 3- Schubert, F Lieder, Edition Peters
- 4- Şimşek, G Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, 1997 Ankara
- 5- Vaccai, N Metodo Pratico, E.R 2276

I.YARIYIL DERS PLANI

I.Hafta:

- Duruş, vücut pozisyonu
- Ses eğitiminin amacı

II.Hafta:

- Ses anatomisine giriş
- Doğru nefes tekniği ve uygulaması

III.Hafta:

- Legato, Staccato teknikleri
- u,o,a, vokalleriyle hazırlanmış ses egzersizleri

IV.Hafta:

- Doğru telaffuzun şarkı söylemedeki önemi
- Sesli ve sessiz harfleri boğumlama
- Şarkılarla boğumlama çalışmaları

Ödev : Seslendirdiği okul şarkıları ve halk türkülerinin besteci ve düzenlemecileri hakkında bilgi edinilerek rapor haline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

V.Hafta:

- Seslendirdiği eserlerin tekrarı

VI.Hafta:

1. ARA SINAV

VII.Hafta:

- Çalışılan eserlerin biçim ve müzikal özellikleri

Ödev : Lied, Arie antiche ve seslendirdiği eserlerin dönem ve stil özellikleri hakkında bilgi edinilerek rapor haline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

.Hafta:

- Deşifre çalışmaları
- Ezber ve eşlik çalışmaları

IX.Hafta:

- Şarkı söylemede hareket, jest ve mimikler

X.Hafta:

- İlköğretim okulları I. Kademedede (1,2,3,4,5. Sınıflar) söylenen okul şarkıları dağarı
- Ödev :** İlköğretim okulları I. Kademedede (1,2,3,4,5. Sınıflar) söylenen okul şarkıları dağarının araştırılarak rapor hâline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

XI.Hafta:

- 7-12 yaş grubu çocukların ses yapılarının özellikleri ve gelişimleri
- Ödev :** 7-12 yaş grubu çocukların ses yapılarının özellikleri ve gelişimlerinin araştırılarak rapor haline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

XII.Hafta:

II. ARA SINAV

XIII.Hafta:

- Müzikal ve teknik problemlerin çözümü

XIV.Hafta:

- Final Sınavı öncesi sınav programının piyano eşlikli ve ezber çalışması

Değerlendirme: I. ve II. Ara sınavlar ders öğretim elemanları tarafından yapılmaktadır. Final sınavı Ses Eğitimi öğretim elemanlarının tümünden oluşan komisyon tarafından yapılmaktadır. Ara sınavlar ve Final sınavlarındaki değerlendirme ölçütleri aşağıdaki gibidir.

Entonasyon	% 25
Doğru söyleme	% 25
Nefes- ses bağlantısı	% 20
Eşlikle uyum	% 15
Yorum	% 10
Deşifre	% 5

Ders Kodu ve Adı	: Müz 132 Bireysel Ses Eğitimi II
Öğretim Elemanının Adı	: Öğr. Gör. Ayhan Helvacı
Oda / Sınıf Numarası	: 215
Ders Saatleri	: Haftada 2 Saat
Görüşme Saatleri	: Haftada 2 Saat
Gruplar / Sınıflar	: I. Sınıf

Dersin Tanımı: Bu ders Türkçe'yi doğru kullanma, nefes teknikleri, uygulama, sesini tanıma ve doğru- etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsar.

Dersin Amaç ve Hedefleri:

- 1- Şan için duruş ve vücut rahatlığını kazanabilme.
- 2- Ses eğitiminin amacını kavrayabilme.
- 3- Ses üreten organların anatomisini öğrenebilme.
- 4- Doğru nefes tekniğini öğrenip, kısa ve uzun nefes egzersizlerini doğru nefes tekniğiyle yapabilme.
- 5- Legato ve Staccato tekniklerini öğrenip, bu teknikleri u,o,a vokalleriyle hazırlanmış ses egzersizlerinde uygulayabilme.
- 6- Doğru telaffuzun şarkı söylemedeki önemini kavrayabilme.
- 7- Sesli ve sessiz harfleri doğru boğumlayabilme ve şarkı söylerken kullanabilme.
- 8- Türkçe'deki boğumlamaya uygun örnekteki şarkıları söyleyebilme.
- 9- Seslendirdiği eserlerin (okul şarkısı, halk türküsü, vaccai, arie antiche) bestecilerini tanıyabilme.
- 10- Seslendirdiği eserlerin dönem ve stil özellikleri hakkında bilgi edinebilme.
- 11- Çalışılan eserleri formuna ve müzikal dinamiklerine uygun olarak söyleyebilme.
- 12- Basit düzeydeki bir okul şarkısının sözleriyle deşifresini yapabilme.
- 13- Çalışılan eserleri ezbere ve piyano eşliğiyle söyleyebilme.
- 14- Topluluk karşısında şarkı söylerken hareket, jest ve mimiklerini doğru kullanabilme.
- 15- İlköğretim okulları I. kademedeki (1,2,3,4,5. Sınıflar) söylenen okul şarkı dağarı ile ilgili bilgi edinebilme.
- 16- 7-12 yaş grubu çocukların ses yapılarının özelliklerini ve gelişimlerini araştırabilme.

- 1- Egüz, S **Piyano Eşlikli Halk Türküleri, Gazi Eğitim Ens. Müzik Bölümü Yayınları No.1**
- 2- Parisotti, A **Arie Antiche, Volume I**
- 3- Schubert, F **Lieder, Edition Peters**
- 4- Şimşek, G **Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, 1997 Ankara**
- 5- Vaccai,N **Metodo Pratico, E.R 2276**

II.YARIYIL DERS PLANI

I.Hafta:

- Duruş, vücut pozisyonu
- Ses eğitiminin amacı

II.Hafta:

- Ses anatomisine giriş
- Doğru nefes tekniği ve uygulaması

III.Hafta:

- Legato, Staccato teknikleri
- u,o,a, vokalleriyle hazırlanmış ses egzersizleri

IV.Hafta:

- Doğru telaffuzun şarkı söylemedeki önemi
- Sesli ve sessiz harfleri boğumlama
- Şarkılarla boğumlama çalışmaları

Ödev : Seslendirdiği okul şarkıları ve halk türkülerinin besteci ve düzenlemecileri hakkında bilgi edinilerek rapor haline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

V.Hafta:

- Seslendirdiği eserlerin tekrarı

VI.Hafta:

1. ARA SINAV

VII.Hafta:

- Çalışılan eserlerin biçim ve müzikal özellikleri

Ödev : Lied, Arie antiche ve seslendirdiği eserlerin dönem ve stil özellikleri hakkında bilgi edinilerek rapor haline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

- Deşifre çalışmaları
- Ezber ve eşlik çalışmaları

IX.Hafta:

- Şarkı söylemede hareket, jest ve mimikler

X.Hafta:

- İlköğretim okulları I. Kademedede (1,2,3,4,5. Sınıflar) söylenen okul şarkıları dağarı

Ödev : İlköğretim okulları I. Kademedede (1,2,3,4,5. Sınıflar) söylenen okul şarkıları dağarının araştırılarak rapor haline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

XI.Hafta:

- 7-12 yaş grubu çocukların ses yapılarının özellikleri ve gelişimleri

Ödev : 7-12 yaş grubu çocukların ses yapılarının özellikleri ve gelişimlerinin araştırılarak rapor haline getirilmesi (en az 3 kaynak referans gösterilmelidir).

XII.Hafta:

II. ARA SINAV

XIII.Hafta:

- Müzikal ve teknik problemlerin çözümü

XIV.Hafta:

- Final Sınavı öncesi sınav programının piyano eşlikli ve ezber çalışılması

Değerlendirme: I. ve II. Ara sınavlar ders öğretim elemanları tarafından yapılmaktadır. Final sınavı Ses Eğitimi öğretim elemanlarının tümünden oluşan komisyon tarafından yapılmaktadır. Ara sınavlar ve Final sınavlarındaki değerlendirme ölçütleri aşağıdaki gibidir.

Entonasyon	% 25
Doğru söyleme	% 25
Nefes- ses bağlantısı	% 20
Eşlikle uyum	% 15
Yorum	% 10
Deşifre	% 5

T: Haftalık teorik ders saati.

U: Haftalık uygulama ders saati.

K: Ders kredisi.

Öğretmenlik Formasyonu Dersi

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI DERS TANIMLARI

BİRİNCİ YIL

Piyano I. II.

(2-0) 2

Piyano eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak, teknik alıştırma ve etüdler, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Bireysel Çalgı Eğitimi I. II.

(1-0) 1

Öğrenci, beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli (uluslararası ses standartlarına uyumlu) çalgılardan birini ya da sesinin yeterliğine göre Şan dersini seçer. Bu seçim, bölüm öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımlarıyla yapılır. Ders, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etüdüleri, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi I. II.

(4-2) 5

Bu ders, müzikte kuramsal bilgileri, işitme eğitimini ve müzik biçimlerini kapsar. Ders öğretim elemanları bu içeriğin haftalık ders saatindeki yoğunluğunu belirlerler. Ders, Türk ve Batı müziğinde armoni-kontrpuan, müzikte stil, üslup ve tür, çeşitli yapıları ve okul-eğitim müziği örneklerini inceleme, analiz, araştırma, tek ve çok ses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümlleme (deşifre), okuma ve yazma, müzik üretme tekniklerini kapsar.

Bireysel Ses Eğitimi I. II.

(2-0) 2

Bu ders, Türkçe'yi doğru kullanma, nefes teknikleri ve uygulama, sesini tanıma ve doğru-etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsar.

Okul Çalgıları I. II.

(2-0) 2

Bu derste öğrenciler, piyano ve bireysel çalgılarının dışında Blok Flüt, Orff çalgıları, mandolin, gitar gibi çalgılardan birini seçerler. Bu ders, okul çalgılarının eğitimde nasıl kullanılacağını, teknik özelliklerini, okul müziği doğasının uygulanmasını çalgı literatürü ile öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Türkçe I: Yazılı Anlatım

(2-0) 2

Dilin tanımı ve önemi; dil-kültür ilişkisi; yazı dili ve özellikleri, yazılı anlatımda dış yapı ve kurallar, imla kuralları ve noktalama işaretleri; yazıda tema, plan, bakış açısı, yardımcı fikirler, paragraf yazımı, kompozisyon kavramı, kompozisyon yazma kuralları ve planları; seçilmiş yazılarda kompozisyon çatısı, tema, paragraf incelemesi, kompozisyon düzeltme çalışmaları, genel anlatım bozuklukları, düşünme ve düşündüğünü ifade edebilme; çeşitli yazı türleri (anı, fıkra, hikaye, eleştiri, roman, vb.), formal yazılar (özgeçmiş, dilekçe, rapor, ilan, bibliyografya, tebliğ, resmi yazılar, bilimsel yazılar, makale, vb.), makalelerin giriş, gelişme

ve sonuç bölümleri üzerine çalışma, makale yazma çalışması, not alma ve özetleme yöntem ve teknikleri.

Türkçe II: Sözlü Anlatım

(2-0) 2

Konuşma becerilerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi, Türkçe'nin doğru telaffuzunda önemli olan hususlar, diksiyon ve önemi, doğru imla, doğru vurgu, doğru tonlama, metin ağırlıklı uygulamalar, konuşma bozuklukları ve giderilmesi; diyalog, güzel konuşmaya yardımcı teknikler, önemli günler için konuşma hazırlama, konuşma içeriğinin düzenlenmesi, konuşmanın vücutla ilgili unsurları, konuşmayı etkileyen faktörler, şiir okuma teknikleri, münazara, açık oturum, panel, forum, sempozyum, konferans üzerine çalışmalar. ANLAMA TEKNİKLERİ: Okuduğunu anlama, çeşitli okuma teknikleri ve becerileri, etkili okumayı engelleyen etkenler, okuma ve not alma, eleştirel okuma, okuduğunu transfer etme, okumanın diğer öğrenme biçimleriyle ilişkisi, okuma hızını ve verimliliğini artırma, dinlediğini anlama, çeşitli dinleme becerileri ve teknikleri, etkili dinlemeyi engelleyen etkenler, dinleme ve not alma, eleştirel dinleme, dinlemenin verimliliğini artırma, dinlemenin diğer öğrenme biçimleriyle ilişkisi.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I. II.

(2-0) 2

Atatürk İlkeleri, Atatürk dönemi devrimler, dış politika, siyasal ve sosyal alanlardaki gelişmeler öğretilmektedir.

Yabancı Dil I. II.

(3-0) 3

İKİNCİ YIL

Piyano III. IV.

(2-0) 2

Piyano eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak, teknik alıştırmalar ve etüdler, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Bireysel Çalgı Eğitimi III. IV.

(1-0) 1

Öğrenci, beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli (uluslararası ses standartlarına uyumlu) çalgılardan birini ya da sesinin yeterliğine göre Şan dersini seçer. Bu seçim, bölüm öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımlarıyla yapılır. Ders, aşamalı olarak teknik alıştırmalar ve etüdleri, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi III.

(4-2) 5

Bu ders, müzikte kuramsal bilgileri, işitme eğitimini ve müzik biçimlerini kapsar. Ders öğretim elemanları bu içeriğin haftalık ders saatindeki yoğunluğunu belirlerler. Ders, Türk ve Batı müziğinde armoni-kontrpuan, müzikte stil, üslup ve tür, çeşitli yapıları ve okul-eğitim müziği örneklerini inceleme, analiz, araştırma, tek ve çok ses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümüleme (deşifre), okuma ve yazma, müzik üretme tekniklerini kapsar.

Okul Çalgıları III.

(2-0) 2

Bu derste öğrenciler, piyano ve bireysel çalgılarının dışında Blok Flüt, Orff çalgıları, mandolin, gitar gibi çalgılardan birini seçerler. Bu ders, okul çalgılarının eğitimde nasıl kullanılacağını, teknik özelliklerini, okul müziği doğasının uygulanmasını çalgı literatürü ile öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Elektronik Org Eğitimi

(2-0) 2

Bu ders, elektronik orgların türleri, ritmik yapı ve ses özellikleriyle eğitim (okul) müziğinde kullanım teknikleri, Türk ve Dünya müziğinde kullanılabilirliği ile literatürünü, öğrenme-öğretme yöntemlerini kapsar.

Okul Bandosu

(2-0) 2

Bu ders, okul bando topluluklarının hangi çalgılardan oluştuğu, organizasyonun nasıl yapıldığı, okul bando müziği örnekleri konularını kapsar.

Toplu Ses Eğitimi I. II.

(1-2) 2

Bu ders, nefes ve yumuşama çalışmalarını, konuşma alıştırmalarını, toplu şarkı söyleme tekniklerini, tek ve çok sesli şarkı, türkü ve okul müziği örnekleri ile toplu ses eğitimi ilke ve yöntemlerini kapsar.

Müzik Tarihi

(2-0) 2

Bu ders, müziğin doğuşundan günümüze kadar Türkiye ve dünyadaki tarihsel gelişimi, dönemleri, akımları ile Dünya ve Türk müziğinden çeşitli eserleri dinleme, araştırma ve inceleme konularını kapsar.

Bilgisayar

(2-2) 3

Temel klavye becerileri; kelime işlem (word processing), grafik, elektronik tablo (spreadsheets), veri tabanı (data base), programlarıyla çalışma; ilköğretim eğitim programı çerçevesinde basit programlama uygulamaları; eğitim yazılımlarının (software) gözden geçirilmesi; sınıfta bilgisayarla çalışma.

ÜÇÜNCÜ YIL

Piyano V. VI.

(2-0) 2

Piyano eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak, teknik alıştırma ve etüdlar, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Bireysel Çalgı Eğitimi V. VI.

(1-0) 1

Öğrenci, beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli (uluslararası ses standartlarına uyumlu) çalgılardan birini ya da sesinin yeterliğine göre Şan dersini seçer. Bu seçim, bölüm öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımlarıyla yapılır. Ders, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etüdları, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Türk Halk Müziği

(2-0) 2

Bu ders, Türk Halk Müziği'nin özelliği, tarihsel gelişimi, kuramsal temelleri ve çalgılarının tanıtımı ile değişik örnekleri ve okul müziğinde kullanılabilirliği konularını kapsar.

Türk Sanat Müziği

(2-0) 2

Bu ders, Türk Halk Müziği'nin özelliği, tarihsel gelişimi, kuramsal temelleri ve çalgılarının tanıtımı ile değişik örnekleri ve okul müziğinde kullanılabilirliği konularını kapsar.

Koro I. II.

(1-2) 2

Bu ders, konuşma, ses ve soluk çalışmaları, çeşitli çağ ve üsluplardan seçilmiş tek ve çok sesli şarkılar, kanonlar, türküler ve okul müziği doğası ile koro literatürü ve koro eğitimi yöntem ve tekniklerini kapsar.

Orkestra/ Oda Müziği I. II.**(2-2) 3**

Bu derste öğrenciler, özel alan çalgılarına göre orkestra ya da oda müziğini alırlar. Ders, toplu çalma teknikleri ile alıştırmaları, değişik dönem ve üsluplarda Türk ve Dünya müziğinden eserleri çalma, okul müziği örneklerini seslendirme, orkestra/ oda müziği literatürü ile birlikte müzik yapma yöntem ve tekniklerini kapsar.

Eşlik (Korepetisyon)**(1-0) 1**

Bu ders, piyano ve diğer çalgılar için okul müziğindeki çeşitli ses ve çalgı eserlerine yazılmış eşlik müziklerini çalma ya da doğaçlama eşlik çalışmalarını kapsar.

Müzik Kültürü**(3-0) 3**

Bireyin ve toplumun gelişiminde bir kültür ögesi olarak müziğin rolü. Müzik türlerini tanıma. Türkiye'de yaşayan müzik çeşitleri, çalgı müziği türleri, ses müziği türleri. Öğrencilerin müzik türlerine karşı duyarlı olmalarını sağlamak, bir iletişim aracı olarak çeşitli müzik türlerini takdir etmek.

DÖRDÜNCÜ YIL**Bireysel Çalgı Eğitimi VII. VIII.****(1-0) 1**

Öğrenci, beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli (uluslararası ses standartlarına uyumlu) çalgılardan birini ya da sesinin yeterliğine göre Şan dersini seçer. Bu seçim, bölüm öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımlarıyla yapılır. Ders, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etüdüleri, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar.

Eğitim Müziği Besteleme**(2-2) 3**

Bu ders, müziksel yaratıcılığın ve Türk Okul Müziği doğasının geliştirilmesi amacıyla, ses ve çalgı için yeni eserler üretme, tonal ve modal besteleme yöntemleri ile tek sesli okul müziklerini çok seslendirme konularını kapsar.

Oyun, Dans ve Müzik**(2-0) 2**

Bu ders, Türk Halk Danslarının ritmik devinimleri ile müzikli çocuk oyunları ve diğer dünya ülkelerindeki dans örneklerinin incelenmesi, araştırılması ve geliştirilmesi konularındaki çalışmaları kapsar.

Koro III.**(1-2) 2**

Bu ders, konuşma, ses ve soluk çalışmaları, çeşitli çağ ve üsluplardan seçilmiş tek ve çok sesli şarkılar, kanonlar, türküler ve okul müziği doğası ile koro literatürü ve koro eğitimi yöntem ve tekniklerini kapsar.

Orkestra/ Oda Müziği III.**(2-2) 3**

Bu derste öğrenciler, özel alan çalgılarına göre orkestra ya da oda müziğini alırlar. Ders, toplu çalma teknikleri ile alıştırmaları, değişik dönem ve üsluplarda Türk ve Dünya müziğinden eserleri çalma, okul müziği örneklerini seslendirme, orkestra/ oda müziği literatürü ile birlikte müzik yapma yöntem ve tekniklerini kapsar.

- Koro ve Yönetimi** (1-2) 2
Çeşitli çağ ve üsluplardan seçilmiş tek ve çok sesli şarkılar, kanonlar, türküler ve okul müziği ile koro literatürü ve koro yönetimi yöntem ve teknikleri.
- Orkestra ve Oda Müziği Yönetimi** (1-2) 2
Orkestra / oda müziği literatürü ile birlikte müzik yapma yöntem ve teknikleri, oluşturulacak çalgı topluluklarını yönetme becerileri.
- Güncel/ Popüler Müzik** (2-0) 2
Türkiye ve dünyada güncel / popüler müzik akımları, türleri ve özellikleri, çeşitli örnekler, okul müziğinde kullanılabilirliği ve literatürünü kapsar.

Öğretmenlik Formasyon Dersleri

BİRİNCİ YIL

- Öğretmenlik Mesleğine Giriş** (3-0) 3
Öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve ilkeleri, sınıf ve okul ortamı, eğitimde alternatif perspektifler, eğitimin sosyal, psikolojik, felsefi ve tarihi temelleri, Türk eğitim sistemi.
- Okul Deneyimi I** (1-4) 3
Bu derste öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanıması amaçlanmaktadır. Bu ders kapsamında ter alması önerilen başlıca etkinlikler şunlardır: okul örgütü ve yönetimi, okuldaki günlük işler, zümre etkinlikleri, bir öğrencinin okuldaki günlük yaşantısı, bir öğretmenin okuldaki günlük yaşantısı, okul-aile işbirliği, ana ve yan branşlarla ilgili derslerin gözlenmesi, okul ve sorunları, araç-gereç ve yazılı kaynaklar ve öğretmenlik mesleğinin çeşitli yönleri.

İKİNCİ YIL

- Gelişim ve Öğrenme** (3-0) 3
Çeşitli yönlerden insan gelişimi (bilişsel, sosyal, psikolojik, ahlaki, fiziksel, vb.), öğrenme yaklaşımları ve süreçleri, biçimleri ve öğrenmede bireysel farklılıklar.
- Öğretimde Planlama ve Değerlendirme** (3-2) 4
Temel program geliştirme kavramları ve süreçleri, ders programı, yıllık, ünite, günlük planların geliştirilmesi, içerik seçimi ve organizasyonu, öğretim yöntemleri ve stratejileri, materyallerin özellikleri ve seçimi, ölçme ve değerlendirme, değerlendirme yaklaşımları, test türleri, izleme ve başarı testlerinin geliştirilmesi, sınav sorusu yazma teknikleri, not verme.

ÜÇÜNCÜ YIL

- Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme** (2-2) 3
Çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin (çalışma yaprakları, saydamlar, slaytlar, video, bilgisayar temelli ders materyali, vb.) geliştirilmesi ve çeşitli nitelikteki materyallerin değerlendirilmesi.
- Sınıf Yönetimi** (2-2) 3
Öğrenci davranışını etkileyen sosyal ve psikolojik faktörler, sınıf ortamı ve grup etkileşimi, sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama, sınıf içinde

zaman kullanımı, sınıf organizasyonu, motivasyon, iletişim, yeni bir döneme başlangıç, olumlu ve öğrenmeye uygun bir ortam yaratma, sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilecek önlemler.

Özel Öğretim Yöntemleri I.

(2-2) 3

Konu alanında, öğretim yöntemleri, öğrenme-öğretme süreçleri, genel öğretim yöntemlerinin konu alanı öğretimine uygulanması, konu alanındaki ders kitaplarının eleştirel bir açıyla incelenmesi ve özel öğretim yöntem ve stratejileri ile ilişkilendirilmesi. Mikro öğretim uygulamaları, öğretimin değerlendirilmesi.

DÖRDÜNCÜ YIL

Özel Öğretim Yöntemleri II.

(2-2) 3

Konu alanında, öğretim yöntemleri, öğrenme-öğretme süreçleri, genel öğretim yöntemlerinin konu alanı öğretimine uygulanması, konu alanındaki ders kitaplarının eleştirel bir açıyla incelenmesi ve özel öğretim yöntem ve stratejileri ile ilişkilendirilmesi. Mikro öğretim uygulamaları, öğretimin değerlendirilmesi.

Okul Deneyimi II

(1-4) 3

Okullarda bir uygulama öğretmeni nezaretinde Öğretmenlik Uygulaması dersine temel oluşturmak amacıyla yapılan gözlem ve uygulamalar, bazı gözlem ve uygulama konuları, öğretimde soru sorma, yönerge ve açıklamalar, dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü, çeşitli yönlerden bir öğrencinin incelenmesi, öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi, dersi planlama, ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları, sınıf organizasyonu, çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması, sınıf içinde mikro öğretim uygulamaları.

Rehberlik

(3-0) 3

Öğrenci kişilik hizmetlerinin amaçları ve eğitim içindeki rolü, rehberlik hizmet alanlarının tanıtımı, rehberliğin genel ilkeleri, öğrenciyi tanıma, yönlendirme, bilgi toplama ve yayma, psikolojik danışma, yerleştirme, izleme, danışmanlık, araştırma ve değerlendirme, çevre ile ilişkiler, mesleki yönlendirme, özel eğitimin amacı ve özel eğitime muhtaç öğrencilerin saptanması ve eğitimi.

Öğretmenlik Uygulaması

(2-6) 5

Haftada bir tam gün ya da iki yarım gün (minimum 12 hafta) öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazanmasına ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir biçimde öğretmesi ve iki saat öğretmenlik uygulaması semineri (öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi ve paylaşılması).

DİĞER BÖLÜMLERE AÇILAN SEÇMELİ DERSLER

ÜÇÜNCÜ YIL

Türk Halk Müziği Korosu I.

(2-0) 2

Toplu söyleme ve geleneksel müziği tanıma, tanıtma ve kültür aktarımını sağlama.

Türk Sanat Müziği Korosu

(2-0) 2

Toplu söyleme ve geleneksel müziği tanıma, tanıtma ve kültür aktarımını sağlama.

Türk Halk Müziği Çalgıları I.

(2-0) 2

Geleneksel Türk Halk Müziği çalgılarını tanıma, tanıtma ve çalma beceri ve tekniklerini geliştirme.

DÖRDÜNCÜ YIL

Türk Halk Müziği Korosu II.

(2-0) 2

Toplu söyleme ve geleneksel müziği tanıma, tanıtma ve kültür aktarımını sağlama

Türk Halk Müziği Çalgıları II.

(2-0) 2

Geleneksel Türk Halk Müziği çalgılarını tanıma, tanıtma ve çalma beceri ve tekniklerini geliştirme.

Solfej

(2-0) 2

Nota okumayı geliştirme, deşifre, farklı anahtarlarda yazılmış tek ve çok sesli solfej alıştırmaları yapabilme. Solfej teknik ve yöntemlerini kavrama.

BİREYSEL ÇALGI EĞİTİMİ I,II,III,IV,V,VI,VII,VIII

(ANA ÇALGI)

Öğrenci ,beden yapısına uygun yaylı, nefesli, mızraplı-telli (uluslar arası ses standartlarına uygun) çalgılardan birini ya da sesinin yeterliğine göre şan dersini seçer. Bu seçim, bölüm öğretim elemanlarının ortaklaşa karar ve yardımlarıyla yapılır.Ders, aşamalı olarak teknik alıştırma ve etüdüleri, Türk ve Dünya bestecilerinden örnekleri bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müzik eğitiminde öğrenme- öğretme etkinliklerini kapsar.

BİREYSEL SES EĞİTİMİ

Bu ders, Türkçe'yi doğru kullanma, nefes teknikleri ve uygulama, sesini tanıma ve doğru-etkili kullanma ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsar.

YARARLANILACAK KAYNAKLAR

Gülşen Şimşek, “ Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm”

- 1- Niccola Vaccai, “ Practical Methot Of Italian Singing”
- 2- G. Schirmer, “Twenty-Four Italian Songs and Arias”
- 3- John Glenn Paton, “26 Italian Songs and Arias”
- 4- Robert L. Larsen, “ G. Schirmer Opera Antholog”
 - Arias for Tenor
 - Arias for Soprano
 - Arias for Bartone
 - Arias for Mezzo-Soprano
 - Arias for Bass
- 5- Schubert, “ Ausgewahlte Lieder”
- 6- Saip Egüz, “ Piyano Eşlikli Halk Türküleri”
- 7- Ferit Hilmi Artek, “ Piyano Eşlikli Şarkılar ve Halk Türküleri, Liedler”
- 8- Robert Schumann, “ Zwei Singstimmen”
- 9- Felix Mendelssohn-Bartholdy, “ Sixteen Two- Part Songs”

2002-2003 ÖĞRETİM YILI ÖĞRETMENLİK UYGULAMALARIYLA İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Bölümümüzde *öğretmenlik uygulamaları* 2002-2003 öğretim yılında , yeni programlarda bu derslere teorik bir çalışma konmasına paralel olarak yeniden düzenlendiğinden 6 kredi karşılığında 10 saat (8 uygulamalı + 2 teorik) olarak yürütülecektir .

8. yarıyılıda gerçekleştirilen *öğretmenlik uygulaması* çalışmaları bu öğretim yılında aşağıdaki şekilde planlanmıştır.

1. **HAFTA (24-28 ŞUBAT):** Uygulama öncesi hazırlık ve planlama.(Fakültede konuyla ilgili yapılan toplantıya katılma)
2. **HAFTA (03-07 MART):** Uygulama okulunu tanıma , okuldaki müzik öğretmenleriyle tanışma. Çalışma programı hazırlama.
3. **4. ve 5. HAFTALAR (10-31 MART TARİHLER ARASI) :** Ders izleme ve öğretime katılma.
6. **7. 8. 9. HAFTALAR (01-25 NİSAN TARİHLERİ ARASI) :** Öğretmen adayının sınıfta uyguladığı bir dersin , *uygulama okulu müzik öğretmeni ve danışman öğretim elemanı* tarafından izlenerek değerlendirilmesi.
10. **11. 12. 13. HAFTALAR ARASINDA (28 NİSAN-23 MAYIS TARİHLERİ ARASINDA) :** Öğretmen adayının sınıfta uyguladığı bir dersin, ikinci kez uygulama okulu müzik öğretmeni ve danışman öğretim elemanı tarafından izlenerek değerlendirilmesi.
14. **HAFTA (26-30 MAYIS):** Yarıyıl boyunca yapılan çalışmaların değerlendirilmesi , (varsa) eksik çalışmaların tamamlanması , dersle ilgili bulunması gereken dökümanların bulunduğu dosyaların danışman öğretim elemanına teslimi (Çalışma raporunun hazırlanması)

Öğretmen adayı yukarıdaki planda da görüldüğü gibi 3. Haftadan itibaren öğretime katılmalı ve her hafta planlayıp uygulayacağı en az bir dersin planını dosyasında saklamalıdır. Ayrıca öğretmen adayının öğrencileri değerlendirmede veya ders sırasında kullandığı materyal örnekleri varsa (*değerlendirme formu, çalışma yaprağı, renkli kartonlar, resimler v.b.*) dosyada bulunmalıdır. Dosyada ders uygulamaları dışında bulunması gereken diğer bilgi ve dökümanlar yönergede belirtilmiştir.

Uygulama yapılan süre içinde ders etkinliklerinin dışında okuldaki rehberlik hizmetleri, eğitsel kol çalışmaları, yönetimle ilgili çalışmalar, toplantılar v.b. etkinlikler de izlenmeli, bir gün nöbetçi öğretmenlik denemesi yapılmalıdır. Ders dışında yapılan çalışmalar rapor edilip, ilgili müdür yardımcısına imzalatılarak dosyada saklanmalıdır.

Danışman öğretim elemanı ve uygulama okulu müzik öğretmeni tarafından ilk iki dersin izlenmesi, gözlem formlarından da anlaşılacağı gibi, adaya eksikliklerini göstermek amacını taşımaktadır. Öğretmen adayı ile her iki gözlemcinin sonuçları tartışmalı, form üzerinde belirlenen eksiklerin tamamlanması yönünde öneriler sunulmalı hatta adayın görüşlerini formun ilgili kısmına belirtmesi istenmelidir.

Üçüncü ders izleme ise son bir değerlendirme niteliğindedir. Uygulama okulu müzik öğretmenin bu son değerlendirme formu Okul Müdürü tarafından da onaylanacaktır. Değerlendirmeler

için yukarıda önerilen tarihler, herhangi bir aksama olasılığına karşı iki ya da üç haftayı kapsamaktadır. Bu nedenle belirtilen tarihlerin dışına çıkılmaması planlanan çalışmaların tüm gruplarda birlikte yürütülmesi açısından önemli bulunmaktadır.

Danışman öğretim elemanı ise ; Daha önceki gözlem sonuçları, uygulama dosyasının incelenmesi ve son gözleme ilişkin müzik öğretmeninin ve kendisinin değerlendirme sonuçlarını birleştirerek (veya ortalamalarını alarak) ders uygulama notunu belirler. Bu dersin başarı notu en az "70" dir.

Danışman öğretim elemanının ve uygulama okulu müzik öğretmeninin son değerlendirme formları, üzerinde ders notlarının da bulunduğu bir tutanakla birlikte danışman öğretim elemanı tarafından 30 Mayıs günü akşamına kadar öğretmenlik uygulaması genel koordinatörlüğüne teslim edilecektir.

Öğretmenlik Uygulaması dersinin, uygulama okullarında sürdürülen uygulamalı kısmı için %80, teorik kısmı için % 70 devam zorunluluğu bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının uygulama okulundaki çalışmalara devamı, yoklama formuna uygulama okulu yetkililerince atılan imzalarla belirlenecek ve danışman öğretim elemanlarının her hafta yaptıkları okul ziyaretleri sırasında denetlenecektir. Öğretmen adayının (devamsızlık ulaşmasa bile) herhangi bir özürü nedeniyle gelemeyeceği gün için, (öğretmen gibi) önceden Uygulama Okulu yetkililerinden izin alması ya da sağlıkla ilgili bir sorun olduğunda bunu rapor getirerek belgelendirmesi gerekmektedir. (Dersin iki saatlik teorik kısmının devamı, Danışman öğretim elemanının sorumluluğundadır).

ÖZGEÇMİŞ

1974 yılında Berlin’de doğdu. İlk öğrenimini Ankara’da, orta öğrenimini Bursa’da tamamladı. 1993’te Uludağ Üniversitesi Müzik Eğitimi Bölümü’ne derece ile girdi. 1997 yılında başarı ile mezun oldu. Lisans eğitiminde dört yıl süre ile ana çalgı-şan- eğitimi aldı. Lisans eğitiminde, şef: Hasan Adıgüzelzade yönetiminde Bursa Çok Sesli Gençlik Korosu, Uludağ Üniversitesi Müzik Eğitimi Bölüm Orkestrası ve Şef: Prof. Memduh Özdemir yönetiminde Evrensel Oda Korosu’nda korist ve solist olarak, üniversitenin tiyatro topluluğunda, sosyal ve kültürel etkinliklerinde görev aldı.

Mezun olduktan sonra 1997-1998 yılları arasında Eastbourne College –Art Tecnology de (İngiltere) dil eğitimi aldı. Kolejin bünyesinde çalışan etnik müzik grubunda korist olarak görev aldı. 1999 yılında İstanbul Devlet Opera Sanatçılarından solist Ruhsar Öcal ve Yiğit Toksöz ile ses ve vokal tekniği çalıştı. Bursa A.V.P. Devlet Tiyatrosu’nda “Külhanbeyi Operası” adlı müzikalde ve “O Benim O” adlı oyunda görevler aldı. 1999’da Antalya Uluslararası Aspendos I. Müzikaller Festivali’ne katıldı. 1999’da Bursa Büyükşehir Belediyesi Üftade Gösteri Salonu’nda solo dinleti verdi. 1999’da 9. Bursa Uluslararası Müzik Festivali’nde Şef: Orhan Şallıel yönetiminde “Zaman İçinde Müzik” açılış programında korist olarak görev aldı. 2000 yılında Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde yüksek lisans sınavını kazandı. Yüksek lisansta Ankara G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Suna Çevik ile şan ve şan öğretim tekniklerini çalıştı. 2000 yılında Fransa’da XIIème Academie Internation Le De Musique De Guarande akademisi’nde Paris operası solistlerinden Roseline Cyrille ile şarkı söyleme teknikleri, teknik vokal, şan ve koral müzik dallarında eğitim aldı. Akademinin korosunda korist ve solistlik yaptı, ayrıca konser etkinliklerinde solo dinleti verdi.

2001-2002, 2002-2003 yıllarında Uludağ Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda dışarıdan görevli öğretim elemanı olarak Bireysel Ses Eğitimi derslerini verdi.